

Yttranden vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 26 januari 2009*§ 2 Interpellation om elevhälsovården i Stockholms stad (nr 2008:28)*

Anförande nr 1

Borgarrådet E d h o l m (fp): Jag ber att få hänvisa till det skrivna svaret.

Anförande nr 2

I n g e r S t a r k (v): Ordförande, skolborgarrådet! Jag får tacka för svaret, men det tog väldigt lång tid – förvånansvärt lång tid med tanke på att det egentligen inte är ett svar på min interpellation. Det är i stället bara några rader med allmänt prat och önskedrömmar. Jag ställde sex konkreta frågor till dig, Lotta Edholm, och såvitt jag kan se har jag inte fått svar på någon av dem. Det är respektlöst mot en interpellant att först dröja med svaret i ungefär åtta månader och sedan när svaret väl kommer inte ge konkreta svar på frågorna.

Men jag ställer gärna frågorna igen och hoppas få lite bättre svar. När jag skrev min interpellation var det kris på många grund- och gymnasieskolor. Eftersom skolornas budgetar redan var så slimmade fanns det inte mycket att spara på när det kom nya sparkrav. Resultatet blev att flera skolor tvingades dra ned på elevhälsovården. Bland annat försvann kuratorer från flera skolor. Skolläkare och andra ansvariga larmade, och menade att besparingarna och neddragningarna var förödande.

Nu frågar jag dig, ansvarigt borgarråd: Hur ser det ut nu när det gäller elevhälsovården? Är den tillfredsställande?

Du använder många ord utan att egentligen säga något. Många barn och ungdomar är psykiskt utsatta, skriver du. Ja, så är det. Din lösning är ett nära samarbete med sociala myndigheter, bland annat. Det är ju alldeles utmärkt. Problemet är bara att det där nära samarbetet inte fungerar längre när skolan inte finns på stadsdelsförvaltningen och barn och ungdomar ofta åker långt ifrån sitt hem till skolan. Det fungerar inte. Vad tänker du göra åt det?

Alla elever i Stockholms stad ska ha tillgång till elevhälsan. Det är självklart. Men är det så i verkligheten? I DN i tisdags var det en artikel som beskrev situationen i Stockholm. Skillnaderna på tillgången till skolsköterska är enorma. I Rinkeby går det 170 elever på en skolsköterska. I Bromma går det 950 elever på en skolsköterska. Naturligtvis är proportionerna riktiga när det gäller Rinkeby; det är jätteviktigt att det är färre elever per skolsköterska där eftersom man är tvungen att använda tolk och ett besök därför naturligtvis tar dubbelt så lång tid. Men det är fortfarande en orimlig skillnad. Jag undrar hur skillnaderna kan vara så stora. Skolan ligger inte på stadsdelsnämnderna längre. Det är snart tre år sedan den flyttade in till utbildningsförvaltningen, så det kan du inte skylla på. Vad är då orsaken? Trots att behovet är större i Rinkeby, som jag sade, är det orimliga skillnader. Tänker du göra något åt det?

Det sista stycket av svaret är egentligen obegripligt om man tänker på att interpellationen handlar om elevhälsovården. Du nämner några ord om ökade resurser till skolan. Det är möjligt att ni har satsat något mer än vad vi gjorde, men frågan är ju vad som numera ligger på skolan och vad som under vår mandatperiod betalades av stadsdelsförvaltningen och vad som låg på skolan då. Det ger faktiskt en väldig skillnad.

Dessutom har du haft makten i tre år nu, Lotta. Det är ditt ansvar det handlar om. Det handlar inte om åren 2002–2006. Det är dags att sluta tjata om dåtid. Sanningen är – och det är samstämmiga uppgifter jag har fått om att det är så – att elevhälsovården befinner sig i kris. Skolsköterskorna har alldeles för många elever att ta hand om. När skolorna blir tvungna att spara sparas det in på kuratorer, studie- och yrkesvägledare, speciallärare och psykologer. Elevhälsoteamen slås sönder.

Detta leder naturligtvis till att arbetsbelastningen på skolsköterskorna blir ännu större. När det inte finns någon kurator att gå till måste man gå till skolsköterskan. Det kanske inte finns någon studie- och yrkesvägledare eller speciallärare. Då blir det skolsköterskan som får ta ansvaret. En av dem jag pratade med i dag sade att hon aldrig hade varit med om att skolsköterskor blir utbrända. Nu händer det ganska ofta. Det tillsätts kanske ingen ny på den vakanta delen av en tjänst, och arbetsbelastningen blir ännu värre.

Jag ställde sex frågor och jag vill ha svar på dem. Min fråga till dig, Lotta, är: Vad tänker du göra åt situationen?

Anförande nr 3

Borgarrådet M o g e r t (s): Herr ordförande! Även jag är lite fascinerad över att det har tagit så lång tid att komma fram med ett så innehållslöst svar. Det hade ni kunnat göra mycket snabbare, kan jag tycka. Det enda innehåll som i någon mån finns är att det är trevligt med elevhälsovård och att i den mån det finns några problem är det någon annans fel – helst socialdemokratins.

Jag skulle vilja göra några små påpekanden utifrån verkligheten i våra skolor. När vi frågade rektorerna 2007 sade 80 procent av dem att de hade en sämre budget 2007 än de hade året innan. När vi ställde samma fråga till dem 2008 sade 50 procent av dem att de hade en ännu sämre budget 2008 än de hade 2007. Två tredjedelar av dem säger att de måste fortsätta göra nedskärningar efter katastrofåret 2007.

Här får vi läsa att det är en enorm storsatsning som har gjorts och att de eventuella problem som finns härrör sig från en annan period. Det blir lite komiskt när man läser datumet och konstaterar att svaret är skrivet dagen efter det att DN hade en stor artikel om problemen i elevhälsovården. Dagen efter presenterar vårt skolborgarråd detta, som säger att det inte finns några problem och att alla är lyckliga i skolan.

Jag kan naturligtvis köpa att någon del av det politiska spelet bygger på att man säger att det är de andras fel. Det är inte något unikt koncept; det är ingenting som vårt skolborgarråd är ensam om att göra. Men någonstans känner jag att det börjar bli dags att se verkligheten och erkänna verkligheten. Ni har skurit hårt i våra skolor

under två år i rad. Det är dags att börja ta ansvar för den politiken. Stå upp och säg: Vi har de här problemen. Vi måste göra någonting. Vi måste vända trenden!

Anförande nr 4

E i v o r K a r l s s o n (mp): Ordförande, ledamöter! Lars Gelander, som bland annat har varit ordförande i Svenska Skolläkarföreningen, sade redan för flera år sedan: Tillsätt en haverikommission med tanke på alla barn som mår dåligt! Gelander sade att dagens skolsystem inte är organiserat för att hantera det faktum att det i hela landet, varje år, i varje skola och i princip i varje klass finns flera utagerande barn – barn med neuropsykiatriska funktionshinder, barn med läs- och skrivsvårigheter, barn som mobbas och diskrimineras och barn som har svåra hemförhållanden.

Lars Gelander ansåg att folkhälsovården bör rikta in sökarljuset mot dessa elever. Vi behöver lägga större vikt än tidigare vid elevernas psykiska välbefinnande och elevernas arbetsmiljö i skolan liksom vid att hjälpa de elever som annars inte ens kommer att klara sig genom grundskolan. Koncentrationssvårigheter och beteendevikelser måste utredas, och barnen måste få rätt behandling i stället för att stötas bort.

I skolhälsovårdens uppdrag ligger även att tidigt upptäcka avvikelser i barnens normala utveckling såväl fysiskt som psykiskt. För detta krävs resurser. Gelander ansåg att skolhälsovården är nästan frånvarande i skolan. Förutom att upptäcka barnens problem ska en väl fungerande skolhälsovård kunna hjälpa till att förebygga våra stora folksjukdomar som psykisk ohälsa, droger och fetma.

Skolsköterskan är en viktig personal i skolan. En heltidsanställd skolsköterska bör inte ha ansvar för mer än 500 grundskoleelever eller 650 gymnasieelever. Dagens Nyheter hade den 20 januari i år en artikel som visar att skolsköterskorna är alldeles för få. Där fanns också en tabell som visar hur det såg ut i stadsdelarna. De flesta skolsköterskor har alldeles för hög arbetsbörda. Sämst är det i Bromma med 950 elever och i Liljeholmen med 1 100 elever per skolsköterska. Antalet psykologer och kuratorer i skolan har minskat samtidigt som många elever mår allt sämre.

Mikael Brönnegård, verksamhetschef för skolhälsovården i Stockholm, kräver i ett nytt kvalitetsprogram som läggs fram för politikerna i utbildningsnämnden i vår att skolhälsovården blir mer jämlik, bland annat vad gäller elever per skolsköterska. Det behövs en reell skärpning av kraven, sade Brönnegård. För att klara en bättre folkhälsovård måste staden anställa cirka 10 nya skolläkare och 40–50 nya skolsköterskor. Det betyder att verksamheten behöver ett tillskott på cirka 30 miljoner kronor.

Socialstyrelsen, som är tillsynsmyndighet, har tagit emot många klagomål den senaste tiden – så många att man har beslutat att göra en granskning av skolhälsovården i hela länet. Också Skolverket kommer i år att göra en större kartläggning av skolhälsovården.

Anförande nr 5

Borgarrådet E d h o l m (fp): Herr ordförande! En väl fungerande elevhälsovård är central i Stockholms skolor. Dels är den viktig för eleverna som individer på det personliga planet – att det finns någon att vända sig till när man har det besvärligt, till exempel en skolkurator – dels vet vi att en väl fungerande elevhälsovård är viktig för det som eleverna förväntas prestera i skolan.

Jag skulle tro att vi är ganska många i den här salen som själva kommer ihåg hur skolsköterskan fungerade i skolan. Den funktion hon hade var väldigt mycket mer än att bara vara en del av vaccinationer och annat. Skolsköterskan har också en viktig roll som samtalspartner, framför allt för de flickor som riskerar att fara illa.

Jag ber verkligen om ursäkt för att svaret på interpellationen har kommit så sent; det är rent slarv. Utgångspunkten för interpellationen från Inger Stark är på något sätt att det har skett en stor nedrustning av elevhälsan i Stockholm. Men så är inte fallet. Det är klart att det då är ganska svårt att svara på frågorna.

Om vi tittar över åren på hur det ser ut ser vi att Stockholm har en stark elevhälsovård. Vi har många kuratorer, många läkare och många skolsköterskor anställda i våra skolor. Men självfallet ser det olika ut. Inger Stark var också inne på det spåret. Det är självklart att en skola i Rinkeby måste ha fler skolsköterskor än en skola på Östermalm eller i Bromma. Det beror inte enbart på att man behöver tolkhjälp eller någonting sådant, utan det beror naturligtvis på att många av de barn som går i Rinkebys skolor är socialt och psykiskt mycket mer utsatta än barn i en del av våra andra stadsdelar. Jag tycker att det är rimligt. Jag tycker också att det är rimligt att rektorerna gör den bedömningen tillsammans med den enhet på utbildningsförvaltningen som arbetar med de här problemen.

Skolhälsovården är viktig. Men jag tycker inte att man kan säga att den på något sätt befinner sig i kris i Stockholm. Det blir särskilt tydligt om vi jämför hur mycket pengar vi satsar här i Stockholm med hur mycket man satsar i de flesta andra kommuner runt om i Sverige. Vi har en bra och väl fungerande elevhälsovård, och jag tycker att vi ska vara stolta över den just också för att det finns en väldig professionalism i det arbete som utförs av den avdelningen på utbildningsförvaltningen. Den är också ansvarig för elevhälsan ute på våra skolor.

Men det finns ett par utmaningar, och dem tänkte jag återkomma till.

Anförande nr 6

I n g e r S t a r k (v): Lotta! Jag håller helt med om att det behövs fler skolsköterskor per elev och att behoven är större i Rinkeby. Det är fullständigt självklart. Jag vänder mig absolut inte mot det. Ta inte bort en enda skolsköterska där!

Däremot kan det inte vara rimligt att det är 900 elever per skolsköterska i Bromma. Det finns ett tak, nämligen att det ska vara max 500 elever per skolsköterska. I Bromma är det alltså över 900, och i de flesta stadsdelar är det en bra bit över 500. Skolsköterskorna har en arbetsbelastning som är enorm. Det finns inga möjligheter för dem att utföra det arbete som du pratade om, Lotta. Det är jättemysigt att tänka tillbaka på hur det var när man gick i skolan själv, för det var faktiskt skillnad då. Då

hade skolsköterskorna tid att prata med ledsna flickor och att över huvud taget göra det arbete som krävdes av dem. Det är svårare nu.

Du säger att elevhälsovården inte har varit utsatt för enorma besparingar. Det är inte sant. Det har den varit. När grundskolorna och gymnasieskolorna har blivit tvungna att spara in och dra ned på sina budgetar är det kuratorer, studie- och yrkesvägledare och speciallärare som har fått gå. Det har blivit ökade arbetsuppgifter för skolsköterskorna. Skolsköterskor går faktiskt in i väggen nu. De orkar helt enkelt inte med den här arbetsbördan. Jag fick höra i dag att om man blir sjukskriven som skolsköterska på halvtid eller på 25 procent tillsätter inte rektorn någon annan på den vakanta tiden, för det har man inte resurser till. Resultatet blir att den stackars skolsköterska som egentligen inte orkar med att jobba heltid får göra det i alla fall, för man sköter ju sitt jobb. Man kan inte lämna ungarna. Då blir det naturligtvis så här.

Jag skulle bli glad om du svarade på några av de frågor som jag har ställt. Jag tycker att det är viktiga frågor. Jag vill till exempel höra hur det kan komma sig att Jan Björklund tycker att man behöver ha en utökad elevhälsa och vill satsa pengar på det medan det i Stockholm är ett faktum att det sker neddragningar. Det kan du inte smita ifrån, Lotta. Du måste ta ansvar för det.

Anförande nr 7

Borgarrådet M o g e r t (s): Ordförande! Det var naturligtvis glädjande att höra skolborgarrådet tala väl om vikten av en fungerande skolhälsovård som varande central för att ha en fungerande skola och en fungerande undervisning. Men det blir lite märkligt när hon säger att hon har valt att inte svara på frågorna för att det bara är oppositionen som säger att det finns ett problem. Hade det varit så hade jag någonstans kunnat acceptera att man inte litar på att det är på ett visst sätt bara för att oppositionen har sagt det. Det kan jag någonstans acceptera, även om jag faktiskt vill påpeka att vi är väldigt pålitliga i oppositionen. Men annars hade jag i princip accepterat det.

Men nu är det så att rektorerna ser problemen. Skolkuratorerna ser problemen. Skolministern ser problemen – kors i taket! DN har skrivit stora artiklar om problemen. Borde inte borgarrådet lyssna på någon av dessa om hon nu inte litar på att oppositionen har förstått frågan rätt? Känns det inte märkligt att vara den enda som inte ser problemen i våra skolor?

Anförande nr 8

Borgarrådet E d h o l m (fp): Herr ordförande! Det finns ingen kommun i Sverige som satsar mer pengar på sin skola än Stockholms stad. Särskilt tydliga blir skillnaderna när man jämför med det socialdemokratiskt styrda Göteborg och det socialdemokratiskt styrda Malmö, som satsar betydligt mindre resurser på sin skola.

I Stockholm är det rektorerna som avgör vilka personer man anställer och hur man ska fördela resurserna. Jag tycker att det är en bra princip. Det var samma princip som gällde under den förra mandatperioden också. Det beror i grund och botten på att vi har en stark tilltro till de rektorer vi anställer i den här staden, men också på att

skillnaderna är kolossala i Stockholm. Det finns många ställen där elevhälsan fungerar alldeles utmärkt. Det finns säkert också skolor där den fungerar mindre bra. Självfallet är det så. Vi har en verksamhet som omfattar ungefär 75 000 grundskole-elever. Det är många elever i våra skolor, och det är många skolor det handlar om.

Jag ser några utmaningar framöver för skolhälsan. Det är precis som Inger Stark och flera av er andra var inne på – skolan i dag bär mycket mer av problemen än den har gjort tidigare. I dag ser vi elever som vi inte har sett tidigare i den svenska skolan. Det här är en utveckling som har pågått under många år. I huvudsak tycker vi att det är bra. Alla elever ska vara i skolan. Ingen ska sitta hemma, och de ska inte befinna sig på institution eller någonting liknande. Skolan ska vara till för alla, och då är elevhälsan viktig. Det tror jag att vi alla kan skriva under på.

En annan utmaning är naturligtvis att regering och riksdag har bestämt sig för att vi ska utöka vaccinationerna så att de också omfattar livmoderhalscancer så småningom. Jag tror att det börjar gälla nästa år. Det är viktigt att komma ihåg att skolläkarna och skolsköterskorna också är en förlängning av BVC och har detta ansvar. Ett problem som vi har i Stockholm i dag är att vi faktiskt inte riktigt har koll på att alla vaccinationer utförs. Det gäller inte den kommunalt styrda skolan, men i en del friskolor vet vi inte riktigt om skolhälsovården utför allt det som är deras uppdrag. Jag tycker att det är en ganska viktig uppgift framöver att se till att vi med hjälp av digitalisering och annat får in de uppgifterna. Vi ska också se till att skolsköterskorna klarar det utökade uppdraget för vaccinationer. Men såvitt jag kan förstå kommer Stockholm precis som alla andra kommuner att få extra statsbidrag för detta.

Anförande nr 9

I n g e r S t a r k (v): I mina förra två inlägg har jag bara pratat om den kommunala skolan. Vi vet att situationen faktiskt på många sätt är ännu sämre i de privat drivna skolorna. Där är det så som du säger, Lotta – vi vet inte riktigt hur det ser ut. Vi måste med andra ord ha en mycket bättre inspektion och kontroll där.

Det är inte riktlinjerna och intentionerna det är fel på när det gäller elevhälsovården, utan det handlar om att det inte finns resurser. Resurserna saknas. Skolorna tvingas spara, och det är så slimmat att man tvingas spara på elevhälsoteamen. Då blir arbetssituationen orimlig. Den verkligheten ser faktiskt alla utom du, Lotta, som det verkar. Du tror att läget är helt under kontroll. Du säger att vi satsar mer pengar här i Stockholm än i andra delar av landet. Då kan man ju undra hur det ser ut i resten av Sverige. Men nu pratar vi inte om det, utan nu pratar vi om Stockholm och vi pratar om ditt ansvar. Du är ansvarigt borgarråd, och det är faktiskt kris i elevhälsovården.

Eivor pratade om att det skulle behövas ett tillskott på 30 miljoner. Då är mitt förslag: Ta av det enorma överskott som utbildningsförvaltningen går med nu enligt bokslutet! Ta av det och satsa de här pengarna! Den utmaning som du pratar om är helt riktig; skolan står över huvud taget inför stora utmaningar. Om elevhälsovården bland annat ska klara av utökade vaccinationer och att kolla upp att alla barn får de vaccinationer som de har rätt till plus allt annat som den redan har som arbetsuppgifter och som läggs på den så måste det tillföras resurser. Jag är tjugit nu, men

faktum är att det är kris i elevhälsovården. Alla som jobbar med det här intygar det – rektorer, skolläkare, skolsköterskor, kuratorer och så vidare. De vittnar om att det faktiskt är kris. Gör något, då!

Anförande nr 10

C e c i l i a B r i n c k (m): Ordförande! Det är inte min uppgift att förklara för Inger Stark vad man får och inte får göra med kommunala bokslutspengar. Men man får inte skyffla runt dem och använda dem till lite vad man vill. Det handlar om den kris i elevhälsovården som Inger Stark talar om och som till exempel Dagens Nyheter skrev om härförleden. Om jag inte minns alldeles fel var en av de kommuner där de största problemen förelåg Södertälje kommun. Där är det, om jag inte minns fel, era partikamrater som styr. Vi kanske ska ta ned tonläget en liten aning.

Inger Stark var också upprörd över att borgarrådet i interpellationssvaret inte svarade på de frågor som hon har ställt. Det kan möjligen bero på att interpellationen egentligen inte handlar om elevhälsovården – åtminstone gör inte frågorna det. Den är bara ett sätt att komma fram till det gamla vanliga, nämligen de förskräckliga besparingar i skolan som majoriteten i Stockholm har genomfört. Om man upprepar ett felaktigt påstående tillräckligt många gånger blir det sant; åtminstone kan man ju hoppas på det.

Men Inger Stark vet lika väl som jag att skälet till att vissa skolor vissa år har mer pengar och vissa år mindre är att de har fler eller färre elever. Det är så anslagssystemet fungerar; pengarna följer med eleverna. Kan man inte attrahera tillräckligt många elever får man mindre pengar. Vi har inte dragit ned på anslagen till skolan. Det vet ni. Det står också i interpellationssvaret, för övrigt.

Jag satt lite stillsamt och undrade när ni skulle komma till friskolorna. Jag tänkte ett tag att det kanske ni inte gör, men det gjorde ni naturligtvis. Jag delar Inger Starks uppfattning att detta är ett problem, huvudsakligen därför att vi vet för lite om det. Vi vet inte hur det ser ut. Vi vet inte vilka elevvårdsresurser som finns i alla de fristående skolorna. Däremot delar jag inte den underliggande problembeskrivningen, och det torde väl inte komma som någon nyhet för någon i den här salen, nämligen att detta i sig är ett argument mot fristående skolhuvudmän. Jag tycker att vi bör göra vårt bästa för att ta reda på hur det ser ut, men jag tycker inte att detta är ett argument mot fristående skolor.

Anförande nr 11

Borgarrådet M o g e r t (s): Ordförande! Jag tycker mig märka en liten glidning nu när skolborgarrådet skulle prata om det som hon kallade för framtidens utmaningar. Hon erkänner, i alla fall indirekt, att det finns problem med skolhälsovården. Men hon gör det naturligtvis med två påpekanden. Det första är att det absolut inte är hennes fel och det andra är att det är värre på andra ställen, framför allt i Malmö och Göteborg. Det är vad vi får höra.

Jag kan tycka att det är en ganska klen tröst för Stockholmsbarnen att höra att det är värre på andra ställen. Möjligen skulle jag vilja påpeka att det kanske inte är helt säkert att det påståendet stämmer. Åtminstone när jag mäter antalet lärare per elever

har både Malmö och Göteborg mycket högre lärartäthet än vad Stockholm har. Till skillnad från vår statistik går deras också åt rätt håll.

Jag måste fundera när skolborgarrådet säger att det här inte är hennes fel, utan att det beror på en decentralisering. Om det blir sämre är det för att rektorerna har valt det, och det ska vi respektera. Men när rektorer säger som de faktiskt gjorde nyligen, inte i förra veckan utan under förra terminen, att de får sådana nedskärningar att de måste göra sig av med elevvårdsteamet – är det då rektorernas fria vilja eller är det skolborgarrådets anslag och majoritetens val att skära i budgeten som faller avgörandet?

Anförande nr 12

Borgarrådet E d h o l m (fp): Herr ordförande! Jag tycker att man som ansvarigt borgarråd alltid ska vara självkritisk. Man ska alltid se om det finns möjligheter till förändringar av systemen med resurser eller vad det nu kan vara. När det gäller elevhälsan handlar det naturligtvis delvis om resurser. Vi satsar mer pengar på våra skolor i Stockholm än någon annan kommun gör. Jag tycker att det är viktigt att påpeka det, för det är någonting som vi ska vara stolta över i Stockholm.

Vi har stora skillnader mellan skolorna. Jag tycker att vi ska ha stora skillnader, men frågan är naturligtvis: Fungerar det väl på alla skolor? Vi har ungefär 140 grundskolor och nästan 30 gymnasieskolor i Stockholm. Det finns självfallet skillnader som inte beror på till exempel elevunderlaget. De kan också bero på att man har gjort olika typer av prioriteringar. Det är inte guld och gröna skogar överallt, och jag tycker att det är viktigt att kunna säga det utan att man sedan ska få det nedtryckt i halsen som om man inte erkänner problemen.

Men de facto fungerar elevhälsovården i Stockholms skolor väldigt bra. Vi har engagerade medarbetare. Vi gör brukarundersökningar bland våra elever. SKL gör också undersökningar av hur läget är i skolorna i Sverige och i Stockholm. Vi står oss väl i den konkurrensen. Jag tycker att det är viktigt att också påpeka det – att Stockholms grundskolor är bra och väl fungerande enheter också på det här området.

Anförande nr 13

M a r g a r e t a J o h a n s s o n (v): Ordförande, ledamöter! Det som är viktigt att komma ihåg när man gör sådana här undersökningar och sådan här statistik är att det många gånger visar på en verklighet som var i går. Men det handlar om det som händer framåt. Det är det man måste ta fasta på. De signaler skolorna skickar nu säger att de inte har råd med skolhälsovården.

Jag ska påpeka att det är viktigt att komma ihåg att det är Stockholm vi pratar om här nu, och inte andra kommuner. Visst vet jag att pengar tilldelas utifrån antalet elever. Men grunden ska ändå vara att det är lika för alla barn i hela staden oavsett om man går i en kommunal eller i en privat skola. Man ska ha möjligheten att få en bra hälsovård. Jag tyckte att det var bra med stadsdelsnämnderna, som hade en bättre inblick i vad som skedde i skolorna i den egna stadsdelen. De kunde också fördela resurserna bättre inom stadsdelen.

Vi vet att i privata skolor är det svårt att hävda sig som ett barn med problem om det inte finns kurator. Skolorna säger: Vi köper den tjänsten om den behövs. Vitsen med att ha en kurator och en skolsköterska är att eleverna ska kunna ringa på och säga: Nu vill jag komma in och prata med dig, för jag har ett bekymmer. Eleverna ska inte behöva gå till rektorsexpeditionen och säga: Jag behöver få den här tjänsten. Jag måste få hjälp, så ni måste anlita en kurator.

Anförande nr 14

C e c i l i a B r i n c k (m): Ordförande! Det är så rysligt kallt i salen att redan risken att frysa fast i bänken gör att man hoppar upp och ned i talarstolen hela tiden. Så fick jag det sagt till dem som är ansvariga för inomhustemperaturen!

Jag blir lite konfys. Jag får nämligen inte ihop resonemangen. Jag ska inte ställa några frågor, väl medveten om att varken Inger eller Roger har något inlägg kvar. Men jag vill bara konstatera att om lösningen på alla problem och svaret på alla frågor är mer pengar och utökade resurser blir det lite märkligt att kvaliteten i vissa avseenden – här har till exempel nämnts lärartäthet – är bättre på ställen där pengarna är lägre. Möjligen är det jag som inte riktigt hänger med i denna tankefigur, men jag får inte ihop det.

§ 4 Interpellation om kontroll av vård- och omsorgsverksamheter (nr 2008:40)

Anförande nr 15

Borgarrådet S a m u e l s s o n (kd): Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 16

L e i f R ö n n g r e n (s): Herr ordförande! Jag skulle vilja börja med att tacka borgarrådet för det skriftliga svaret. Bakgrunden till interpellationen är det som hände på hösten förra året på Vintertullen, då en äldre person vid en granskning hittades fastspänd i en säng utan möjlighet att larma eller ta sig ut. Persiennerna var nedfällade. Det var ett fruktansvärt missförhållande som avslöjades. Det här har fortgått på flera andra ställen också, som vi har kunnat läsa i medierna.

Utifrån detta ställde jag tre stycken frågor. Den första var om borgarrådet anser att den uppföljning som i dag görs av de kommunala och privata vård- och omsorgsboendena är tillräcklig. Den andra var på vilket sätt borgarrådet avser att säkerställa bemanningen och personaltätheten i de verksamheter som stadens politiker ansvarar för. Den tredje var om borgarrådet anser att det finns tillräckliga resurser för att bedriva en god äldreomsorg i staden. Jag har fått svar, i alla fall i delar, på frågorna, och det tackar jag för.

När det gäller uppföljningen är jag den förste att hålla med om det som borgarrådet tar upp i svaret, det vill säga att man måste göra ett systematiskt arbete, som i dag görs inom ramen för det integrerade ledningssystemet. Det handlar om att ständigt jobba med förbättringar och utvecklingar och inte minst också att säkerställa de politiska besluten. Det vi säger och bestämmer i den här salen ska också gälla ute för de äldre i verksamheterna. Men vi socialdemokrater vill gå ett steg längre. Det har vi slagit fast i flera ärenden, bland annat när det gäller kvalitetsindikatorerna som vi antog i fullmäktige för ett tag sedan. Vi tycker inte att man möter upp tillräckligt mycket utifrån de problem som finns i verksamheterna.

Det handlar också om frågeställningen om att det faktiskt är dags att titta på vilka som ligger bakom företagen. Vi tror inte att man någonsin kommer att komma åt missförhållanden om man inte också är beredd att granska vilka som ligger bakom företagen. Det har kommit fram att den organiserade brottsligheten är på väg in och att vård- och omsorgssektorn är framtidens "taxibransch" för den organiserade brottsligheten. Det måste vi ta på allvar.

När det gäller pengarna är borgarrådet optimistisk och säger att det utan tvivel finns tillräckligt med pengar. Men vi som är oppositionspolitiker har dels en annan budget, dels mycket kontakter ute i verksamheterna där vi ser att det går åt helt fel håll. Det har varit stora neddragningar både på boenden och på verksamheter. Det kan säkert de som sitter i stadsdelarna runt om i staden vittna om liksom de som bor på boendena och de som inte har fått den hjälp som de faktiskt har rätt till i hemtjänsten exempelvis.

Dagverksamheter har försvunnit, timanställda har dragits ned på och försvunnit och växelvårdsplatser har försvunnit. Sammantaget är det skarpa och stora neddragningar. Det är märkligt att borgarrådet tycker att det finns tillräckligt med pengar. Vi kan konstatera att om den budget som vi i Socialdemokraterna återkommande har lagt fram i vår reservation hade gällt hade äldreborgarrådet haft en halv miljard kronor mer att röra sig med. Det är pengar som vi har sagt att vi vill använda till utbildning av personalgrupperna och till att satsa på fortbildning och vikariersättningar som har saknats. Inte minst vill vi använda dem till att stötta och ge stadsdelarna en god ekonomi så att de kan möta de mycket mer generösa riktlinjer som den här församlingen enigt har fattat beslut om. Vi har förbättrat riktlinjerna, men det finns inte pengar att möta upp det med ute lokalt.

När det gäller bemanningen finns det en fråga som jag inte tycker besvaras. Ewa Samuelsson hänvisar till att det pågår en utredning på demenssidan. Det är en utredning som vi alla välkomnar. Vi ser att det finns stora bekymmer. Men enligt oss är det ett generellt problem i verksamheterna. När ekonomin inte räcker till drar man ned. Först går de timanställda från sina tjänster och man tar inte in vikarier. Sedan har det gjorts neddragningar i den ordinarie personalstyrkan. Detta drabbar förr eller senare dem som personalen är till för, det vill säga stadens äldre i boendena, i verksamheterna och i hemtjänsten.

Därför vill jag upprepa frågan. Vilka åtgärder tänker Ewa Samuelsson vidta för att säkerställa bemanningen och personalstyrkan i både de privata och de kommunala verksamheterna? Det här har ju inte stannat vid Vintertullen. Vi har haft diskussioner om Väduren, och nu senast är det Serafen som har varit aktuellt. Stadsdelen har glädjande nog återtagit entreprenaden och sagt upp avtalet. Det handlar om kontinuiteten och bemanningen. Jag skulle gärna vilja ha svar på den frågan. Sedan kan vi ha olika åsikter om det här med pengarna – det har jag förstått sedan tidigare.

Anförande nr 17

M a r g a r e t a J o h a n s s o n (v): Ordförande, ledamöter, stockholmare! Jag vill börja med att säga att det är glädjande att man i verksamhetsplanen för äldre-nämnden kan läsa om att arbetet med att utreda minimibemanningen i boende för dementa kommer att vara klart under våren. Förhoppningsvis leder det även till ett bra resultat. En minimibemanning är helt i linje med Vänsterpartiets politik.

När det gäller kontroll av bolag vill jag påminna om den motion som vi i Vänsterpartiet har väckt om skärpt verksamhetskontroll. Det är verkligen högaktuellt i dag att man skärper till det här. Det är mycket bra att man har vidtagit flera åtgärder för att förstärka den ekonomiska kontrollen av privata utförare. Men det är enligt min mening inte tillräckligt.

Den stora privatiseringsvåg som startades av den styrande majoriteten borde ha inletts med att man såg över att alla kontrollfunktioner finns – detta för att säkerställa både god omvårdnad och att inga ekonomiska oegentligheter kan ske. Och hur mycket kostar egentligen den här kontrollen? Borgarrådet menar att man borde lyckas att både sänka skatten och satsa på välfärden. Men har vi sett resultatet än? Någonstans måste ju privata utövare hämta hem vinsten. Låt oss lyfta debatten till att

tala om för stockholmarna vad varje skattekrone går till! Går den till vård eller vinst? Det borde vi tala om i stället för skattesänkning kontra skattehöjning.

Anförande nr 18

B e r i t K r u s e (s): Ordförande, fullmäktige! Jag skulle vilja ge en lite mer konkret bild direkt från anhöriga. Leif inledde den här delen omfattande, vitt och brett. Jag vill gärna ge några exempel. Jag har träffat anhöriga i helgen från ett av våra boenden. Den här bilden kommer från ett av stadens sjukhem.

En anhörig säger till exempel: När jag kommer till äldreboendet hänger mamma snett i stolen. Hon var fasthängd där, och ingen personal var i närheten. Jag vet inte hur länge hon hade legat så. En annan säger: De sängkläder som man själv ska ta med sig till sjukhemmet nu för tiden räcker inte till, så mammas kuddar var utan örngott. Personalen ska tvätta alla sängkläder från den 1 januari. En tredje anhörig säger: Omsorgspersonalen skalade potatis och varvade detta med att hjälpa de äldre.

Det här är bilder som jag tycker är skruttiga och ovärdiga dem som behöver den största hjälpen. Ett gemensamt budskap från de anhöriga är att personalen inte hinner bry sig om de äldre. Det har blivit sämre. Man drar in personal. Stämmer det med den bild som du har, Ewa Samuelsson?

Har nivåförändringarna från nio nivåer till tre möjligen gjort att det har blivit snett i fördelning av pengar? När man läser avtal och riktlinjer och granskar texten och ställer den mot verkligheten ser man att kartan fortfarande kan stämma. Det är snygga texter och så vidare. Men trots alla granskningar som du upprepar i ditt svar till Leif Rönngren hjälper inte det här. Det räcker inte till. Verkligheten är en annan, och det får vi påtalat gång efter annan när vi är i kontakt med anhöriga och boende. Jag blir starkt oroad över detta. Det finns brister i kontroll- och granskningssystemet. Det är viktigt för oss att ha en god äldreomsorg som är trygg och medicinskt säker, och det är den inte i dag. Anhöriga ger en helt annan bild. Vi måste förbättra oss, och ansvaret ligger hos er, Ewa Samuelsson.

Anförande nr 19

Borgarrådet S a m u e l s s o n (kd): Ordförande, fullmäktige! Från det att vi 2005 antog riktlinjer för hur kontrollen skulle gå till har vi gått vidare och byggt på med ytterligare kontroller. Steg för steg har det utvecklats. Jag kommer att fortsätta med att utveckla kontrollstationerna i äldreomsorgen om det kommer att behövas. Men redan nu har det vidtagits ett antal åtgärder som jag har räknat upp i mitt svar och som jag därför inte anser att jag behöver ta upp härifrån talarstolen igen.

En viktig del i granskningarna är hanteringen av de synpunkter och klagomål som kommer från de äldre själva eller från anhöriga. Vi kommer att gå vidare och sammanställa detta för hela staden för att se om vi också där behöver utveckla den delen. Det ska redovisas ordentligt och inte stanna i stadsdelsnämnden. Vi ska se om det finns några tendenser i hanteringen av synpunkter och klagomål som visar att det finns områden som vi särskilt behöver gå vidare med.

Det är naturligtvis också viktigt att lyssna på anhöriga, som du nämner, Berit. Jag är ledsen att behöva säga att jag tror att i all verksamhet som handlar om människor kommer vi för alltid att kunna stå här i talarstolen och visa på enskilda fall där det inte fungerar. Det kommer vi att kunna göra vare sig vi är i opposition eller majoritet. Det är bara att beklaga, men i all verksamhet som handlar om människor kan det dyka upp saker som vi inte är nöjda med. Jag kan av egen erfarenhet stå här och berätta detta, för jag har varit med om det personligen.

Det gäller att hela tiden se vilka saker som handlar om enskilda personer som behöver kompetensutveckling och vilken del som handlar om organisation, som vi också behöver se till, för att hela tiden utveckla verksamheten till att bli den äldreomsorg i världsklass som vi ju alla är överens om att vi ska ha.

När det gäller organiserad brottslighet tycker jag att det som Leif Rönngren nu lyfter fram är att gå ett steg för långt. Däremot är en del i den kontroll som vi nu gör tydligare. Vi ser precis nu, till exempel, över hemtjänstföretag för att se om vi ska förlänga deras avtal utifrån att vi kommer att utveckla möjligheterna att använda den nya lagen Loven – lagen om valfrihet. Tanken är att man ska förlänga avtalen. Men vi har ett par företag som vi nu särskilt granskar och eventuellt inte kommer att förlänga avtalen för. Du nämnde också Serafen, där vi nu återtar arbetet i kommunal regi.

Men våra egna, kommunala, verksamheter uppfyller inte heller alltid de krav som vi har ställt utifrån de resurser som de har. Också där måste vi naturligtvis se till att kontrollen fungerar.

Anförande nr 20

L e i f R ö n n g r e n (s): Ordförande, fullmäktige! Jag noterar att Ewa Samuelsson passerar förbi frågan om ekonomi och pengar till verksamheten. Vi har kunnat se oerhört stora neddragningar och direkta verksamhetsnedläggningar under de år vi har bakom oss. Det är klart att om man hade haft 500 miljoner kronor mer, som vi har haft i de socialdemokratiska budgetarna, hade man kunnat göra mängder av förbättringar i verksamheten.

Jag tycker att det här är märkligt. Jag har faktiskt aldrig hört ett borgarråd med ansvar för sociala frågor som säger att man har tillräckligt med pengar. Under alla de år jag har suttit här, sedan 90-talet, har borgarråd som har haft ansvar för de sociala frågorna sagt: Nu är det så här att vi har gjort de här prioriteringarna. Om vi hade haft mer pengar så hade jag gjort det här och det här. Men Ewa Samuelsson är nöjd. Hon tycker att det räcker. De pengar som hon har är tillräckliga för att göra en god äldreomsorg. Den kontroll som hon ansvarar för och som hon gör är tydligen också tillräcklig.

Detta säger hon mot bättre vetande, skulle jag vilja påstå. Det är inte enskilda fall vi läser om i medierna. Det är systematiska redovisade missförhållanden. Från vår sida har vi uppmärksammat att det framför allt handlar om att personalen inte räcker till ute i verksamheterna. Det beror på att ni, med Moderaterna, har prioriterat skattesänkningar framför satsningar på de äldres välfärd i Stockholm. Det är vad det handlar om.

När man drar ned på personal – vad händer då? Vad händer när timanställda försvinner och när man inte har råd att tillsätta tjänster, som får stå vakanta? Jo, då ska mindre personal göra fler personers arbete. Det är då det börjar brista i verksamheterna. I ett antal överklaganden av privata verksamheter har vi sett att det första de gör är att dra ned på personalstyrkan. Det får omedelbart konsekvenser i verksamheten med sämre möjligheter att möta de individuella önskemål som äldre har när det gäller att gå upp på morgonen och gå till sängs på kvällen i tid och när det gäller maten och utevistelsen. Det handlar också om personligt bemötande. Det blir stress i den vardagliga situationen. Man orkar inte med, och man hinner inte med. Ur det händer det någonting, och det är nog en del av förklaringen till de missförhållanden som vi har fått rapporterade till oss här via medierna men också i de granskningsrapporter som finns i den här staden.

Vi socialdemokrater vill ta steget vidare. Vi tycker att man faktiskt också ska granska de personer som ligger bakom de firmor som vill ge sig in och konkurrera på den äldre marknaden som ni har skapat i den här staden. Det är faktiskt det ni har gjort. Vi vill inte medverka till att släppa igenom sådana som inte har som syfte att berika äldreomsorgen i Stockholm utan som vill tjäna pengar och kanske till och med tvätta svarta pengar. Det är det vi har fått höra talas om, inte minst via polisen. Då måste man göra någonting åt det. Men Ewa Samuelsson kommer inte att göra det, för hon är uppenbarligen nöjd som det ser ut i dag.

Anförande nr 21

Borgarrådet Samuelsson (kd): Ordförande, fullmäktige! Ja, du Leif – man hör det man vill höra för att hålla en debatt i gång. Om inte om hade varit så hade man varit miljonär också, brukar man säga. Det är alltid så att när man är i opposition har man mer pengar. Då skulle man göra saker och ting, säger man. Men det gäller återigen att bevisa att det som man säger i opposition också sker när man är i majoritet. Och det var inte vad vi såg under förra mandatperioden. Då drog ni undan pengar ifrån äldreomsorgen; det finns det svart på vitt på.

Nej, Leif, man kan aldrig vara riktigt nöjd. Som jag sade tidigare: I en verksamhet som handlar om människor kan man aldrig vara till 100 procent nöjd, för det kommer att hända saker som man inte alltid råder över och vet om i förväg. Pengarna till äldreomsorgen – 570 miljoner på tre år – är en enorm satsning. Det kan du inte förneka. Men det jag hörde nu senast var tvärtom att det fanns risk för att pengar som vi har fördelat ut till äldreomsorgen får hjälpa till i andra delar där det saknas resurser. Då är det inte pengar till äldreomsorgen som saknas, för där finns det resurser.

Den eländesbeskrivning som du hjälper till att göra härifrån talarstolen uppmuntrar inte personalen ute i våra verksamheter att arbeta vidare. Vi håller på med bemanningen på demensboendena, precis som du sade. Vi tittar över om vi kan ge heltidsanställningar till dem som i dag har deltidsanställningar. Vi tar steg för steg framåt.

I dag har jag presenterat undersökningen om biståndsbedömning, som ju bekräftar det som vi har sagt och bad om att få under förra mandatperioden. Men det fick vi

inte. Nu har vi själva tagit fram över 20 000 biståndsbedömningar som vi har gått igenom. Detta bekräftar att bedömningarna görs olika ute i stadsdelsnämnderna. Det är ytterligare en sak som vi nu kan ta tag i och förbättra för att göra en likvärdig bedömning så att de äldre kan känna att de bedömningar som finns är rättssäkra och trygga. Det finns inget annat än korrekta bedömningar. Personalen där ute måste ha verktyg som gör att de kan göra de likvärdiga bedömningarna. På punkt för punkt, steg för steg, går vi vidare och förbättrar äldreomsorgen. Vi ska se till att det sker under hela mandatperioden.

Anförande nr 22

M a r g a r e t a J o h a n s s o n (v): Det är jättebra att ni fortsätter med det, Ewa. Men man får komma ihåg att arbetet påbörjades under förra mandatperioden. Det handlar om att ta fram riktlinjer. Vi visade sedan i den budget som vi lade fram från både s och v att budgeten motsvarade riktlinjerna. I dag ser vi att man måste se över detta. Är det verkligen så att man får det man behöver utifrån riktlinjerna? Det ser inte riktigt ut så i stadsdelarna i dag, tyvärr.

När det gäller den kommunala verksamheten måste vi hela tiden jobba med att vi ska ha en bra verksamhet. Vi måste titta på den precis som vi gör med den privata. Det är självklart. Vi säger inte att det ena utesluter det andra, utan här måste vi verkligen hänga på. Jag oroar mig lite grann för de privata verksamheterna. Det enda sättet att få in vinst är att spara på personalen. Jag vet att det pratas en hel del om att det inte hjälper att man har mycket personal, utan det gäller att personalen också är effektiv. Men där tycker jag att man biter sig själv i svansen. Det här är en ledarskapsfråga. Vi vet i dag att det finns mycket som man inte hinner med och som de äldre har behov av när det gäller att komma ut på promenad och så vidare. Det är alltså inte personalminskningar vi ska vara ute efter, utan det handlar om att utnyttja personalen och den kunskap som personalen har på rätt sätt. Då får vi verkligen ut maximalt, och det kan vi få inom kommunal verksamhet. Där har vi insyn på ett bra sätt.

Anförande nr 23

L e i f R ö n n g r e n (s): Ordförande, fullmäktige och ni som eventuellt tittar och lyssnar på detta! Notera att Ewa Samuelsson kallar min beskrivning för eländesbeskrivning! Den beskrivning jag har gett härifrån talarstolen nu kommer inte från mig, påhittad inför det här mötet, utan den bygger på de beskrivningar som vi som socialdemokrater får när vi är ute på möten och träffar de äldre, pensionärerna och anhöriga till dem som bor i stadens boenden och i de boenden som drivs av entreprenörer runtomkring i staden. Alla signalerar samma sak: Personalen hinner inte med. Det finns inte tid. Det saknas resurser. Det saknas pengar.

Ewa Samuelsson svarar att hon är nöjd. Otvivelaktigt är det som så att resurserna finns, menar hon. Varför ser det då ut som det gör, Ewa Samuelsson? Om bemanningen är tillräcklig, om kontrollen är tillräcklig och om pengarna räcker till – varför ser det då ut som det gör i de verksamheter som granskas? Det handlar om Vinter-tullen, Serafen och mängder av andra verksamheter runtomkring i staden där personal har slagit larm och där anhöriga slår larm. De ringer oss förtroendevalda och tar upp detta i de organ de kan ta upp det i.

Det är inte ett enskilt fall vi pratar om. Det är så att sedan ni tog över har ni prioriterat andra saker än att satsa på äldreomsorgen. Det har inneburit kraftiga neddragningar. Vi har mängder av exempel, om du skulle vilja ha det, på verksamheter som har lagts ned, tagits bort och fått mycket försämrade förutsättningar.

Jag kan hålla med Ewa Samuelsson till viss del: Det handlar inte bara om pengarna. Det handlar också om styrning och ledning. Jag tycker att ett gott exempel på det är att äldreutskottet hade kvar 30 miljoner kronor över budgetåren från den tid då vi hade kompetensfondssatsningen. Det var 30 miljoner kronor som fördes över för att utbilda personal – fortbildning, vidareutbildning och grundutbildning. Och varför använde man inte de pengarna? Jo, därför att man inte styrde ordentligt och tillräckligt. Det stora problemet var att man inte hade råd att anställa vikarier och följaktligen inte kunde skicka personal på utbildningar. Det är sådana frågor som man måste ta tag i om man ska åtgärda och förbättra verksamheterna.

Jag tycker att det är fullkomligt ointressant vad Ewa Samuelsson tycker om förra mandatperioden. Nu har det gått två år. Ni är på väg in i det tredje och fjärde året. Du är högsta ansvarig. Jag vet inte vilken utveckling som kommer att ske om borgarrådet som är ansvarig för äldreomsorgen i Stockholm tycker att det finns tillräckligt bra kontroll och att vi inte behöver göra den bättre trots att vi vet att det finns kriminella element som är på väg in på marknaden. Hon tycker inte heller att det behövs mer pengar, för det finns tillräckligt med pengar. Bemanningen är inte heller något problem, tycker hon.

Kalla det eländesbeskrivning, men vi har inte samma verklighetsbild! Och det är inte bara min verklighetsbild jag beskriver nu, utan den kommer från de många möten som jag har haft med människor som faktiskt är förtvivlade över att ingen lyssnar. En eloge till Kungsholmen och den stadsdelsnämnden, som faktiskt har lyssnat och tagit sitt ansvar! Det borde borgarrådet också göra.

Anförande nr 24

B e r i t K r u s e (s): Ordförande, fullmäktige! Vi pratar fortfarande om kartan och verkligheten. Vi ser två helt skilda världar. Det är precis som Leif säger, när vi möter folk ute får vi de här bilderna. Visst är det så, Ewa, att man till och från får synpunkter från anhöriga. Alla är inte riktigt nöjda med det som man får. När det dyker upp ganska skrämmande bilder, när det går i ett och när det är stora grupper av anhöriga som hör av sig måste man reagera.

Du nämnde att det var någon stadsdel som hade tagit pengar från äldreomsorgen, om jag uppfattade det rätt, och lagt på andra verksamheter. Jag kan tala om att i den stadsdel som jag verkar i, Hässelby-Vällingby, är det tvärtom. 23 miljoner togs från förskolan och lades på äldreomsorgen och en del på handikappade.

Budgeten behöver förmodligen balanseras och fördelas på annat sätt över stadsdelarna. Det tror jag är nödvändigt om det är sådana orättvisor som ligger till grund för nedskärningar.

Jag skulle vilja ställa en sista fråga till dig. I den här snabba konkurrensutsättningen som ni nu har genomdrivit kan det hända att man som entreprenör inte riktigt hinner

med. Jag skulle därför vilja ställa frågan: Tycker du att det är riktigt att det ska ta ett och halvt år för en entreprenör att sjösätta det företags koncept när det gäller den verksamhet de ska bedriva för de äldre? Det fick jag höra i går, och jag blev faktiskt ganska skrämmd när jag hörde det. Ett och ett halvt år är en livstid för en människa som bor på ett sjukhem.

Anförande nr 25

Borgarrådet **S a m u e l s s o n** (kd): Ordförande, fullmäktige! Du har aldrig hört mig säga att jag är nöjd, Leif Rönngren. Jag har sagt att vi steg för steg bockar av i kanten sådant som vi har sett inte fungerar för att gå vidare och få en äldreomsorg i världsklass, som vi har som mål. Jag tror att vi är överens om det och att du också är intresserad av det. Jag skulle önska att det gick att knäppa med fingrarna och att allt som varit tidigare förändrades över en natt, men det går inte.

Jag har många gånger ställt samma fråga som du, Berit, ställer, och inte bara till privat omsorg utan också till kommunal omsorg. Varför går det så sakta? Varför kan man inte förändra fortare? Ibland handlar det om ledarskap. Så är det naturligtvis. Vi ser att när man tar till sig detta och vill förändra går det oftast fortare.

Det som är intressant med dina kommentarer, Leif, är att du alltid nämner privata utförare. Jag har aldrig hört dig här från talarstolen beklaga att det också, tyvärr, ibland kommer kritik mot våra kommunala äldreboenden från länsstyrelsen och från andra håll. Vår uppföljning och vår kontroll gäller alla verksamheter. När det gäller den kommunala kan vi inte ta tillbaka den. Då har vi den redan. Då måste vi kanske byta ut ledningen i det sammanhanget så att vi förbättrar den äldreomsorgen. Kontrollen måste gälla alla verksamheter, oavsett om de är privata eller kommunala.

Den bild som ni presenterar är naturligtvis ingenting som man kan förneka och negligera, men vi möter tydligen olika världar när vi är ute. Jag träffade kommunstyrelsens pensionärsråd i fredags. De berättade att de var väldigt glada över allt som händer här i Stockholm när det gäller äldreomsorgen. De hade inte långa listor med saker som de saknade. Det fanns sådana saker, men man sade att man till allra största delen var glad att det hände så mycket i äldreomsorgen som det gör nu i Stockholms stad.

Min inriktning är att hela tiden steg för steg förbättra för att slutändan med stolthet kunna stå här och säga: Ja, vi har förbättrat och de äldre känner sig nöjda. De får sina behov tillgodosedda utifrån det som de har ansökt om.

Det är viktigt att lyssna till de äldre och se till att de får det stöd och den hjälp som de behöver.

Anförande nr 26

M a r g a r e t a J o h a n s s o n (v): Det är jätteviktigt att lyssna till de äldre. Det måste vara utgångspunkten i allt vi gör, och då är innehållet i verksamheten så oerhört mycket viktigare än själva formerna och hur man paketerar det hela. Jag tycker att det handlar väldigt mycket om paketeringen.

När det gäller kontroll av kommunal kontra privat verksamhet känner jag, som sitter i en stadsdel där vi har haft ansvaret för kontroll av vissa privata verksamheter, att det är mycket svårare att styra upp detta när det är fel. Man känner en enorm frustration när man anmäler till länsstyrelsen och ingenting händer. I den kommunala verksamheten kan vi gå in och åtgärda på en gång. I regel är det så att när man upptäcker fel vid en inspektion, vilket är mycket beklagligt, händer det saker redan innan ärendet kommer till stadsdelsnämndens bord. Det är så det ska vara. Det ska vara den här täta kontakten mellan politiker, tjänstemän, anhöriga och brukare. Det är så vi måste titta på vården. Vi ska verkligen se till att de äldre har valmöjlighet. Men när det gäller privat verksamhet känner jag att vi tappar när det gäller skattepeng, kontroll och möjlighet till medinflytande.

*§ 6 Muntlig frågestund**Fråga nr 1. Nya jobb i Stockholm*

Anförande nr 27

Malte Sigemalm (s): Ordförande, fullmäktige! Jag har ställt en fråga till finansborgarrådet Sten Nordin med anledning av jobb i Stockholm. I valrörelsen utlovade man att man skulle skapa många fler jobb bland annat i Stockholm. Det var inte bara Moderaterna som gjorde det, utan hela alliansen ställde sig bakom den politiken.

Min fråga till finansborgarrådet är: Var tog de här nya jobben som utlovades i Stockholm vägen?

Det fanns en skrift som där ni lovade 150 000 arbeten i Stockholm, Göteborg och Malmö sammantaget. Vad har då hänt i Stockholm? Antalet anställda personer inom den kommunala verksamheten har blivit 4 500 färre. Ni sade att ni skulle skapa ungefär 20 000 nya jobb i kommunal regi inom skolan och vården. Av detta har det alltså blivit 4 500 färre anställda. Jag tror inte att ni kommer att leva upp vallöftet att öka sysselsättningen i de här sektorerna, i alla fall inte i Stockholm med den politik som bedrivs i dag.

Min fråga till finansborgarrådet är: Var är jobben? Hur ska vi få tillbaka de här jobben?

Anförande nr 28

Borgarrådet Nordin (m): Fru ordförande! Tack, Malte Sigemalm, för frågan! Det är jättekul att du tar upp jobbfrågan. Ni socialdemokrater skulle ha gjort det mer i valrörelsen också. Det hade ni kanske tjänat på.

Jag vet inte hur du läser våra vallöften. Jobb skapas i Stockholms stad och av Stockholms stad, men det skapas inte minst utanför kommunen. Det faktum att vi har minskat antalet anställda med 4 000 under mandatperioden beror inte på att vi har minskat insatserna, utan det beror på att det finns verksamheter som har knoppats av. Förskolor har till exempel knoppats av. Då är de inte längre anställda i staden, men de bedriver fortfarande den viktiga förskolan. Det finns verksamheter som har handlats upp och så vidare. Jag tror att du känner till det väl.

Jag kommer ihåg att jag blev intervjuad av en av tv-kanalerna i höstas före finanskrisen. Då hade vi med råge passerat det som skulle vara Stockholms del av de här utlovade jobben med den tillväxt som har varit i Stockholm. Jag tänker inte för alliansens del ta åt mig hela äran av detta, men både den politik vi har bedrivit i staden och den jobbpolitik som alliansregeringen har bedrivit har spelat stor roll för den kraftiga tillväxten av jobben. Före finanskrisen hade vi med råge klarat av målsättningen i Stockholm.

Det finns anledning att se allvarligt på den frågan nu även om Malte Sigemalm läser sitt husorgan Svenska Dagbladet där det i dag berättas om arbetsmarknadsläget och jobbläget i Stockholm. Vi har ett ökat antal varsel, men vi har en väldigt stark utgångspunkt i Stockholm beroende på att vi har ett diversifierat näringsliv och på att vi har haft en stark jobbpolitik.

Anförande nr 29

M a l t e S i g e m a l m (s): Jag tänkte lägga på en bild. Den kanske är lite svår att läsa, men på den här bilden står det: Satsningar på kärnverksamhet. Moderaterna satsar betydande belopp på olika typer av främst kommunala verksamheter, exempelvis skola och vård. Sammantaget bedöms dessa satsningar kunna skapa upp emot 20 000 nya jobb.

Detta gällde då Stockholm, Göteborg och Malmö. Då kan man räkna ut att det är ungefär 10 000 nya jobb i de här sektorerna i Stockholm. Men det som har skett är att det är 4 500 färre jobb och arbetstillfällen i Stockholm. År 2007 försvann det 544 jobb i skolan, 468 jobb i omsorgen och 417 jobb på området individ och familj. Vi kan kanske säga att en del är naturliga avgångar och sådana saker, men problemet är att vi inte vet i dag hur många av dessa som är överförda till annan huvudman, för det finns ingen sådan statistik.

Anförande nr 30

Borgarrådet N o r d i n (m): Fru ordförande! Bäste Malte Sigemalm! Det står i texten att man gör vissa bedömningar om tillväxten och jobb på grund av vissa åtgärder. Det gör alla när man funderar över vad man ska göra. Man bedömer hur det kan bli. Jag tycker att du håller för öronen lite grann när jag pratar, Malte, och det ska du inte göra.

Jag säger att verksamheterna bedrivs. Vi har satsat väsentligt mycket mer pengar på till exempel skolan. Den uppvisar också bra resultat. Mätningar har visat att skolorna förbättrar sina resultat. Vi klarar barnomsorgsgarantin. Det gjorde inte ni. Det visar att vi har satsat på de här verksamheterna, men i vår filosofi måste inte alla få sitt lönekuvert från Stockholms stad. De kan få sitt lönekuvert från en friskola eller fristående dagis, och det är lika bra för det. Det är så jag ser på det, Malte Sigemalm.

Anförande nr 31

M a l t e S i g e m a l m (s): Du har helt rätt syn från det moderata perspektivet, men problemet är fortfarande att vi inte vet hur personaltätheten ser ut, till exempel på friskolor. Vi vet inte hur personaltätheten ser ut i den privata omsorgen. Faktum är att det är 4 500 jobb som har försvunnit inom den kommunala verksamheten. I ert valprogram har ni faktiskt talat om att det ska bli 20 000 nya jobb, och då har ni inte hänvisat till några konjunktursvängningar.

Jag tycker att detta är allvarligt ur flera aspekter. Den första aspekten är att jobben försvinner, och vi vet inte om vi klara kvaliteten här. Problemet är att de flesta som jobbar inom de här sektorerna är kvinnor. Kvinnor är väldigt utsatta på arbetsmarknaden i dag. De statliga investeringar och stöd som regeringen i dag diskuterar

handlar i stort sett om mansdominerade jobb. Ungefär 70 procent av alla kvinnor som jobbar i dag har redan i dag vikariat. Kvinnornas arbetssituation i Stockholm kommer att bli sämre om ingenting görs.

Anförande nr 32

Borgarrådet N o r d i n (m): Fru ordförande! Dörren står vidöppen för Socialdemokraterna och Malte Sigemalm att vara med och bedriva en aktiv jobbpolitik. Det är på tiden att ni hänger med i det arbetet. Jag är glad för att Malte Sigemalm tar upp den här frågan och ställer frågor till mig om jobben. Det är fortfarande den absolut viktigaste frågan. Klarar vi inte jobben, klarar vi inte välfärden, skolan och äldreomsorgen.

Men det finns en viss skillnad här. Malte vill bara räkna de jobb där man får sitt lönekuvert från Stockholms stad. De jobben är jätteviktiga. Vi har över 40 000 duktiga människor som arbetar i Stockholms stad, men de andra jobben är lika viktiga för mig. De som jobbar där utför väsentliga uppgifter, om vi nu talar om välfärdens olika områden. Sedan finns det en rad andra områden också. För mig är jobbpolitiken mycket bredare än den kommunala avlöningslistan.

Fråga nr 2. Kris- och krigsdrabbade palestinska flyktingar

Anförande nr 33

Borgarrådet L i v h (v): Vi har sett väldigt många bilder från kriget i Gaza, Sten. Vi vet att det bor tusentals människor i Stockholm som har sina rötter i Gaza och sina släktingar i Gaza. De har också sett detta på tv varje dag. Jag undrar vilken typ av krisplan som Stockholms stad har haft för de här människorna med rötter i Gaza. Det handlar om våra stockholmare, våra invånare, våra medborgare.

Anförande nr 34

Borgarrådet N o r d i n (m): Fru ordförande! Tack, Ann-Margarethe Livh, för frågan! Vi hade en liknande fråga från Abdo Goriya förra fullmäktigesammanträdet, och det är inget fel i det. Det är oerhört viktigt för en stad att kunna möta invånare som far illa i sådana här situationer. I det här fallet handlar det om många med palestinsk bakgrund, och det finns andra krigshärdar där stockholmare är drabbade på olika sätt antingen direkt eller indirekt.

Vi har en beredskap för detta, men det har inte uppstått ett hårt tryck på kommunen från människor som har sökt hjälp, såvitt jag är informerad. Detta handlar om en samverkan mellan staden och landstinget som står för mycket när det gäller barn- och ungdomspsykiatri, vilket kan vara ett område som kan vara aktuellt här. Vuxna som får psykiska problem hör också till psykiatrin. Det kan finnas svenskar som kommer hem från krigsområdet med direkta krigstrauman. Där har vi ett samarbete med Röda Korset som har en särskild enhet för detta. Här finns det en organisation och en beredskap i staden för att möta människor som far illa av olika krigssituationer.

Anförande nr 35

Borgarrådet L i v h (v): En anledning till att jag ställde frågan är att jag har hört från barn, dels barn som har kompisar som är från Gaza, dels barn med anknytning där, att man vare sig inom skola, fritidsverksamhet eller över huvud taget där barn rör sig har haft någon förberedelse för att ta upp det här samtalet. Det är därför jag tycker att staden ska ha en krisplan som gäller kontinuerligt, speciellt när det gäller barn. Det har, enligt vad jag har erfarit, klickat den här gången. Det är de informationer jag har fått i alla fall.

Anförande nr 36

Borgarrådet N o r d i n (m): Fru ordförande! Det finns anledning att titta på det i så fall. Vi har erfarenheter från till exempel tsunamikatastrofen då många barn berördes på olika sätt. Jag tror att vi utifrån detta har höjt både kunskaper och beredskap i våra skolor och förskolor om sådana här saker, men jag tror säkert att det finns anledning att arbeta vidare med detta. Jag tror att det inte minst handlar om att ta upp de här frågorna i utbildningen för lärare, förskollärare och skolledare. Dessutom handlar det om att vara proaktiv, det vill säga att man kan lite om de barn som man har där. Det är inte säkert att ett barn som mår illa säger till fröken eller magistern att man gör det. Det kan tvärtom vara så att man sluter sig i en svår situation. Jag är fullt öppen för att det kan finnas mer att göra när det gäller utbildning och beredskap på det området.

Anförande nr 37

Borgarrådet L i v h (v): Är du beredd att göra en utvärdering av hur det här har gått till efter kriget i Gaza för att kunna använda det? Det är ju inte helt otroligt att det kommer nya stridigheter i den delen av världen. Det kan också hända annat. Är du beredd att göra en utvärdering av hur man har bemött den här krisen på olika nivåer i Stockholms stad?

Anförande nr 38

Borgarrådet N o r d i n (m): Fru ordförande! Låt mig ta med den här diskussionen. Vi behöver hela tiden utvärdera vår krisberedskap. Det kan innebära att vi gör en utvärdering av just Gazakrisen eller att vi tittar vidare på vilka rutiner som finns och hur de fungerar, kanske inte minst när det gäller barnen som närmast är vårt ansvar. Det finns anledning att återkomma om det. Jag tar med mig din fråga.

Fråga nr 3. Serafen

Anförande nr 39

L e i f R ö n n g r e n (s): Fru ordförande! I förra veckan sade stadsdelsnämnden på Kungsholmen upp avtalet med Aleris som har haft hand om Serafen. Det beslutet var väl efterlängt eftersom det har varit en mängd anmälningar. Det har varit ifrågasatt av de boende, anhöriga och inte minst av oss socialdemokrater i stadsdelsnämnden. Redan på hösten 2008 krävde Socialdemokraterna att man skulle säga upp

det här avtalet just för att man såg bristerna och hörde från boende och anhöriga att det inte stod rätt till.

Min fråga till äldreborgarrådet är: Innebär det här beslutet i Kungsholmens stadsdelsnämnd att det ansvariga borgarrådet kommer att ta sitt förnuft till fånga tillsammans med resten i majoriteten och åtgärda bristerna på de andra boenden där det finns kritik från boende, anhöriga, oss socialdemokrater och andra som ser hur det ser ut på de boenden där man inte sköter sina åtaganden?

Anförande nr 40

Borgarrådet S a m u e l s s o n (kd): Ordförande, fullmäktige! Man ska komma ihåg att upphandlingen som gäller Aleris skedde på den gamla tiden då det tyvärr hände att den som lade det lägsta budet fick ta hand om detta och stadsdelsnämnden sade okej till det. Nu ser det annorlunda ut. Vi hoppas att vi med de upphandlingar som vi gör nu inte kommer att behöva uppleva den här sortens negativa konsekvenser.

MAS:en och äldreomsorgschefen på Kungsholmen tog också allvarligt på det man hörde och var där och gjorde ordentliga inspektioner och kunde samla på sig saker. Man kan ju inte säga upp ett avtal hur som helst. Det måste verkligen finnas fog för det man säger. Nu har man fattat det här beslutet. Man gör en plan för hur övertagandet ska gå till. Det känns som om stadsdelsnämnden har tagit ett ordentligt ansvar för att det ska gå till på ett bra sätt.

Vi har redan talat om kontroll tidigare i dag. Det gäller generellt sett att alla våra verksamheter ska kontrolleras. När det gäller privata verksamheter kan det bli ett återtagande om de inte uppfyller de krav som vi har skrivit i avtalet. När det gäller kommunala verksamheter får man se över ledningen.

Anförande nr 41

L e i f R ö n n g r e n (s): Det skulle vara efterlängtat. Ledningen i det här fallet är politisk och står här i salen just nu. Jag tycker inte att Ewa Samuelsson svarar på frågan. Hon upprepar ständigt detta med kommunala och privata verksamheter. Det är ointressant för oss. Det måste fungera i verksamheten. När det gäller de kommunala verksamheterna har vi rådigheten och beslutanderätten. Vi kan vidta åtgärder direkt.

Min fråga till Ewa Samuelsson var: Kommer det som har hänt på Serafen att föranleda att man äntligen tar de uppgifter som vi får från anhöriga och boende runt om staden där det finns privat drivna verksamheter på allvar och gör en granskning? Det här är stora bolag som tjänar grova pengar på äldreomsorgen, och de gör inte sitt jobb. Det är dags att man börjar gå utanför de ordinariekontrollstationerna som vi har och som vi diskuterade tidigare och gör en granskning av hur det ser. Socialdemokraterna var emot att Aleris skulle komma in över huvud taget. Man såg redan då att det skulle gå åt det här hållet med det anbud som de lade. Det finns mängder av sådana här avtal kvar i staden.

Anförande nr 42

Borgarrådet S a m u e l s s o n (kd): Vår granskning gäller alla verksamheter oavsett om de är privata eller kommunala. Vi ska naturligtvis ta lika stort ansvar när vi kontrollerar verksamheterna.

Anförande nr 43

L e i f R ö n n g r e n (s): Jag vet inte hur jag ska tolka Ewa Samuelsson. Förhoppningsvis tar hon det som har hänt på Serafen och på de andra boendena på sådant stort allvar att hon, oberoende av den här diskussionen och debatten här i salen, faktiskt tar sitt ansvar och kollar upp de privata äldreboenden som nu har avtal från den gamla tiden, det vill säga när man gick på lägsta anbud. Vi socialdemokrater har varit emot de här anbudsförfarandena och reserverat oss. Det beror på att vi har sett att det just leder till sämre kontinuitet, sämre bemanning och sämre kvalitet. Nu händer det som vi har befarat runt om på de olika boendena.

Frågan är: Är du beredd, Ewa Samuelsson, att ta ansvar och göra en extraordinär granskning för att se till att vi kan bli av med de avtal som gäller de verksamheter där man inte sköter sina åtaganden? De äldre hamnar i kläm på grund av tidigare politiska beslut som inte var genomtänkta.

Anförande nr 44

Borgarrådet S a m u e l s s o n (kd): Vi flyttar hela tiden fram positionerna när det gäller granskningen. Det har du sett i svaret på interpellationen som du skrev. Vi ökar kontrollnivån steg för steg, och det gör vi i alla verksamheter.

Sedan ska du vara lite försiktig när du säger att ni inte har deltagit i upphandlingar där lägsta bud har fått vinna. Det finns sådana exempel i verksamheterna som man också får stå svars för.

Generellt sett flyttar vi fram positionerna när det gäller granskningar. Du behöver inte vara orolig för att det läggs åt sidan.

Fråga nr 4. Reklam till hushåll – propaganda eller information?

Anförande nr 45

K a r i n R å g s j ö (v): Den här fina reklamen, eller ska vi kalla den fakta, från Stockholms stad damp ned med DN till dem som har DN, och det är ganska många i Stockholm. Min fråga till dig, Sten, är: Är det här information också, eller är det bara en skönmålning i ett reklamblad från alliansen.

Jag ska ta två exempel på detta. Stockholm står väl rustat, säger du. Stockholm har blivit en riktig barnstad. Hur rustar staden för alla barn? Då är det extra viktigt att vi har plats för barn i förskolor och parker. Det står inte en rad om hur realiteten ser ut.

Sedan står det väldigt mycket om boende. Det står: Var ska unga bo? Hur mycket bygger vi?

Det man glömmer att säga i den här reklamskriften är att det är väldigt ont om hyreslägenheter och att bostadskön är enorm. Frågan är: Är detta reklam, eller finns det några fakta i den här? Är det reklam för er eller fakta om Stockholm?

Anförande nr 46

Borgarrådet N o r d i n (m): Fru ordförande! Tack, Karin Rågsjö, för att du läser bilagorna! Det är bra. Det här är ingenting som alliansen har gjort eller har haft något att göra med produktionen av. Det här har gjorts av Stadshusets informationsenhet. Även oppositionen är med på ett uppslag med sina kommentarer.

Jag har också varit i opposition, och jag vet själv att det är svårt att känna var gränsdragningen går. Men man får nog ändå tillerkänna att det finns både en skyldighet och en rättighet att presentera den valda majoritetens politik. Sedan måste det också visas att det finns en opposition som har andra förslag. Jag tror inte, Karin Rågsjö, att detta skiljer sig särskilt mycket från det som har gällt under flera mandatperioder. Det är så det är.

Jag vet också att när man gör det mer lättillgängligt journalistiskt upplever man kanske som oppositionspolitiker det mer så att det inte kan vara information, utan det måste vara propaganda, för information ska vara tråkigt presenterad.

Det är väl känt att Karin Rågsjö har en annan uppfattning om framgången med vår politik och målen med vår politik. Det får man nog leva med. Jag tror att vi måste slå fast att den valda majoriteten måste informera om sin politik, om sina politiska mål, om sina politiska beslut och varför man gör detta. Sedan är det viktigt att oppositionen har sina möjligheter och sin arena. Jag tror att det är få kommuner som ger oppositionen så omfattande resurser som vi gör i Stockholms stad. Jag tycker att det är bra för balansen i den politiska debatten.

Anförande nr 47

K a r i n R å g s j ö (v): Det var ett svar, Sten. Jag har jobbat väldigt mycket med information, och det här är reklam och väldigt lite fakta. Okej, det är informationsenheten i Stadshuset som har gjort det här, men ni och allt som ni har gjort lyfts ju fram på ett ganska flagrant sätt, måste jag säga.

En fråga som jag tycker är viktig är: Kan man få bostad i Stockholm? Jag tycker att det är lite märkligt att det inte står en rad om att det finns en bostadskö som är astronomisk och där det står 252 000 personer. Det stod 82 000 där 2002. Ska det inte stå någonstans hur man får en lägenhet när man kommer till Stockholm? Varför står det inte ett ord om Bostadsförmedlingen och den långa kön här? Jag tycker att det är lite märkligt. Det finns väldigt många annonser i den här, och det gäller just bostadsrätter. Ska det inte stå någonting om Bostadsförmedlingen? Det står här: Så här skaffar man fram lägenheter till unga. Är inte det lite missvisande, Sten?

Anförande nr 48

Borgarrådet N o r d i n (m): Fru ordförande! Jag tycker visst att vi ska informera om vår välfungerande bostadsförmedling. Sedan vet Karin Rågsjö lika bra som jag

att det faktum att kön nu är så stor beror på att vi har en gemensam kö och ett samarbete. Det är inte längre Stockholms stads bostadskö, utan vi har ett samarbete med en rad andra kommuner? Denna bostadsförmedling inrättades 1999/2000 genom en överenskommelse mellan den då styrande borgerliga majoriteten och Socialdemokraterna. Man ändrade till och med lagen i riksdagen så att vi kunde inrätta den här bostadsförmedlingen, vilket var väldigt bra. Det ska man gärna berätta om.

Jag påstår inte att det här informationsmaterialet är heltäckande och att det berättar om allt som är värt att berätta om, till exempel att vi har en bra bostadsförmedling. Det här är ett informationsmaterial, och man måste naturligtvis alltid vara varsam med information, men det är också väldigt viktigt att vi informerar.

Anförande nr 49

K a r i n R å g s j ö (v): En rubrik är: Det kan aldrig bli för mycket Stockholm. Nu bygger vi över 1 250 nya hyresrätter. Samtidigt har ni erbjudit 20 000 lägenhetsinnehavare fått förfrågan om att bilda bostadsrättsförening. Jag tycker att det intressanta är hur man får tag på en lägenhet om man kommer utifrån till Stockholm. Det blir väldigt märklig när ni inte nämner att det är lite småsvårt att få tag på billiga hyresrätter. Jag tycker att ni borde gå ut med det till dem som får det här informationsbladet, annars blir det bara en flashig reklam. Jag tycker fortfarande att det är väldigt konstigt.

När man lyfter fram socialtjänstnämnden skulle man kunna skriva något intressant om hemlösheten. Det står en liten pytteannons om det och inget mer. Det vore intressant att veta vad det här kostar eftersom det här egentligen inte är fakta utan något slags blandning mellan reklam och propaganda för majoriteten. Det kanske man skulle skriva någonstans. Det står i och för sig annons, men en del kanske tar detta som fakta.

Jag tycker fortfarande att det är en sak som fattas, och det är att man inte säger att kön till Bostadsförmedlingen är enorm. Jag tycker att det borde ha stått.

Anförande nr 50

Borgarrådet N o r d i n (m): Fru ordförande! Jag måste korrigera Karin Rågsjö. Karin Rågsjö säger: Ni skriver. Men det är inte vi som skriver. Det är inte alliansens partier som har skrivit den här, utan det är den informationsenhet som vi har staden. Det har alltid varit debatt om stadens information. Jag har själv som oppositionspolitiker haft synpunkter på en del av det ni gjorde under den förra mandatperioden när det gällde den rätt hårdhänta informationen om 20 K, den rätt hårdhänta informationen om trängselskatteförsöket och den rätt hårdhänta informationspolicy som ni hade. Den prövades faktiskt, och ni klarade er.

Jämfört med vad ni gjorde tror jag att det här är någonting som verkligen kommer att passera som information. Det var den bedömning jag gjorde när jag läste den här broschyren när den trillade ur tidningen härommorgonen. Det är precis vad det är. Jag vet att man som oppositionspolitiker alltid reagerar, framför allt om det är journalistiskt skrivet och lättillgängligt.

Fråga nr 5. Anställda i förskolan

Anförande nr 51

Borgarrådet M o g e r t (s): Ordförande! Borgarrådet Edholm har inte riktigt varit på humör att svara på konkreta frågor i dag, men jag har en synnerligen enkel fråga. Enligt stadens egen statistik för 2008 kan man se att antalet barn i den kommunala förskolan i Stockholm ökade med 352 stycken. Det blev alltså 352 fler barn i den kommunala förskolan. Samtidigt minskade antalet anställda i den kommunala förskolan med 133 personer. Min enkla fråga är: Hur går det ihop med ditt påstående att gruppstorlekarna inte ökar i våra förskolor? Hur går det ihop med ert löfte om 10 000 fler anställda i den offentliga sektorn?

Anförande nr 52

Borgarrådet E d h o l m (fp): Fru ordförande! Det är helt korrekt att det är färre anställda i de kommunalt drivna förskolorna i dag än vad det var för ett år sedan. Det beror på att vi har knoppat av ett antal förskolor. De anställda finns kvar i förskoleverksamhet i huvudsak, men de har i dag andra arbetsgivare än vad de hade då. Precis som finansborgarrådet Sten Nordin påpekade i den förra debatten tycker jag att det viktiga är att se vilka människor man har anställda i de olika verksamheterna och inte vem som bedriver dem specifikt.

Vi har en lång tradition i Stockholm av att ha en hög andel fristående förskolor. Det har sin historiska förklaring i att det startades många föräldrakooperativ på 80-talet för att kommunen faktiskt inte klarade av att tillhandahålla barnomsorg i den utsträckning som föräldrarna efterfrågade. Sedan dess har det funnits en lång tradition där många föräldrar väljer fristående alternativ. I dag är över 30 procent av våra platser i fristående regi. Jag tycker att det är bra att föräldrar väljer. Jag tycker att det är roligt när man väljer kommunala förskolor, men det är självfallet också bra om man hittar sitt dagis, den förskola som fungerar bäst för de egna barnen.

Att det är ett antal färre anställda i den kommunala förskolan innebär inte att det är färre anställda på totalen i våra förskolor. En stor del av vår drift sker i privat regi.

Anförande nr 53

Borgarrådet M o g e r t (s): Jag tar frågan en gång till. Det är jättetrevligt att barn väljer, och i det här fallet har alltså 352 fler barn valt den kommunala förskolan. Vi har alltså 352 fler barn i den kommunala förskolan, och vi har 133 färre anställda i den kommunala förskolan. Vi behöver inte blanda in de fristående. Vi har fler barn i kommunala förskolan, och vi har färre personal. Vilka slutsatser drar borgarrådet av det?

Anförande nr 54

Borgarrådet E d h o l m (fp): Man måste naturligtvis dra slutsatser när vi ser årsbokslutet och ser hur många barn vi har haft per anställd i förskolan. Det är också olika ålder på barnen. Jag kan bara konstatera att de här 133 färre anställda är nästan

på pricken så många som fanns i de enheter som har avknoppats och bedrivs i annan regi i dag.

Anförande nr 55

Borgarrådet M o g e r t (s): Det ska vi väl inte hoppas, för de enskilt drivna är många fler. Det här är ett bevis på att ni skär i den kommunala förskolan. Det här är årsstatistiken för 2008. Hur svårt kan det vara att dra slutsatsen att om barnen blir fler och personalen blir färre så blir grupperna större? Det är väl en ganska enkel matematik?

Anförande nr 56

Borgarrådet E d h o l m (fp): Fru ordförande! Det är väl självklart att alla anställda som slutar inte har jobbat med exakt samma barn. De som slutar har gått över till privat drift i stället och arbetar fortfarande med barn i den verksamheten. För mig spelar det faktiskt inte någon större roll om våra förskollärare och barnskötare jobbar i kommunal drift eller i privat drift. Huvudsaken är att de tar väl hand om de barn som går i förskolan och erbjuder en bra pedagogisk miljö, och det gör Stockholms förskolor, både de enskilt drivna och de kommunalt drivna.

Fråga nr 6. Simba Center

Anförande nr 57

K a r i n R å g s j ö (v): Simba Center har sökt medel från organisations- och föreningsutskottet och blivit avvisade därför att det är ett bolag och bedriver annan verksamhet. Men det finns andra verksamheter som får pengar som gör precis samma sak. Jag skulle vilja fråga dig, Ulf, vad det är för skillnad mellan Stadsmissionen, som är upphandlade, Erstastiftelsen, som har ett avtal med landstinget och får pengar, och Simba Center. Varför får inte Simba Center, som arbetar med långtidsarbetslösa afrikaner, medel från staden? De fick också nej i upphandlingen när det gäller jobbtorgen, vilket var lite märkligt. Varför får inte Simba Center medel från staden när de har liknande villkor som Stadsmissionen och Ersta?

Anförande nr 58

Borgarrådet K r i s t e r s s o n (m): Jag vet inte exakt varför Simba Center inte får pengar av staden. Jag har själv inte varit med och fattat ett sådant beslut. Däremot har både du och jag fått en handling från socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen som egentligen uttrycker svaret på exakt samma fråga som är ställd till nämnden av vår kollega Abdo Goriya. Där beskriver förvaltningen att orsaken är att till skillnad från andra som både är upphandlade och bidragsberättigade har de inte tillräcklig åtskillnad mellan de olika verksamheterna för att nämnden ska kunna ge pengar till en verksamhet som också är upphandlad. Det är det svar som förvaltningen ger. Jag skulle tro att det stämmer.

Anförande nr 59

K a r i n R å g s j ö (v): Ordförande och Ulf! Jag tycker att detta är lite sorgligt. Det här är i grunden en organisation som har arbetat fram ett väldigt bra koncept för att möta långtidsarbetslösa afrikanska kvinnor och män, en grupp som står relativt långt från arbetsmarknaden. De gör ett väldigt bra jobb. Jag har väldigt svårt att se detta. Det är en teknisk finess. Stadsmissionen får 3–4 miljoner av organisations- och föreningsutskottet. De är upphandlade för att driva en verksamhet. Erstastiftelsen har ett jätteavtal med landstinget. De får också medel från Stockholm. I stället för att säga att de inte har åtskillnad mellan sina verksamheter skulle man kanske ha hjälpt dem att hitta ett kolumnsystem. De gör ett jättejobb. Men på grund av att inte Stockholms stad har möjlighet att ge dem medel ligger de väldigt dåligt till just nu. Det tycker jag är väldigt sorgligt eftersom att de är den enda verksamhet i denna stad som arbetar riktat mot afrikanska kvinnor och män långt från arbetsmarknaden.

Anförande nr 60

Borgarrådet K r i s t e r s s o n (m): Notera att jag inte värderar det på något sätt, Karin! Det här är förvaltningens formalistiska, korrekt formalistiska, beskrivning. Jag vet inte om de har rätt eller fel, men det är riktigt att de är formalistiska i de här frågorna. Detta är deras beskrivning, och däri ligger ingen värdering av Simba Centers samhällsnytta eller hur positiva vi borde vara till den verksamheten. Jag tror tvärtom att de i allt väsentligt också beskriver att det är en bra och viktig verksamhet som dessutom nu också får pengar från Arbetsförmedlingen för en del av de verksamheter som de inte får pengar till från Stockholms stad.

Såvitt jag förstår understryker detta bara hur viktigt det är att det är väldigt noga åtskilda delar när vi har verksamheter som både är upphandlade och bidragsberättigade så att inte andra som skulle vilja vara upphandla med rätta kan hävda att upphandlade verksamheter i konkurrens också får bidrag från staden som snedvrider konkurrensen. Jag tror att vi är ganska överens om att ordningen måste vara sådan.

Anförande nr 61

K a r i n R å g s j ö (v): Det är alldeles rätt. Vänsterpartiet är väldigt mycket för ordning och reda. Detta blir lite märkligt. Stadsmissionen är ett stort företag i dag med massvis med anställda. Erstastiftelsen är också en oerhört stor och välfungerande verksamhet. Jag tror att de har mycket lättare att göra det här korrekt. Simba Center har varit en liten organisation med en liten administration. De hade behövt stöd här. Stockholms stad hade behövt en organisation som arbetar just riktat mot målgruppen afrikaner på det sätt som de gör. De har tagit fram ett väldigt bra koncept, och nu har de inget stöd från staden. Jag tycker att det är olyckligt att vi inte har fångat upp dem. Som borgarråd har du en fantastisk möjlighet att se till att Simba får sina medel. Det skulle jag göra om jag var i dina skor.

Anförande nr 62

Borgarrådet K r i s t e r s s o n (m): Det skulle nog se ännu roligare ut om jag hade dina skor. Du har en poäng i att det är klart att vi ska försöka hjälpa organisationer som av ren okunnighet eller på grund av administrativa brister inte gör rätt fast de

vill göra rätt. Där har du en poäng. Vi kan väl kolla med vår förvaltning att de också gör det i fortsättningen.

Fråga nr 7. Kvalitet? för Sten Nordin

Anförande nr 63

M i r j a R ä i h ä J ä r v i n e n (s): Fru ordförande, fullmäktige! Det är alltid lika roligt att prata med dig, Sten. De kommunala och landstingskommunala verksamheterna är väldigt personaltäta, och de ska också vara det om man vill bibehålla verksamheternas kvalitet. Kvaliteten är starkt kopplad till att det finns tillräckligt med personal och till att det finns hög och bred kompetens hos den personal som man har.

Låt oss hålla oss till förskolan. Vi fick egentligen inte något svar när Roger var uppe. Man kan se att antalet pedagoger minskar i den kommunala förskolan samtidigt som antalet barn ökar. Trots detta fortsätter ni i majoriteten att basunera ut att det går att bibehålla kvaliteten. Med tanke på detta, Sten, skulle jag vilja höra hur du själv definierar kvaliteten. Är det så att den är starkt kopplad till personalen, eller är den kopplad till något annat?

Anförande nr 64

Borgarrådet N o r d i n (m): Fru ordförande! Tack, Mirja, för frågan! Det finns väl inte en förälder som skulle säga något annat än att kvaliteten i förskolan är starkt kopplad till personalen. Den är kanske inte kopplad exakt på tiondelen till personaltätheten, men till personalens utbildning, engagemang och kunnande och den ledning för arbetet som man har. När vi har gjort brukarundersökningar när det gäller våra förskolor har vi sett att föräldrarna har ett mycket högt förtroende för förskolorna och förskoleverksamheten. Kundnöjdheten, om jag får använda det ordet, är väldigt hög. Jag tror att det beror på att man lyckas väldigt väl med verksamheten.

Men generellt sett är detta intimt förknippat med personalens kunnande, utbildning och engagemang i välfärdens verksamheter, i skolan, äldreomsorg och så vidare och självfallet också med en personaltäthet av den grad som arbetet kräver. Sedan vet vi båda att detta kan variera. Jag är väldigt skeptisk till att man politiskt ska slå fast in på halvtidstjänsten när hur personaltätheten exakt ska se ut. Det kan nog variera av många olika orsaker.

Jag tycker att vi ska mäta kvalitet. Vi ska fortsätta att följa upp med brukarundersökningar. Vi ska ha kvalitetsmål, och vi har sådana kvalitetsmål när det gäller till exempel antal sjuksköterskor i äldreomsorg och antal förskollärare. Vi vet också båda att det är svårt att rekrytera de förskollärare som vi behöver. Det finns helt enkelt inte så många som vi skulle behöva anställa. Där har vi ett problem.

Anförande nr 65

M i r j a R ä i h ä J ä r v i n e n (s): Sjuksköterskor lär du ha lätt att rekrytera, Sten, eftersom dina kompisar i landstinget gör sig av med dem. Jag ställer de här

frågorna därför att oaktat hur vi räknar har antalet anställda minskat under de senaste två åren. Försök inte säga nu att de har gått till avknoppade verksamheter. Under förra året har drygt 2 000 personer som har fått sluta, och det är drygt 500 som har gått över till avknoppade verksamheter. Resten är människor där man inte har förlängt visstidsanställningar, och en visstidsanställning är ju alltid för någon som är tjänstledig av någon annan orsak. Det här innebär i praktiken att man har minskat personalen.

Det är det jag vill komma åt. Så länge man minskar så mycket som man har gjort här kan man inte bibehålla kvaliteten. Framför allt når man inte de personalpolitiska målen om att till exempel minska sjukskrivningarna.

Anförande nr 66

Borgarrådet **N o r d i n** (m): Fru ordförande! Vi har en personalstyrka direkt anställd i Stockholms stad på 44 000 personer. Jag tror att om man gjorde en studie tillbaka i tiden skulle man se att detta har varierat med några tusen både upp och ned. Det beror på en rad olika orsaker och vilken filosofi som råder när det gäller till exempel avknoppning, upphandling och sådana saker. Vi har haft detta uppe i ekonomiutskottet. Från stadsledningskontoret säger man att det handlar om avknoppade verksamheter, upphandlade verksamheter och ett visst mått av visstidsanställningar som inte förlängs, men det är brett över staden. Det handlar inte bara om barnomsorg primärt. De fluktuationerna i personal kommer vi nog att ha, och det hade vi nog även under Mirjas tid vid makten.

Anförande nr 67

M i r j a **R ä i h ä J ä r v i n e n** (s): Jag kan bara konstatera att om det är så att man avslutar visstidsanställningar och inte har någon ordinarie på den tjänsten har vi dessutom olagliga anställningar, och det tycker jag att vi verkligen måste titta på. Det verkar inte vara någon idé att fråga om de här siffrorna. Era 10 000 nya jobb inom den offentliga sektorn kommer ni aldrig att nå. Över 4 000 i Stockholms stad och ett antal tusen i landstinget har försvunnit. Vi hamnar på minus i stället, Sten. Det är bara att konstatera efter de här frågorna.

Anförande nr 68

Borgarrådet **N o r d i n** (m): Fru ordförande! Tack vare att vi har en stark och välskött ekonomi i Stockholms stad har vi, till skillnad från en del andra kommuner, väldigt stora möjligheter att behålla vår personal, att betala löner till vår personal och se till att vi har den personal vi behöver inom barnomsorg, äldreomsorg och skola. Det är fakta om verksamheten.

Socialdemokraterna söker nu med ljus och lykta efter problem i detta. Då har man fångat upp den här siffran och försöker vända och vrida den så mycket möjligt. Jag tycker inte att ni är så framgångsrika när vi vill beskriva verkligheten såsom ni önskar. Alla vet och kan se att vi klarar verksamheterna, och det visar inte minst brukarundersökningarna. Det är föräldrar, anhöriga, boende och andra som deltar i de här brukarundersökningarna. Jag tror att Mirja och alla stockholmare kan känna sig trygga med kvaliteten välfärden i Stockholm.

Fråga nr 8. Överskottet i utbildningsförvaltningen

Anförande nr 69

I n g e r S t a r k (v): I dag kan vi läsa om stadens bokslut i DN, Lotta Edholm. Det var helt häpnadsväckande att läsa att utbildningsnämnden går med 87 miljoner i överskott. Jag skulle väldigt gärna vilja veta hur detta är möjligt. Kommunal verksamhet ska faktiskt gå med plus minus noll. Ska man ha ett överskott ska det inte vara några 87 miljoner. Jag antar att den budget som är framlagd är avpassad efter vad ni anser att utbildningsnämnden ska ha. Om det då blir 87 miljoner i överskott är det synnerligen märkligt. Jag skulle vilja ha ett svar av dig, Lotta, på frågan hur det kan komma sig.

Anförande nr 70

Borgarrådet E d h o l m (fp): Fru ordförande! Det är helt korrekt att utbildningsnämnden går med överskott. Det beror på att skolorna samlat går med överskott, men det beror också på att de olika avdelningarna går med överskott. Enkelt kan man säga att skolorna går med ett visst överskott, och avdelningarna inom själva utbildningsförvaltningen går med ett visst överskott. Huvuddelen av det överskottet ligger på grundskoleavdelningen. Det beror i huvudsak på att man inte har använt sig av alla de utvecklingsmedel som vi avsatte för förra året. När man bedriver utvecklingsarbete gör man det under en följd av år. Jag tycker egentligen att det är bättre att man inte gör av med pengar om man inte hinner än att man gör av med pengarna på sådant som sedan visar sig vara inte särskilt genomtänkt. Det är den huvudsakliga förklaringen. Både grundskola och gymnasieskola och avdelningarna går med överskott.

Anförande nr 71

I n g e r S t a r k (v): Det låter alldeles häpnadsväckande. Nu blir jag ännu mer förvånad. Vi har alldeles nyss haft en interpellationsdebatt som handlade om elevhälsovården. Om man frågar dem som arbetar inom elevhälsovården säger de att det är kris. Dessutom har faktiskt flera grundskolor och flera gymnasieskolor gått med stora underskott förut och fått göra kraftiga besparingar. Därför låter inte det här riktigt klokt, om jag får vara riktigt ärlig och uttrycka mig riktigt tydligt. 87 miljoner är väldigt mycket pengar.

Anförande nr 72

Borgarrådet E d h o l m (fp): Jag tycker att oppositionen är lite märklig ibland. Å ena sidan klagar man när olika verksamheter går med underskott och å andra sidan klagar minst lika mycket när olika verksamheter går med överskott. Jag håller med Inger Stark om att ute verksamheterna, det vill säga ute på våra skolor, ska det inte vara alltför stora överskott. Jag tror att det är bra att man har ett litet överskott, men det ska inte vara alltför stort.

Den stora delen av det här överskottet ligger faktiskt på utbildningsförvaltningens avdelning för grundskola. Det beror på att man inte har tagit i anspråk alla utvecklingsmedel som vi avsatte ett år tidigare. Man hade kanske kunnat hitta på projekt för

de medlen, men risken är alltid att om man gör detta för snabbt blir det inte den effekt som man vill ha. Jag tycker att det i grunden är positivt att ekonomin ser bättre ut än vad den gjorde i tertialrapport 2.

Anförande nr 73

Inger Stark (v): Men den ser ju inte bara bättre ut. Det här handlar om 87 miljoner i överskott. Det är en budget lagd för utbildningsnämnden som jag antar, vilket säkert också alla stockholmare antar, är pengar som man anser behövs i utbildningsnämnden. Är det så att det blir 87 miljoner över måste det väl ha gått snett någonstans.

Sedan har vi detta med utveckling. Ni står ju inför stora utmaningar – det har vi pratat om förut – och då är väl utvecklingen väldigt viktig. Då gäller det att man satsar. Har man inte haft någon som helst planering så att man har använt de pengar som är avsatta till utveckling för utveckling?

Jag har en sista fråga. Vad händer nu med de här 87 miljonerna? Finns de kvar inom utbildningsnämnden så att man kan använda dem? Vi pratade förut om att det kunde behövas 30 miljoner som förstärkning inom elevhälsovården.

Anförande nr 74

Borgarrådet Edholm (fp): Fru ordförande! 87 miljoner motsvarar ungefär 0,6 procent av hela vår budget. Det kan väl ge lite perspektiv på hur mycket skolan i Stockholms stad faktiskt kostar. I det perspektivet är 87 miljoner inte särskilt mycket, men vi hade säkert varit förtvivlade om det hade varit minus 87 miljoner. Nu är det ett plus. En del av detta plus ligger på skolorna. Det får de ta med sig in i nästa verksamhetsår. Det tycker jag är bra. En del av det ligger framför allt på grundskoleavdelningen, och det beror på att man inte har tagit alla utvecklingsmedel i anspråk.

Vi måste naturligtvis dra slutsatser av detta. Finns det någonting i verksamhetsplanen för 2009 som vi ska ändra på om det är så att den här utvecklingen fortsätter? Eller beror det på att man 2008 helt enkelt inte kunde hitta på så många utvecklingsprojekt? Tyvärr är det så – och det vet säkert Inger Stark också – att när enheter går med överskott förs de över till nästa år, men när hela avdelningar går med överskott lämnar vi tillbaka pengarna till staden. Det beror inte på stadens regler, utan det beror på det regelverk som regering och riksdag har fattat beslut om.

§ 12 Köavgift för Stockholms Stads Bostadsförmedling AB fr.o.m. den 1 februari 2009 (utl. 2009:1)

Anförande nr 75

Borgarrådet L a r s s o n (m): Herr ordförande, fullmäktige! Jag är glad att fullmäktige nu sitter här. Klockan sex hade hela församlingen kommit in, och jag kan berätta att temperaturen i salen då höjdes rejält. När vi kom hit klockan fyra i dag frös åtminstone jag väldigt mycket, men nu känns det behagligt trots att Teres Lindberg och jag inte hann debattera vår interpellation.

Hur som helst kan vi konstatera att det har hänt mycket när det gäller Bostadsförmedlingen. En gång i tiden hade Bostadsförmedlingen ett ganska dåligt rykte – förtjänt eller icke förtjänt. Det var bara att konstatera att det skulle ta ungefär 20 år, kanske uppemot 30 år, att få sin första lägenhet. Mycket har dock hänt sedan dess. Vi har sett hur allt fler lägenheter förmedlas sedan starten för bolagsformen. I dag förmedlas i praktiken tre gånger fler lägenheter än innan bolagsformen blev verklighet. Dagens ärende är en anpassning av den avgift som man betalar när man ställer sig i denna kö. Tack vare självkostnadsprincipen ska det vara en avgift som går jämnt ut med behovet. Vi ser det som något naturligt att vi hanterar detta.

Jag är glad åt att Bostadsförmedlingen fungerar så bra som den gör i dag. Det är ett antal fastighetsägare som i dag lämnar en mycket stor del av de lediga lägenheterna till förmedling. Det fungerar allt bättre. Jag är glad att vi av den orsaken har ärendet uppe i dag.

Herr ordförande! Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

§ 13 Förvärv av bolag (Asignalen S5 AB och Asignalen Å5 AB) och fastigheter i Fredhäll och Södermalm (utl. 2009:2)

Anförande nr 76

T e r e s L i n d b e r g (s): Vi har egentligen ingenting emot de här försäljningarna. Men man slutar inte att förvånas. Det är paradiskt att föredragande borgarråd stolt proklamerar att man ökar Stockholmsshems närvaro i innerstaden med det här ärendet. Det måste gå totalt emot den politik som ni faktiskt för. Under den här mandatperioden har ni ju inte gjort annat än att minska närvaron i innerstaden.

Den samlade effekten av den borgerliga bostadspolitiken får två tydliga konsekvenser. Det handlar om generellt ökade bostadskostnader och en förstärkt segregation. Vi socialdemokrater kan aldrig ställa upp på en sådan politik, och vi vill också deklarera detta i ett särskilt uttalande till fullmäktiges protokoll. Ändock yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 77

Borgarrådet L a r s s o n (m): Så steg graderna ytterligare i salen – det var ju bra! Jag är inte särskilt förvånad i sammanhanget, herr ordförande, men det är ju Teres Lindberg. Man kan bara konstatera en sak. Är det alltid så att ni för exakt samma politik oavsett förändringar i omvärlden, finanskriser och diskussioner, Teres Lindberg? Är det så att ni alltid vill att staden ska äga allting – är det så? Ja, säger jag. Det är bara att konstatera att vilken förändring som än sker i världen – finanskriser må vara bortblåsta eller ej – så ska Teres Lindberg bestämma över hur staden hanterar sin ekonomiska politik och sin bostadspolitik.

Jag kan meddela att den aktiva fastighetsförvaltning som vi bedriver i den här majoriteten innebär en enda sak, nämligen att se till att vi får bästa möjliga politik för stockholmarna och för våra lägenhetsinnehavare. De hyresrätter som vi förvaltar ska förvaltas på bästa möjliga sätt. Det innebär att man måste vidta ett antal aktiva fastighetsförvaltningsåtgärder. Och hör nu, Teres Lindberg! Det innebär också att man behöver ekonomiska muskler. De affärer vi har gjort de senaste åren med enskilda bostadsrättsföreningar och de försäljningar som har skett har gett ekonomiska muskler att också genomföra en del renoveringar och en del förändringar av bestånden som har varit nödvändiga och som ni nu yrkar bifall till i mångt och mycket.

Då undrar jag, vän av ordning: Var får ni pengar ifrån till de renoveringar som behöver göras i miljonprogramsområden? Det är just de här pengarna som ni gärna använder och som ni i dagens ärende yrkar bifall till genom att köp ska ske av ett antal fastigheter – i det här fallet två bolag. Jag tycker att ni måste förklara hur ni får saker och ting att hänga ihop. Hur kommer det sig att ni vill använda pengar som vi har fått in på detta sätt och köpa dessa fastigheter och dessa bolag när ni samtidigt är emot den politik som är förd? Förklara det, Teres Lindberg, för det hör ihop! De försäljningar som är gjorda ger ekonomi till våra bostadsbolag att tillse att vi får den bästa förvaltning som vi har haft – för det ska den bli, till skillnad från tidigare.

Anförande nr 78

T e r e s L i n d b e r g (s): Det är tur att du blir varm. Själv blir jag mest kall. Jag sade ju att vi inte hade någonting emot just den här affären. Men problemet är att ni under den här mandatperioden har sålt så mycket som möjligt för att sedan köpa några lägenheter och säga: Det blir en bra kompensation, för det är litet för få hyresrätter i innerstaden! Det blir larvigt. Om ni nu så gärna vill ombilda kunde ni ha tillämpat samma modell som de privata fastighetsägarna gör när de ombildar. Då hade det varit 25, 30 eller kanske 40 procent mer stölar i bostadsbolagens kassor.

Men nu är ju inte intäkterna det som är motivet. Om du, Joakim Larsson, hade läst boksluten i bostadsbolagen hade du vetat att det fanns gott om pengar tidigare. Det är kvalificerat struntprat som du ägnar dig åt. Redan tidigare fanns det pengar i kassakistan för att se till att klara av upprustningarna. Arbetet för att bli en bra fastighetsägare hade redan påbörjats när ni tillträdde. Det du ägnar dig åt är bara fånigt och kvalificerat struntprat.

Anförande nr 79

Z a i d a C a t a l á n (mp): Joakim! Både du och jag vet att den utförsäljning av hyresrätter som har skett under mandatperioden inte på långa vägar kompenseras av inköpen av de här fastigheterna i innerstaden. Jag vill veta på vilket sätt ni menar att enbart de här inköpen gynnar hyresrätterna. Vi måste tänka långsiktigt. Vi måste också tänka på att återinvestera i och restaurera det som redan finns. Var är era investeringar i de hyresrätter som redan finns och som man i dag behöver investera i?

Anförande nr 80

Borgarrådet L a r s s o n (m): Dagens ärende innebär att man köper en fastighet. Den aktiva fastighetsförvaltningen innebär att man ibland köper, ibland byter och ibland säljer fastigheter. Det är precis den politik som vi har fört de senaste åren. Det är också den politik som har gett bolagen de ekonomiska muskler som vi pratar om för att kunna se till att vi renoverar lägenheter som har haft ett underhåll som inte riktigt är värt namnet. Det ska sägas att ni kanske har ett stort ansvar i detta också. Varför skedde det inte mer med miljonprogramsområdena under de fyra år som ni hade makten här i Stockholm? Det är en viktig fråga att ställa sig.

Men låt oss nu titta på framtiden. Det är just en aktiv fastighetsförvaltning som gör att vi både kan köpa, sälja och byta som vi använder oss av för att bli riktigt bra fastighetsförvaltare. Det är svaret på din fråga.

Anförande nr 81

B j ö r n L j u n g (fp): Herr ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag förstår mig inte riktigt på Teres Lindberg. Hon tar i så väldigt här i talarstolen, och sedan håller hon med om att detta trots allt är ett väldigt bra beslut. Det kan tyckas som en paradox, men det visar kanske lite grann av er kluvenhet till den politik vi för.

Under de demonstrationer som hölls utanför Stadshuset för något år sedan stod jag och frös och tog emot folk. Det var inte så mycket bifall då. Men det fanns i alla fall

en sak som jag fick beröm för när jag stod där ute och i övrigt blev rätt så utskälld, nämligen när jag sade att jag tyckte att de hade rätt i att vi här inne hade misskött fastighetsskötsel och underhåll i miljonprogrammet. Jag sade till dem – och det var mycket ärligt – att alla vi som sitter här inne i det här huset har ett stort ansvar för den situation som har uppstått. Och så är det.

Nu har vi en annan politik när det gäller bostadsfrågorna. Vi erbjuder dem som vill att bilda bostadsrättsföreningar och sedan också köpa fastigheterna. Det har vi stoppat i innerstaden och i vissa närförorter nu, för vi anser att det finns en balans där. Den politik vi för ger möjlighet till ytterligare åtgärder i den aktiva fastighetsförvaltningen. Det här är ett sådant exempel. Stockholmshem, detta utmärkta bolag där jag har förtroendet att vara ordförande, köper nu två fastigheter av en privat fastighetsägare. Hyresgästerna har inte annat än varit ganska glada åt att vi köper.

Jag blir rätt bekymrad när jag hör suppleanten i Stockholmshems styrelse Zaida Catalán som uttalar sig när det gäller bostadsrättsomvandlingarna. Miljöpartiet i Stockholmshems styrelse för ju ingen konsekvent politik i de här frågorna. Jag brukar fråga vid varje sammanträde på varje punkt som detta är uppe: Reserverar ni er mot beslutet att erbjuda till försäljning? Ni gör det ibland, och ibland gör ni det inte. Det finns inte riktigt någon röd tråd i Miljöpartiets agerande i Stockholmshems styrelse. Därför är jag inte förvånad över att också det som Zaida Catalán säger här från talarstolen är rätt inkonsekvent.

Det här ärendet rör försäljning av två fastigheter som en privat fastighetsägare har erbjudit oss att köpa. Vi är överens om att köpa dem. Jag tycker att det är ett alldeles utmärkt förslag, och det är bra om fullmäktige ställer sig bakom det här. Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 82

T e r e s L i n d b e r g (s): Ja du, Björn Ljung, jag är inte det minsta kluven inför er politik. Jag är inte det minsta för den bostadsrättsombildning som sker här. Och jag är definitivt inte för att ni säljer av ett par tusen lägenheter i innerstaden och sedan slår er för bröstet och säger: Jajamän – nu köper vi 63 lyor och så kompenserar vi för det vi har sålt!

Nej, jag är inte det minsta kluven. Det är ni som är kluvna eftersom ni säger att ni kompenserar för att det finns så få allmännyttiga lägenheter i innerstaden. Och vem är det som har sett till det? Det är inte mitt parti och det är inte jag i alla fall. Jag tror snarare att det är du och dina kompisar på den andra sidan i den här salen.

Man blir lite konfunderad över att ni säger att ni ska använda de här pengarna till att upprusta och renovera. Jag undrar, Björn Ljung, om du lovar att ni kommer att göra detta utan att några hyreshöjningar kommer att ske. Eller är det så att hyresgästerna i alla fall kommer att få betala upprustningarna?

Anförande nr 83

B j ö r n L j u n g (fp): Var ska man börja när ett före detta borgarråd med ansvar för de här frågorna och före detta ordförande i Sveriges största bostadsbolag undrar

hur hyressättningen går till i Sverige? Det tror jag faktiskt att du känner till, Teres Lindberg. Du vet att när man gör en del renoveringar i lägenheter höjs också hyran. Ni har gjort på samma sätt som vi under alla år, och man har avtal med Hyresgästföreningen om detta. Det behöver vi inte diskutera.

Vi fattade beslut om 377 miljoner på Stockholms shems styrelse i fredags. Det är pengar som vi ska använda till ytterligare renoveringar, ombyggnader och tillbyggnader. Vi ska bygga hissar, vi ska rusta loftgångar och allt möjligt ur paketet Stimulans för Stockholm. Vi har pengarna. Vi kommer att använda dem till hyresgästernas bästa. Ni har varit med om att missköta bostadsbolagen under många år. Nu tar vi över, och nu ska vi göra det här så att det blir bättre.

Anförande nr 84

M e h d i O g u z s o y (v): Ordförande, åhörare, fullmäktige! Björn Ljung hävdade i sitt anförande att ni minsann har stoppat ombildningarna i innerstaden, bland annat. Kan du tala om för mig och för dem som sitter på läktaren och eventuellt lyssnar på debatten, Björn Ljung, hur många lägenheter som finns kvar i allmännyttans bestånd i dag som går att intresseanmäla i de områden där ni har satt stopp?

Anförande nr 85

B j ö r n L j u n g (fp): Jag är ledsen, Mehdi Oguzsoy, men jag går bet på det. Jag har inte de siffrorna i huvudet. Men jag kan tala om för dig att Stockholms hem har kvar 29 200 lägenheter efter det att vi har sålt 2 000 lägenheter. Jag kan tyvärr inte svara för de andra bolagen. Om jag kunde det så skulle jag gärna göra det.

Till skillnad från Vänsterpartiet är vi positivt inställda till att människor i kooperativ form tillsammans äger fastigheter. Det kan man kalla för något annat, nämligen självförvaltning. Det är ju sådant som Vänstern tidigare var för, men nu är ni emot det. De som är mest för en demokratisk boendeform är vi på den här sidan i den borgerliga alliansen, och inte ni på vänstersidan. Så är det. Det är sant, och det är fakta.

Anförande nr 86

Z a i d a C a t a l á n (mp): Björn, min kollega i styrelsen! Jag skulle vilja berätta för dig att det inte är något konstigt i att vi ibland gör olika ställningstaganden i olika utförsäljningar. För hör och häpna – Miljöpartiet är också för aktiv förvaltning av våra fastigheter!

Kärnan i frågan är om vi ska ha ett Stockholm där folk i innerstaden måste vara miljonärer för att kunna bo där med tanke på att hyresrätterna försvinner. Det är vad det handlar om. Det finns ett stopp nu, men dem som ska säljas och dem som har blivit lovade fortsätter ni med. De fastigheterna ska säljas ut. Det innebär att vi kommer att ha vad jag anser är ett kraftigt underskott av hyresrätter i innerstaden. Det här är för mig inte en ansvarstagande förvaltning. Det här är inte långsiktig planering för att vi ska ha ett Stockholm som är öppet för alla, och inte bara miljonärer, Björn.

Anförande nr 87

B j ö r n L j u n g (fp): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Zaida Catalán och jag är överens på flera punkter. Den ena punkten är att vi ska ha ett Stockholm för alla. Det är alldeles klart att vi ska ha det. Den andra punkten är att vi ska ha en betydande andel hyresrätter också i innerstaden, vilket inte minst vi i Stockholmshem också bidrar till när vi tittar på nästa ärende. Där köper vi projekt från JM där vi går ifrån bostadsrätt till hyresrätt. Vi gör alltså en omvandling från bostadsrätter till hyresrätter.

Vi kommer också att bygga fler nya hyresrätter i innerstaden i de kommunala bolagen, också i Stockholmshem. Däremot är vi inte överens på den punkt som gäller att människor inte ska ha möjligheter att bo i bostadsrättsföreningar – också de som tidigare har bott i det allmännyttiga beståndet. Vi har erbjudit dem som vill att bilda bostadsrättsföreningar, att övergå till den formen och köpa av bolagen. Det har vi gjort, och nu tycker vi att det finns en hygglig balans i innerstaden. Därför säger vi att nu blir det inte mer.

Anförande nr 88

M e h d i O g u z s o y (v): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag vill först påpeka att Vänsterpartiet inte har någonting emot att vi köper en del hyresrätter i centrala delar av Stockholm.

Jag ska ge lite bakgrundsfakta om borgarnas bostadspolitik. Ni gick till val på att ni minsann skulle balansera där det i dag råder obalans när det gäller hyresrätt och bostadsrätt. Resultatet ser vi i dag. I de områden där ni hävdade att det skulle omvandlas har det inte skett några omvandlingar alls. I de områden där allmännyttan i dag är starkt hotad och där dess existens hänger på en skör tråd finns det snart inga lägenheter att omvandla. Man har till varje pris försökt omvandla och sälja till hälften av vad marknadspriset är på de här bostäderna. Det har varit tvivelaktiga köpstämmor. Det har inte varit några problem för borgarna. Man har gjort prisjusteringar trots att värderingarna från början var ganska låga. Man har infört subprimelån med mera.

Borgarna slår sig för bröstet och säger att de minsann för en aktiv bostadspolitik. De har tyvärr varit väldigt inaktiva på alla områden när det gäller bostadspolitiken i Stockholm, ordförande, fullmäktige! Men när det gäller försäljningar har de varit väldigt aktiva i hela staden. De har omvandlat och de har sålt till privata värdar.

Konsekvensen är uppenbar, Björn Ljung. Detta har inte gynnat integrationen. Det har inte gynnat ungdomar så att de har det lättare att komma in på bostadsmarknaden i dag. Samma sak gäller arbetslösa och sjuka med flera. Det du och dina alliansbröder gör med er bostadspolitik är att skapa ett Stockholm bara för dem som har riktigt, riktigt feta plånböcker. De andra göre sig icke besvär.

Anförande nr 89

Borgarrådet L a r s s o n (m): Mehdi, du är fantastisk, tycker jag. Jag vet inte riktigt var jag ska börja just nu, för det var så mycket fel på en gång. Men låt mig göra en sak klar för alla, för jag har fått en interpellation på det temat också. Gå hem och läs

på vad subprimelån är för elände! Det är något som man har skapat i annan del av jorden. Läs på vad det handlar om innan du kommer och påstår att det finns subprimelån i Sverige! Det är ganska fascinerande. Jag tror inte att jag har hört någon säga att vi har det här. Det finns de som påstår att någon skulle vilja införa det systemet, men det finns alltså inte. Läs på!

Stockholm ska vara öppet för alla. Vi ska ha hyresrättsformen. Den är otroligt viktig som bostadsform. Det vill stockholmarna ha; det råder ingen tvekan om det. 40 procent av lägenheterna i innerstaden är hyresrätter. Det är bara att konstatera att det är en ganska jämn fördelning. Detta ser vi inte i ytterstaden. Därför har vi sagt att man ska prioritera ombildningar i ytterstaden. Det finns nämligen områden i ytterstaden där den kommunala dominansen är väldigt stor. Men i innerstaden har vi en ganska jämn fördelning.

Anförande nr 90

M e h d i O g u z s o y (v): Joakim Larsson! Du hävdar att jag inte kunde förklara för dig och för åhörarna i den här salen vad subprimelån är. Kort och koncist kan jag förklara att det hela går ut på att om inte du har tillräckligt mycket i insats när du köper din lägenhet så får du lov att låna av subprimelånggivare till högre ränta. Ungefär så är det. Långgivarna tar risker och i gengäld har de högre boenderäntor än vanliga långgivare.

Faktum är att ni totalt har misslyckats när det gäller omvandling av ytterstaden. De få lägenheter som finns kvar i centrala delar och i attraktiv närförort är snart ett minne blott, Joakim Larsson. Ni har misslyckats, helt enkelt.

Anförande nr 91

Borgarrådet M o g e r t (s): Ordförande, fullmäktige! Det kan vara lite svårt med matematiken ibland. Jag tyckte att det var lite luddigt här. Det är väl den borgerliga flumskolan 1976–1982 som många av oss lider av. Men jag ska se om jag förstod det här rätt.

Ni sålde under er förra mandatperiod ungefär 15 000 kommunala lägenheter. Ni har inlett 30 000 försäljningar, *give or take a few*, under den här mandatperioden. Och nu köper ni 63 lägenheter. Om jag förstod argumentationen rätt var det konstigt att vi var för det här, för försäljningen av 30 000 lägenheter var på något sätt förutsättningen för att köpa 63. Du må vara värtalig, Joakim Larsson, men någon vidare affärsman är du faktiskt inte.

Anförande nr 92

Borgarrådet L a r s s o n (m): Roger Mogert tycker inte att vi kan räkna. Men om man från er sida ska kritisera i ett särskilt uttalande som ni har skrivit, som har lästs upp här och som är det blir reservationen i dag, att vi gör den här affären trots allting annat vi har gjort ter det sig ganska naturligt att jag också kommenterar det sättet att argumentera.

Ni måste ju bestämma er. Är det så att ni tycker att det är en vettig affär så innebär det att det finns en konsekvens i början av problemställningen. Det visar att en aktiv fastighetsförvaltning innebär köp, försäljning och byten. Det är viktigt för att få ekonomiska muskler till dessa bolag. Jag noterar att ni i budgetsammanhang sätter sprätt på de pengar som vi har fått in genom de försäljningar som har gjorts. Det är det jag kritiserar, och det kommer jag att fortsätta göra, Roger Mogert.

Anförande nr 93

Borgarrådet M o g e r t (s): Det är naturligtvis majoritetens fulla frihet att kritisera oppositionen, men det brukar vanligen vara tvärtom. Onekligen stod du här och sade: Vi behöver köpa de här lägenheterna för att kunna göra den här affären. Oppositionen kan inte stå upp bakom affären, utan spelar kluvet eftersom man inte har varit för försäljningarna, menar du. Det blir en ganska märklig matematik när man måste sälja 30 000 för att köpa 63. Det går inte att komma fram till någonting annat.

Anförande nr 94

B j ö r n L j u n g (fp): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Stockholmshem har fört diskussioner med många fastighetsägare om olika köp och olika försäljningar. Vi landade på att köpa de här två fastigheterna. De ligger bra till i vårt förvaltningsbestånd, som ni har sett och förstått. De ligger också bra till i ett annat avseende; de ligger nämligen intill en annan fastighet som vi tidigare hade i en bytesaffär. Det var affären vi hade med Primula Byggnads AB, om ni kommer ihåg den.

Det här är två olika exempel på att delarna den aktiva fastighetsförvaltning som vi har arbetat med kompletterar varandra. Det är också exempel på den logik och den röda tråd som finns och går igenom vår bostadspolitik. Vi arbetar med alla de möjliga medel som finns i Sverige. På så sätt kommer vi också att lyckas på ett betydligt bättre sätt än vad ni har gjort tidigare. De krafttag som vi nu kommer att göra i de tre alliansstyrda bostadsbolagen när det gäller både att köpa fastigheter, att renovera, bygga om och bygga till i det bestånd vi har kommer att visa sig ge väldigt goda effekter.

Det är ju tråkigt att det här kostar pengar, kan man tycka. De pengarna har vi bland annat tagit in genom att sälja andra fastigheter. Vi använder dem för att rusta våra fastigheter, vi använder dem för att bygga nytt och vi använder dem för att köpa hela bostadsprojekt, som vi kommer att se i nästa ärende.

I oppositionen bryr ni er inte ens om huruvida bostadsrättsomvandlingen handlar om innerstaden, närförort eller ytterstaden. Ni är nämligen emot alltihop. Ni är emot att väljarna i ytterstaden, som ni har många av och vi dessvärre något färre än så länge av, får möjlighet att tillsammans i föreningar sluta sig runt detta att bilda en bostadsrättsförening och köpa fastigheter. Ni är emot det över huvud taget. Ni är emot en demokratisering av boendet, och det tycker jag är mycket märkligt.

Miljöpartiet är inte fullt lika konsekvent emot, så kritiken faller inte lika tungt på dem. Men både Vänstern och Socialdemokraterna är mycket konsekventa i att bara säga nej till allt. Det är beklagligt.

Anförande nr 95

M e h d i O g u z s o y (v): Ordförande, fullmäktige! Vi föreslog och vi föreslår att de människor som bor hos allmännyttan ska ha ökat boendeinflytande genom så kallade lokala styrelser, Björn Ljung. Det är demokrati. Demokrati är inte att sälja allmännyttan till vilket pris som helst.

Dessutom talar du inte sanning när du hävdar att alla de här människorna har fått erbjudande om att omvandla sina bostäder. Faktum kvarstår: I de förorter som du hänvisar till har det inte skett några ombildningar alls. Kan du inte tala om det för allmänheten så att de förstår vilken sanning du talar om här i salen?

Du hävdar att ni minsann för en aktiv bostadspolitik. Det enda område ni har varit aktiva i inom bostadssektorn sedan ni tillträdde makten är försäljning. Ni har bara sålt. Ni har inte byggt hyresrätter. Ni har inte kompenserat alla de försäljningar som har skett.

Anförande nr 96

B j ö r n L j u n g (fp) Ordförande, fullmäktige och åhörare! När man säljer en fastighet till en bostadsrättsförening som är bildad menar jag att det är en demokratisering i boendet. Alla får inflytande, man är med i föreningen, man har möjlighet att gå på stämman, man har möjlighet att jobba i styrelsen och annat. Det är som vilken demokratiseringsprocess som helst av en institution, i det här fallet ett kommunalt bostadsbolag. Enkelt uttryckt är det så.

Jag beklagar att det har gått ganska trögt i ytterstaden. Men vi jobbar nu till exempel i Stockholms hem mycket aktivt med att underlätta för tre bostadsrättsföreningar att bildas i Skärholmen. Vi har också ett ärende i en fastighet i miljonprogrammet Byälvsvägen. Men ni är emot det här. Ni använder alla möjliga medel för att motarbeta och ibland till och med på ett rätt så märkligt sätt argumentera emot detta. Ni är bara motståndare till det här.

Anförande nr 97

M e h d i O g u z s o y (v): Ordförande, fullmäktige! Jag är ledsen att jag förlänger debatten, men jag blev väldigt provocerad av Björn Ljungs tal om att era ombildningar av allmännyttiga lägenheter skedde på grund av demokratisering.

Björn Ljung! Kan du med ditt demokratiska sinnelag hävda att ni gör det här av demokratiska skäl? Hur kan ni säga så när allmännyttan ägs av alla stockholmare, men bara de som råkar ha de här kontrakten och bo i de här lägenheterna har en demokratisk rätt att säga sitt om ifall de ska köpa eller inte? Kan du förklara det för mig och för alla andra som råkar lyssna och som finns i den här salen? Hur kan ni hävda det?

Ni har misslyckats i ytterstaden. Ni har inte omvandlat. Vet ni vad ni gjorde där när folk inte ville ombilda sina bostäder? Ni sålde till privata fastighetsägare. Ni bestraffade folk för att de inte ville omvandla sina lägenheter. Ni frågade dem inte om de var intresserade av att bli uppköpta av en privatvärd. Vi krävde att ni skulle fråga hyresgästerna om de verkligen ville ägas av en annan, privat värd. Men ni

struntade i det. Ni har sålt flera tusen lägenheter till privata värdar i de områden där det inte har gått att ombilda. Det kallar du för demokrati. Om du hade varit lite demokratiskt sinnad skulle du först ha frågat de människor som berördes av de fastighetsaffärer som ni gjorde, där flera tusen lägenheter såldes. Ni skulle ha frågat dem först.

Anförande nr 98

B j ö r n L j u n g (fp): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag är glad – eller kanske inte – att ordföranden är på ett mycket gott humör i kväll och låter oss diskutera allt möjligt under en punkt som egentligen inte alls handlar om det som vi diskuterar. Jag är hjärtligt trött på påhopp och felaktig information från Mehdi Oguzsoy. Nu säger jag det rakt ut – nu får det vara nog! Antingen har du otroligt dåligt minne eller så står du medvetet och sprider falsk information här.

Du får mig aldrig att säga någonting annat än det vi har sagt ända från början, för det är sanningen: Vi har inte sålt till privata fastighetsägare av skälet att fastigheter inte har blivit ombildade av hyresgästerna till bostadsrättsföreningar. Vi har sålt av skälet att allmännyttan har varit dominerande i de här områdena, och vi vill ha in fler aktörer som hjälper till att stötta och utveckla områdena. Om du säger någonting annat, Mehdi, har du antingen otroligt dåligt minne eller så sprider du medvetet falsk information från talarstolen.

Anförande nr 99

M e h d i O g u z s o y (v): Ordförande! Anledningen till att vi gled ifrån själva ärendet var att Björn Ljung hävdade att de ombildningar ni har gjort har gjorts av demokratiska skäl. Då kunde man inte bortse från sammanhanget – ni har sålt allmännyttiga lägenheter till privata värdar av skälet att hyresgästerna inte har velat omvandla. Punkt slut!

*§ 14 Förvärv av exploateringsmark och entreprenadprojekt
Fastigheterna Räknestickan 1, del av Vattenfallet 4, Årstadalsskolan 3 samt del av
Plomben 6 och 7 m.m. (utl. 2009:3)*

Anförande nr 100

Borgarrådet L a r s s o n (m): Herr ordförande! Vi var inne på själva temat alldeles nyss. Detta är en fråga om just den aktiva fastighetsförvaltningen. Vi kan bara konstatera att staden nu har möjlighet att gå in och ta vid där någon önskar att någon annan tar vid, helt enkelt. Vi kan gå in och fullfölja de byggentreprenader som har projekterats av en annan byggherre. Så har vi gjort emellanåt. Vi går in i en lågkonjunktur där staden nu kan använda de ekonomiska muskler som vi har fått tack vare den förda bostadspolitiken.

Jag är stolt över att staden kan gå in och göra den här typen av hantering av en svår situation och samtidigt se till att färdigställa ett stort antal bostäder. I det aktuella ärendet, som innehåller fastigheter i Råcksta och södra Abrahamsberg, får vi nyckelfärdiga hus som innebär att man ganska snart kan flytta in i 37 lägenheter i hyresrättsform.

Detta är ett sätt för kommunen att hantera en situation som har uppstått på marknaden. Jag tycker att det är väldigt bra att kommunen tar det här ansvaret i och med detta beslut. I den delen är det positivt att vi är överens. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 101

L e i f R ö n n g r e n (s): Herr ordförande! Jag skulle vilja instämma i det som Joakim Larsson säger. Detta är ett alldeles utmärkt bra ärende, som visar hur man kan jobba med aktiv fastighetsförvaltning. Det var någonting som jag skrev in som ansvarigt borgarråd under förra mandatperioden därför att det är så oerhört viktig att man är aktiv i sin förvaltning – inte bara genom att köpa eller för den delen sälja utan också genom att se till det bestånd man har och rusta upp det. Det var därför vi förde in detta i ägardirektiven. Det var också därför som soliditeten i företagen redan under förra mandatperioden låg på ungefär 60 procent. Och det var inte lite pengar, kan jag säga.

Det här är ett exempel på vad man kan göra i en situation när lågkonjunkturen slår till. Det ger synergieffekter. Det möjliggör för både JM och Stockholms hem att fortsätta bygga framöver. Det är någonting som absolut gynnar staden.

Förutom att jag yrkar bifall till kommunstyrelsen vill jag göra er uppmärksamma på att vi har ett särskilt uttalande.

Jag kan inte låta bli att ta upp en sak till, som jag har sparat. Jag sade det när vi hanterade detta i styrelsen. Jag har några citat ur min citatbank. Mitt favoritcitat är från den tid då jag gjorde de motsvarande affärerna med Wählin fastigheter och köpte kvarteret Jordgubben nere i Hammarby sjöstad. Då gjorde jag också motsvarande markaffärer med JM i egenskap av ordförande för Stockholms hem. Då

reserverade sig den dåvarande borgerliga oppositionen med motiveringen: Det är alltid fel att socialisera privat egendom. Men man kan bli klokare, och jag är glad att vi är överens i dag.

Bifall kommunstyrelsen!

Anförande nr 102

Borgarrådet L a r s s o n (m): Det är roligt med citat, herr ordförande, men man ska väl också tänka på när i tiden man bestämmer sig för att göra olika saker. Det hör ju också till saken.

Det är ganska fascinerande att Leif Rönngren säger att det är han som har hittat på den aktiva fastighetsförvaltningen. Då måste vän av ordning ställa en fråga. Om den aktiva fastighetsförvaltningen innebär att man byter, säljer och köper – var någonstans, Leif Rönngren, tycker du att man ska sälja? Det skulle jag vilja veta. Var någonstans ska man sälja? Du säljer ju inte någonting. Du yrkar aldrig bifall till någon försäljning. Då undrar jag: Var kommer intäkterna in som gör att man kan vara aktiv? Det kan kanske vara en skojig fråga.

Anförande nr 103

L e i f R ö n n g r e n (s): Just nu, under den här mandatperioden, behöver vi knappast jobba med försäljningar, herr ordförande. Det finns det andra som gör. Däremot ingår det i den här affären att vi faktiskt säljer mark. Det är mark som vi köpte in under föregående mandatperiod för att förädla. Nu gick inte det eftersom kostnaderna blir för dyra. Då ser man pragmatiskt till hur det ser ut, och för att få största möjliga effekt gör man nu de här affärerna. Så gjorde vi även under förra mandatperioden och så kommer vi att fortsätta göra framöver.

Jag har lyssnat till den tidigare debatten, och det blir ganska snurrigt ibland när man säger vem som står för vad och vem som har gjort vad och inte vad och blandar ihop begreppen. Men vi stod för den här politiken redan under förra mandatperioden. Det är viktigt att vara pragmatisk och försöka hitta lösningarna. Om man inte gör det blir det inte fler bostäder byggda i den här staden. Då kan man fortsätta sitta och träta om vem som ska bygga vad och vem som inte ska bygga vad. På det här sättet får man samförstånd och hittar lösningarna.

Bifall till kommunstyrelsen!

Anförande nr 104

Borgarrådet L i v h (v): Ordförande och fullmäktige! Joakim och andra – även Björn, om jag minns rätt – pratar mycket om att använda musklerna till aktiv fastighetsförvaltning. Jag tycker att det är tråkigt att man inte använder musklerna just för att bygga mer inom allmännyttan. Varför ger man allmännyttan så få markanvisningar? Varför bygger allmännyttan så få lägenheter? Det borde man se till i stället för att ta över dyra projekt från privata entreprenörer.

Jag skulle vilja ställa en fråga i första hand till Joakim Larsson. Nu står vi inför en lågkonjunktur. De privata byggarna drar sig tillbaka. JM tycker inte att det är spännande att bygga längre. Då går vi in och tar över där. Hur har ni, Joakim och ni andra som är ansvariga för bostadsfrågor, tänkt stimulera byggandet i Stockholm genom att låta allmännyttan få bygga? Det är ju trots allt det som de över 200 000 som står i bostadskön efterfrågar, det vill säga billiga hyreslägenheter.

Anförande nr 105

Borgarrådet L a r s s o n (m): Herr ordförande! Ibland kan man undra om Vänsterpartiet tycker att det är en bestraffning att hyresgäster ska få bo hos en privat hyresvärd och om ni tycker att det över huvud taget finns privata hyresvärdar som kan ha fastighetsförvaltning som arbete. Vänsterpartiet är emot att hyresgäster ska bo hos privata hyresvärdar, att man säljer till dem och så vidare. Det har vi hört ett antal exempel på.

Vi kan bara konstatera att vi anpassar vår politik efter verkligheten. När vi går in i en konjunktur där andra anser att det är svårt att färdigställa byggprojekt tycker vi att det är viktigt att man tar vid och ser till att man håller uppe den byggtakt som ändå har varit verklighet i Stockholm. Men i er värld ska man i stället alltid, alltid från kommunens sida bygga och bygga. Det ska man göra oavsett vad det kostar och oavsett vad man gör för skattebetalarnas pengar. Detta är alltid målet.

Vi tycker att man också ska ta vid när andra sviker i sammanhanget. Konjunkturen förändras.

Anförande nr 106

Borgarrådet L i v h (v): För mig verkar det som om ni tycker att allmännyttan aldrig, aldrig ska bygga. Sedan säger ni att vi ska anpassa oss efter verkligheten. Vad är verkligheten i dag? Det finns oerhört få hyreslägenheter. Allmännyttan bygger nästan ingenting. 250 000 människor står i bostadskön och efterfrågar billiga lägenheter. Anpassa er då efter verkligheten, och bygg dessa lägenheter!

Anförande nr 107

B j ö r n L j u n g (fp): Herr ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag har som sagt förtroendet att få vara ordförande i det fina bostadsbolaget Stockholmshem som genom goda kontakter har kunnat göra den här dynamiska affären. Vice ordförande i Stockholmshems styrelse, Leif Rönngren, har faktiskt en del i detta. Du gjorde liknande affärer och knöt kontakter med bland andra JM under den tid som du var ordförande i Stockholmshem. Det var som sagt på andra villkor och under andra förutsättningar, men jag tycker att det är väldigt bra att vi har kunnat arbeta dynamiskt och på ett bra sätt över blockgränserna i de här ärendena. Som vi vet har pengarna för att kunna betala för det här skapats genom att vi har sålt en del. Det har förstärkt bolagens ekonomi högst väsentligt.

Jag skulle vilja lyfta fram en sak som man kanske glömmer i sammanhanget och som jag tycker att det är mycket anmärkningsvärt att Ann-Margarethe Livh inte ens reflekterar över. Det finns nämligen en sak till vi gör när Stockholmshem nu går in i

en sådan här affär som är ekonomiskt bra på alla sätt. Vi kan jämföra nyckeltalen för vad det kostar att producera en lägenhet och så vidare. Då kommer vi att se att det här är mycket bra. Men vi gör en annan sak också, nämligen att vi räddar byggjobben. Sanningen är att de här projekten annars inte hade genomförts, och därmed hade inte heller de byggjobbare som skulle jobba med det här inte haft några jobb. Detta är alltså också ett sätt att kunna hindra att arbetslösheten stiger i denna finanskris.

Ordförande, fullmäktige! Jag kan konstatera att det här är ett ärende som det råder stor enighet om. Jag är glad åt det, och jag hoppas att kunna återkomma till fullmäktige och stolt deklarerat att vi har gjort fler liknande, mycket goda affärer.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 108

Borgarrådet L i v h (v): Jag är jätteglad att ni månar om byggjobben. Men jag tror att en stor satsning på att bygga hyreslägenheter inom ramen för allmännyttan har två effekter – billiga och bra hyreslägenheter och en satsning på byggjobben.

Jag glömde att yrka bifall till vår reservation i kommunstyrelsen, ordförande.

Anförande nr 109

B j ö r n L j u n g (fp): Herr ordförande, fullmäktige och åhörare! Bieffekten att rädda ett antal byggjobb ska inte förringas i sammanhanget. Vi har ett stort bekymmer i Stockholmshem. Det har egentligen inte så mycket att göra med att marktilldelningen inte är optimal, utan det är faktiskt så att de byggplaner som vi tar fram överklagas hela tiden. Det är ett bekymmer som många lider av. Det är också ett av skälen till att vi inte kan hålla en högre nybyggnadstakt än vad vi gör i dag. Vi gör precis allt vad vi kan.

Åtgärden att halvera planprocessen i stadsbyggnadskontoret kommer att ha ganska stor betydelse också för att förkorta tiderna för våra byggnationer.

Anförande nr 110

L e i f R ö n n g r e n (s): Ordförande! Jag tänker inte gå i polemik. Det är bra att vi är överens i de här frågorna. Det var vi inte under förra mandatperioden. Det fanns skäl till att vi gick in i de här samarbetena redan då, precis som det finns goda skäl att göra det nu. Då handlade det exempelvis om att JM inte skulle kunna fullfölja och bygga radhus och hyreslägenheter i Rågsved – någonting som Rågsvedsborna hade kämpat för i 30 år. Den affären skulle nu raderas. Då gick vi in och gjorde goda markaffärer. Vi knöt till oss fastighetsprojekt och sålde exklusiv mark som man sedan kunde bygga bostadsrätter på. På så sätt blev marknaden mycket bättre och det blev fler bostäder än nettotillskottet av bostäder.

Jag har bara en fråga, som jag egentligen borde ha ställt i det förra ärendet. Tänker ni tillgodoräkna er lägenheterna i det mål som ni har formulerat? Vi hade 20 000 lägenheter som vi uppnådde, och ni, eller vi gemensamt, har sagt 15 000. Tänker ni

räkna in de 60 lägenheterna i det förra ärendet? Jag borde som sagt ha frågat det redan då.

Anförande nr 111

B j ö r n L j u n g (fp): Lika lite som vi skapar nya lägenheter genom att köpa färdiga fastigheter med lägenheter i räknar vi in dem på det sättet. Lika lite kan vi räkna bort de lägenheter som ombildas till bostadsrätter. Det blir inte något minus i lägenhetsstatistiken. Det blir inte färre lägenheter för det, och det blir inte fler lägenheter i Stockholms stad bara för att vi köper lägenheter som det redan bor människor i. Så blir det alltså inte.

Jag ser fram emot ett fortsatt dynamiskt arbete i den aktiva fastighetsförvaltningen. Tack för det, Leif!

§ 15 Utökning av tider för vigslar och registreringar av partnerskap i Stadshuset (utl. 2009:4)

Anförande nr 112

Borgarrådet **N o r d i n** (m): Herr ordförande! Det här ärendet har en positiv bakgrund – att vårt vackra stadshus är en populär plats även för livets viktigaste beslut, som det väl ändå känns som när man gifter sig eller registrerar partnerskap. Nu vill vi tillmötesgå den stora efterfrågan som finns på att få göra detta i Stadshuset genom att både utöka tiderna och ha fler vigselförrättare.

Herr ordförande! Jag hade nog trott att det här skulle bli ett enigt ärende i fullmäktige. Men si, vad jag bedrog mig! Det har kommit en något kameral reservation från den rödröda delen av oppositionen. Det är väl inte något att göra en stor sak av, men jag kan bara inte inse vitsen med att vi ska utreda att avgiftsbelägga de vigslar som sker utanför Stadshuset med någon av våra vigselförrättare. Det är ju frivilligt för vigselförrättarna att åta sig den typ av vigslar som inte sker här på lördagar. När de gör det kan de redan i dag få ersättning för resekostnader och sådant. Jag inser inte vitsen med att vi skulle avgiftsbelägga just den delen, herr ordförande. Därför yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 113

M a r g a r e t a J o h a n s s o n (v): Jag ska försöka förklara vitsen med det här. Jag tycker att det är jättebra att vi utökar antalet vigselförrättare, för trycket är oerhört hårt på Stadshuset. Jag tror också att det innebär att vi kan tillmötesgå dem som vill vigas utanför Stadshuset på ett mycket bättre sätt.

Detta är faktiskt någonting som vi inte bara kan säga nej till. Vi måste i så fall ta en principiell diskussion om det, för stockholmarna uppfattar det som en service att vi förrättar vigslar även utanför Stadshuset. Jag tycker att det är viktigt att tänka på de administrativa resurserna. Man administrerar alltså även vigslar utanför Stadshuset. I själva ärendet pratar man i huvudsak om det som sker innanför det här husets väggar under lördagarna när det gäller de administrativa resurserna. Men så enkelt är det inte.

Det handlar också om avgiften. Eftersom det hela administreras härifrån tycker jag att man kan diskutera en resurs där man kanske betalar resan till oss härifrån Stadshuset i stället för att det görs per individ. Det blir också många gånger administrativt krångligt och bökigt. Man gör ju det här på sin fritid. Många letar också upp oss på länsstyrelsens lista, och har då missat all information på stadens hemsida. Den är för övrigt mycket bra nu efter det att vi har gått igenom det hela och styrt upp det hela.

Många tror också att vi är tjänstemän och att vi står till förfogande under hur mycket tid som helst även om de har fått skriftlig information. Jag ger själv ut ett personligt brev numera. Någonstans tycker jag att seriositeten hos dem som ska vigas kanske skulle skärpas lite grann om de måste betala en avgift. Om man inte har råd kan man

vända sig till Stadshuset. Vi går inte emot det; vi säger ingenting om avgift i själva Stadshuset.

Det är jättekul att viga människor. Man möter människor som strålar av lycka, och det är ett fantastiskt ögonblick. Då är det absolut inte läge att prata om att man har stått och väntat i en timme. Vi gör ju inte det här för pengarnas skull. Ni vet att det är 110 kronor som man får och 30 kronor för nästa par – som man många gånger tar när man ändå ska viga utanför Stadshuset. Man tar gärna två par på en gång när man ändå har sabbat en lördag. Ingen kan påstå att vi gör det här av girighet. Det är i stället ett sätt att lansera staden. Vi är tillgängliga, och vi ställer upp.

Därför har vi detta förslag till beslut. Men framför allt handlar det om att vi vill tillgodose resurserna här i Stadshuset. Om man inte kan göra det och inte kan utöka administrationen kanske man ska se över hur många vigslar vi ska ta utanför Stadshuset i vår grupp. Jag tycker att det är jätteviktigt att detta går hand i hand.

Jag yrkar bifall till v:s och s reservation.

Anförande nr 114

B a r r y A n d e r s s o n (s): Herr ordförande! Det har fallit på min lott att gå upp och prata om den här eminenta motionen. Jag förstår att Sten är förvånad. Jag ska inte lägga ut texten mer än vad Margareta har gjort.

Jag skulle vilja ställa en fråga till finansborgarrådet. Du skriver att för att utöka detta ska man förrätta vigslarna i en lokal som inte inverkar på mottagningen och evenemangen. I dag sker vigslarna i Ovalen. Jag har haft förmånen att vara vigselförrättare. När man öppnar in till Prinsens galleri och lamporna lyser ser man att det är en fantastisk miljö att viga i. Det är riktigt, men om man ska utöka detta till kl. 18 har man svårt att ha mottagningar och evenemang. Vi har ungefär 300 sådana om året. Om man utökar detta, var har man då tänkt att det ska hålla hus? Någon tanke måste man ändå ha haft.

Det är, som Margareta säger, en stor förfrågan från dem som vill viga utanför Stadshuset. Det är inte så lätt, Sten. Vi marknadsför att det inte kostar någonting att viga. De ställer frågan: Vad kostar det att viga utanför Stadshuset? Då säger man att det inte kostar någonting. De som är vigselförrättare gör inte detta för att tjäna några pengar, men man har väldigt svårt att säga att man vill ha betalt för resor. Vi undrar om man skulle kunna utreda om man möjligen skulle kunna ta en avgift. Annars delar vi er uppfattning vad det gäller detta.

Anförande nr 115

Borgarrådet N o r d i n (m): Herr ordförande! Jag ser framför mig att vi ska viga i samma lokal som har haft dem, men eftersom man utökar tiden har stadsledningskontoret påpekat att det ibland kan komma i utrymmeskonflikt med annan verksamhet. Då får man försöka anpassa detta. Låt oss genomföra det här, och blir det problem med lokalerna är jag helt övertygad om att vi löser dem. Det är inte planerat några förändringar därvidlag.

Jag tycker att vi ska hålla detta avgiftsfritt. Det är en fin tradition som vi har i Stockholms stad att vi gör detta. Nu blir det fler vigselförrättare också. Vad jag har förstått efter att ha pratat med vigselförrättarna ställer man redan i dag gärna upp även utanför Stadshuset. Man tycker att detta är ett hedersuppdrag, och det är ett trevligt uppdrag. Nu blir det ytterligare sex vigselförrättare som kan tillgodose de önskemålen. Jag ser ingen anledning till att vi ska avgiftsbelägga detta.

Anförande nr 116

B a r r y A n d e r s s o n (s): Vi tycker inte heller att man ska avgiftsbelägga det. Det handlar inte om det, Sten, utan det gäller vigslarna utanför Stadshuset. Trycket kommer att öka. Nu kommer det sex till. Man gör detta utan att tjäna pengar. Det är alldeles riktigt, men det är trist att ha ett förtroendeuppdrag som ska kosta en pengar. Det är det vi försöker att undvika. Det är möjligt att detta inte går. Vi ber att man ska utreda om det möjligen går att få ut någon typ av reseersättning. Däremot ska inte vigslarna kosta någonting.

Anförande nr 117

M a r g a r e t a J o h a n s s o n (v): Jag vill åter trycka på det är jätteviktigt med administrationen i huset, annars får vi säga: Så här många vigslar kan vi ta utanför det här huset. Det klarar vår administration i Stadshuset av. Själva motionen innehåller ju bara förslag till utökning av administrationen under själva vigslarna, och därför vill jag verkligen skicka med det, Sten Nordin.

*§ 16 Tillfällig nedsättning av tomträttsavgäld vid nya markanvisningar för flerbostadshus
Hemställan från exploateringsnämnden (utl. 2009:5)*

Anförande nr 118

Borgarrådet N o r d i n (m): Herr ordförande! Det här är ett viktigt ärende i den aktiva och offensiva politik som vi i alliansen bedriver för att hålla uppe bostadsbyggandet i tider av svårare ekonomi och framför allt finanskris. Det är ju finanskrisen som har slagit mot bostadsbyggandet i dubbla led, det vill säga både för dem som bygger och för dem som ska förvärva bostäderna när det gäller bostadsrätter.

Jag har mött i stort sett hela byggbranschen före jul och bland annat pratat om det här förslaget med sänkta tomträttsavgälder. De bedömer detta som en mycket positiv åtgärd från stadens sida för att stimulera byggandet av hyresrätter i Stockholm.

Det här är ett mycket viktigt ärende tillsammans med de insatser som vi presenterade i höstas som innebär 20 miljarder i investeringar under en fyraårsperiod. Däri ligger också en utökad investeringsram för bostadsbolagen, men tanke på tidigare debatt här, när det gäller att nyproducera hyresrätter. Bostadsbolagen har nu ännu mer utrymme att nyproducera hyresrätter än vad de hade redan i början, och även då var ambitionsnivån hög.

Herr ordförande! Jag tänkte också utnyttja min tid till att uttrycka min förvåning. Jag vill be fullmäktige notera att i en så viktig fråga som markpolitiken och tomträttsavgälderna när det gäller bostadsbyggandet har inte oppositionen en gemensam politik. Vänsterpartiet avvisar ärendet genom att säga att det är de kommunala bolagen som ska bygga, punkt slut. Men även de kommunala bolagen betalar tomträttsavgäld om de bygger på mark som de inte äger själva. Själva synsättet att vi ska tacka nej till andra aktörer som nu – vilket också är väldigt skojigt – söker sig till Stockholmsmarknaden är förvånade. Det handlar om aktiva hyreshusproducenter av olika slag – jag ska inte nämna några namn, men det finns ett antal – som nu har sökt sig till Stockholmsmarknaden. Det är väldigt positivt, och dem skulle vi tacka nej till. Jag tycker att det är väldigt märkligt.

Jag tycker att det är anmärkningsvärt att oppositionen inte har lyckats snickra ihop en gemensam politik i de här frågorna. Jag läste i budgetreservationen. Där skriver Socialdemokraterna att det är viktigt att stimulera privata hyreshusproducenter. Jag tycker att det bra att ni skriver det. Det är välkommet. Då borde ni med glädje ställa er bakom den här åtgärden. Vänsterpartiet å sin sida säger nej. Vilken politik ska gälla efter valet? Svaret på det blir väl detsamma som på alla andra politiska frågor ni har gemensamt: Det får väljarna se den dagen.

Anförande nr 119

M i r j a R ä i h ä J ä r v i n e n (s): Ordförande, fullmäktige, Sten Nordin! Jag tycker att du ska vara ärlig. Du ska läsa vår reservation. Vår reservation handlar inte om att vara emot det här beslutet, men här ser vi ett tydligt tecken på att den

markanvisningspolicy som ni i majoriteten har haft inte håller i kristider. Vi vill att fullmäktige går vidare och tar fram en ny markanvisningspolicy.

Sedan tycker jag att det är anmärkningsvärt att ni, i stället för att prata om er politik, har sådana bekymmer med oppositionen. Jag lovar, Sten, att den dagen vi vinner valet kommer det att gå alldeles utmärkt.

Anförande nr 120

Borgarrådet N o r d i n (m): Herr ordförande! Det var precis det jag sade, Mirja. Jag sade att väljarna får besked efter valet. Det ska gå så bra så, säger ni hela tiden på alla nivåer, från Mona Sahlin till kommunfullmäktigegruppen i Stockholms stad. Det ska gå så bra. Var inte oroliga! Men det har vi faktiskt anledning att vara när ni inte kan få ihop en gemensam politik när det gäller något så viktigt som markpolitiken och tomträttsavgälderna.

Ni stöder grundförslaget, även om ni envisas med att ha en reservation där, vilket skickar konstiga signaler om bostadspolitiken i Stockholms stad. Men det får vara ert bekymmer.

Det är klart att jag måste få påpeka detta. Oppositionen har bildat något slags maktkonstellation för att försöka vinna valet gemensamt. Det har ni sagt. Jag tycker att det är en skyldighet för mig att påpeka att ni inte har en gemensam politik på ett så här viktigt område.

Anförande nr 121

M e h d i O g u z s o y (v): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Sten Nordin beklagar sig över att det finns en splittrad opposition i den här frågan och säger att vi inte är eniga. Om ditt minne är gott, Sten Nordin, vet du att under förra mandatperioden, då den rödgröna majoriteten styrde staden, byggde vi mer än någonsin. Vi hade det senaste decenniets mest offensiva bostadspolitik. I vissa avseende var ni emot det. Ett exempel är, Sten Nordin, att vi ville bygga billiga hyresrätter och undanta allmännyttiga hyresrätter från höga tomträttsavgälder. Ni prövade saken juridiskt, och detta stoppades.

Anförande nr 122

Borgarrådet N o r d i n (m): Nej, så var det inte, Mehdi Oguzsoy. Det var nämligen så att ni ville ha olika tomträttsavgälder för hyresrätter och för bostadsrätter. Det prövades av bostadsrättsorganisationerna. Ni förlorade. Vad valde ni för väg då? Jo, den högre avgäldsnivån för hela rasket. Ni kunde ha valt den lägre avgäldsnivån, men det ville ni inte, utan det var den högre avgäldsnivån som gällde. Det är efter er vi nu städar upp.

Anförande nr 123

T e r e s L i n d b e r g (s): Ordförande! Sent ska syndaren vakna. Vi har stått i den här talarstolen hela mandatperioden och tjatat om att det inte fungerar att sälja marken till högstbjudande eftersom vi bara får exklusiva bostadsrätter. Under hela

den här mandatperioden har vi efterlyst en ny markanvisningspolicy. Det behövs inte en tillfällig sänkning av tomträttsavgälderna. Det räcker inte. Stadsledningskontoret och exploateringsnämnden säger att det här inte kommer att ha någon påverkan på mängden projekt, men det är inte riktigt sant.

Era partikompisar, högern på andra sidan vattnet, har ju drivit igenom en politik där man har tagit bort räntesubventioner och investeringsstöd. Det förvärrar situationen i stället. I själva verket betyder det att oavsett vilka tomträttsavgälder vi sätter i den här staden kommer varje hyresrättslägenhet att ha 25 procents högre hyra än vad den hade haft med en annan politik eller med den politik som fanns innan ni tillträdde. Det påverkar också det antal lägenheter som kommer till och hur jobbig den här krisen faktiskt blir. Det är någonting som ni behöver ta ansvar för. Det är en politik som era partikompisar står bakom.

Vi har ingenting emot den här sänkningen av avgälden. Vi tror att det är en del av det som måste göras. Men det handlar om så mycket mer. Vi behöver en markanvisningspolicy som tillåter och driver fram en variation av upplåtelseformer så att vi också kan få mångfald i den här staden. Vi behöver en mångfald av aktörer. Det kan inte vara så att det bara är några få aktörer som får markanvisningar. Vi måste se till att det är fler som är med, så att vi också på det sättet kan få fram billiga bostäder.

Vi behöver en markanvisningspolicy som ser till att vi får ett ekologiskt uthålligt byggande på vår egen mark där vi faktiskt kan styra. Då kan vi se till att vi får bra bostäder som också är bra för miljön. Det handlar också om att man tittar på de förutsättningar som de olika upplåtelseformerna har. Det räcker inte. Det är det vi skickar med.

Ordförande! Jag vill yrka bifall till vår reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 124

Borgarrådet N o r d i n (m): Herr ordförande! Det behövs fler åtgärder, men det här en viktig åtgärd som också välkomnas av branschen. Det är bra att Teres Lindberg och Socialdemokraterna stöder detta, men det är väldigt konstigt att ni måste skriva en reservation i det här ärendet och på det sättet skapa en otydlighet om hur brett stöd som den här politiska åtgärden har. Jag tycker att det är synd. Ni kunde ha gjort detta på annat sätt.

Ni drev 20 K med starkt stöd från i huvudsak den dåvarande oppositionen. För signalens skull var vi oerhört noga att med att inte reservera oss när vi till exempel var oense om ifall man skulle sälja mark eller inte, utan vi nöjde oss ofta med särskilda uttalanden. Jag är inte säker på att ni hade kunnat driva detta lika starkt om ni hade haft stöd från den något mer byggvänliga oppositionen.

Det återstår också för Teres Lindberg att förklara vilken politik som ska gälla efter valet om olyckan skulle vara framme och ni har majoritet. Du har inte skapat majoritet ens inom oppositionen för det du säger här.

Anförande nr 125

T e r e s L i n d b e r g (s): Om du hade läst vår reservation, Sten Nordin, skulle du också inse att vi yrkar bifall till ditt förslag till beslut. Däremot efterfrågar vi en ny markanvisningspolicy i enlighet med det som jag tidigare sade.

Jag blir lite beklämd när du står här och säger att det var ett starkt stöd. Möjligen var det så i stadsbyggnadsnämnden. Där fanns det ett stöd, och det handlade framför allt om ett samarbete med Folkpartiet som var en del i arbetet med 20 K. Men i den här salen stod du och alla andra på din sida och talade om vilket misslyckande det var och att vi aldrig någonsin skulle klara av att bygga 20 000 bostäder. Stå inte här och säg att vi hade ett starkt stöd. Det var snarare tvärtom. Ni försökte bara tala om hur illa det skulle gå.

Vi däremot har varit väldigt tydliga. Vi stöttar er i arbetet med 15 000 bostäder, men vi vill mer. Det ni gör räcker inte.

Anförande nr 126

P e t t e r L i n d f o r s (m): Herr ordförande, fullmäktige! Nu börjar man bli lite uppvärmd efter vissa inlägg. Det beslut vi fattar här i kväll om en tillfällig nästintill halvering av tomträttsavgälden fram till år 2011 innebär att vi offensivt ser till att hjulen fortsätter att snurra i Stockholm och att staden kan fortsätta att hålla en hög byggnadstakt. Det är en åtgärd som varmt välkomnas av byggbranschen. Det är många som vill bo och verka i Stockholm. Det är därför angeläget att byggtakten är fortsatt hög och jämn även i ett sämre konjunkturläge.

I exploateringsnämnden märker vi glädjande nog ingen avmattning när det gäller intresset för markanvisningar. Under förra året anvisades över 3 000 bostäder, varav över 1 000 var hyresrätter, och merparten av dessa var i allmännyttan. Det är en upplysning som Vänsterpartiet kan ta del av eftersom de sprider lite konstiga uppgifter i den frågan.

Det beslut som vi fattar här i kväll kommer säkerligen att underlätta för genomförandet av projekten under den finansiella oron som råder i omvärlden. I och med beslutet visar staden dessutom att vi gör vårt för att bibehålla byggtakten och samtidigt stimulera byggandet av nya hyresrätter.

Stockholm är och förblir Sveriges tillväxtmotor och är därmed en viktig finansiell aktör. Stockholms stads finanser är mycket goda, och därför kan vi tidigarelägga stora, viktiga investeringar och gå vidare i det viktiga arbetet att hålla bostadsbyggandet på en hög nivå. Det är viktigt att Stockholms stad tar ett stort ansvar i ett ekonomiskt sämre läge. Nedsättningen av tomträttsavgälderna är en del i paketet för att stärka stadens ekonomiska utveckling under lågkonjunkturen. Mot denna beslutsmässighet står en splittrad opposition. Det kan vi se här i dag. Vi har Vänsterpartiet som utmärker i förhållande till Socialdemokraterna och Miljöpartiet.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 127

M e h d i O g u z s o y (v): Ordförande, fullmäktige! Vår kritik mot borgarnas ansvarslösa bostads- och fastighetspolitik grundar sig på fakta. Ni gick till val på att ni skulle bygga och se till att det omvandlades i ytterstadsområdena. Ni skulle prioritera de områdena. Men det har blivit tvärtom. Ni har inte byggt hyresrätter i den takt som ni lovade väljarna. Ni har inte omvandlat i ytterstadsområdena. Det som har hänt är att ni har sålt de mest attraktiva lägenheterna i centrala delarna av staden och marken till privata bostadsrätter.

Anförande nr 128

P e t t e r L i n d f o r s (m): Ja, Mehdi Oguzsoy, det här med fakta verkar brista av och till. Under den här perioden har vi markanvisat och byggt ett antal tusen lägenheter som faktiskt är hyresrätter. Det verkar vara lite si och så med faktakontrollen. Svenska Bostäder är i gång med över 1 000 lägenheter för närvarande. Jag tycker att det är oförskämt mot fullmäktige att komma med anklagelser om att vi inte bygger hyresrätter. Kontrollera fakta!

Anförande nr 129

M i r j a R ä i h ä J ä r v i n e n (s): Ordförande, fullmäktige och kära majoritet! Jag vill givetvis börja med att yrka bifall till den gemensamma reservationen från Socialdemokraterna och Miljöpartiet i kommunstyrelsen. Jag kan tycka att det är lovvärt att majoriteten nu gör ett försök att se till att jobben inom byggsektorn inte försvinner i Stockholm. Det är väldigt viktigt.

Däremot tror jag inte en sekund att det här ärendet handlar om att Sten Nordin nu har vaknat och kommit på att han i vissa budgetar har lovat blandade upplåtelseformer. Under min tid i exploateringsnämnden har merparten av markanvisningarna gått till bostadsrätter. Jag tror inte heller att beslutet handlar om att värna hyresrätten just i denna stund.

För mig handlar det här ärendet snarare om att den markanvisningspolicy som finns i den här staden inte fungerar i kristider. De anbud som kommer nu när man upphandlar är inte seriösa. Man bjuder mycket lägre priser på marken eftersom man ser att man kan köpa lite billigare. När det gäller de markanvisningar som vi beslutade om i nämnden så sent som förra veckan förhandlade vi inte ens om priset utan det tar vi under sommaren någon gång i hopp om att priserna kanske har stigit. Det får man inte glömma i sammanhanget även om vi fortfarande tycker att vi kan sänka tomträttsavgälden.

Vi tillstyrker givetvis intentionerna att under den pågående finanskrisen komma med åtgärder som underlättar för byggherrar, men det är viktigt för oss att kunna gå vidare och skaffa en ny markanvisningspolicy som kommer att hålla även i de tider som vi nu har i finanskrisens spår. Vi ser ju här bevis på att det inte håller. Då måste vi komma med akutåtgärder för att rädda de mål som vi har för bostadsbyggandet och rädda jobben i Stockholm.

Vi har också kunnat konstatera att de markanvisningar som hittills har gått till hyresrätter under mandatperioden inte har legat i de mest attraktiva områdena. Det

har ofta varit mycket bullriga lägen längre bort från naturområden och så vidare. Ofta har man byggt hyresrätterna kring bostadsrätterna. Jag hoppas att vi med det här beslutet också kan få hyresrätter i mer attraktiva lägen.

Jag yrkar bifall till vår reservation.

Anförande nr 130

Borgarrådet N o r d i n (m): Herr ordförande! Socialdemokraterna har inte föreslagit något annat förrän nu när ni stöder vårt förslag om tomträttsavgälder. Det är rätt självklart att priset på mark och tomträtter påverkas av omvärlden. Jag tror inte att Socialdemokraterna heller kan föra en politik där ni säger att om den största finanskrisen som har varit på flera decennier uppstår påverkar inte den eftersom vi har så robusta system här att vi inte behöver göra några anpassningar. Detta gäller för er också. Ni är med och gör den här anpassningen till utvecklingen nu.

Jag tycker också att det är viktigt att understryka att vi gör detta för de stockholmares skull som behöver bostäder att flytta in i. Sedan är bra att byggsektorn hålls i gång och att det finns jobb i byggsektorn. Det är otroligt viktigt att vi inte har tappat kompetens i byggsektorn när konjunkturen en dag vänder. Det är för att stockholmarna ska få de bostäder som de efterfrågar som vi gör detta.

Anförande nr 131

M i r j a R ä i h ä J ä r v i n e n (s): Ordförande, fullmäktige! Jag är inte emot det du säger, Sten Nordin. Det är inte det jag har sagt här. Jag har sagt att den markanvisningspolicy som ni tog fram när ni vann valet 2006 inte håller i kristider. Då tycker jag att tänket borde vara ännu långsiktigare. Det är alldeles uppenbart att när krisen kommer håller inte markanvisningspolicyn, Sten. Då måste man kanske göra något annat än att bara sänka tomträttsavgälden.

Anförande nr 132

R o l f K ö n b e r g (m): Ordförande, fullmäktige! Med tanke på vilken kris det verkar vara måste vi nog snart kalla in kristidsnämnden. Det är den slutsats man kan dra av det Mirja sade.

Ordförande, fullmäktige! I alliansens stimulansprogram är, som har framgått, sänkningen av tomträttsavgälden en viktig del. Den är exakt lika viktig för de privata som för de kommunala bostadsaktörerna, alltså likabehandling av olika huvudmän. För oss som tillhör vi-som-vill-bygga-i-västerort-partiet är det här en väldigt viktig signal till exempel till Björn Ljung och hans kamrater i Stockholmshem att fortsätta att bygga i Räcksta. Men det innebär, nota bene, inget missgynnande av andra huvudmän.

Med detta sagt är det glädjande att vi har ett mycket brett stöd här i kväll för att sänka tomträttsavgälderna. Det hade inte behövt vara ett problem att s med stöd av mp villkorat sitt stöd till en ny markpolicy. Men det blev ett stort problem i samma ögonblick som man förklarade sig. Min tes är inte sällan: Förklara inte! Det blir bara värre. Det här är ett väldigt tydligt exempel på just detta. De här partierna som jag

nyss apostroferade skydde under den förra mandatperioden inga medel för att gynna den kommunala hyresrätten. Ni minns nedskrivningar av olönsam kommunal nyproduktion som skadade hyressättningen och det lika obegåvade som olagliga beslutet att inte likabehandla hyresrätters och bostadsrätternas avgäld. Därefter, efter att under förnedrande former ha förlorat rättsprocesserna som Sten Nordin nyss påminde om, gjorde ni helt ogenerat ont värre genom att höja för hyresrätterna i stället för att sänka för bostadsrätterna fast det självklart skadade era egna volymmål. Det var ideologiskt väldigt tydligt.

Vi som trodde att det sedan dess hade skett någon form av lärande, att lärkurvan inte låg platt på marken, blev lite förvånade över slutklämmen i er text. Policy ska nämligen ”hantera de orimliga konsekvenserna” av rättsutslagen, eller på ren svenska: Ni anser än i dag att domstolarna dömde fel. Det är igen god grund, mina vänner, för en fortsatt samsyn. Det visar nämligen att ni år 2009 inte drar er för att gynna kommunal hyresrätt på andra boendeformers bekostnad, och det var just det vi andra inte ville göra.

Jag vill därför med emfas yrka avslag på ert förslag om ny markpolicy och bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 133

M i r j a R ä i h ä J ä r v i n e n (s): Det är tur att jag har lyssnat på dig, Rolf, sedan 1999 och är van att försöka hitta kärnan i den svada som du kommer med.

Det är någonting som förvånar mig. Här har vi pratat om att detta ärende har framkommit på grund av finanskrisen och ingenting annat. Jag uppfattar dig så att det inte finns någon kris, utan det är bara Sten Nordin och jag som uppfattar att den finns. Ibland blir jag så förvånad att jag inte vet vad jag ska säga och tänka.

Vår markanvisningspolicy handlar också till stor del om att hittills har staden i ungefär 80 procent av samtliga markanvisningar under min tid i nämnden sålt marken och byggt bostadsrätter. Resten har varit hyresrätter, men i betydligt sämre lägen, Rolf. Det är det jag vill komma åt med en ny markanvisningspolicy. Jag vill också få fram en aktiv markpolitik. Det ska inte alltid handla om att sälja, sälja, sälja.

Anförande nr 134

R o l f K ö n b e r g (m): Herr ordförande! Men då är det väl tur, Mirja, att du och jag förstår varandra så där tio år senare. I så fall måste jag fästa din uppmärksamhet på att hela den här kvällen handlar ju för sjutton om aktiv markpolitik. Vad mer begär du? Hur många fler ärenden vill du ha innan du ska se att det pågår en aktiv markpolitik?

Sedan kan jag bara konstatera att i så fall är vi båda förvånade. Jag hade över huvud taget inte tänkt engagera mig i den här debatten i kväll tills jag läste er text om att ”hantera de orimliga konsekvenserna” av rättsutslagen. Ingen här i kväll kan sväva i minsta tvivelsmål om vad det är för orimliga konsekvenser som ni ser och hur förödandet det är, Mirja, för möjligheterna till en samsyn som vi andra så gärna vill ha. Det är klart att vi i betongpartiet ska vara överens om de här sakerna. Det är klart

att Sten Nordin, jag och andra är störda i kväll över att ni håller på och larvar er om de orimliga konsekvenserna. Så länge ni hävdar att det är orimligt går det inte att ha en samsyn. Vi måste klara ut vad det är som gör det orimligt att bifalla ert förslag här i kväll. Sedan tillät jag mig att raljera med att du sade kris åtta gånger på en utandning, men det är en annan sak.

Anförande nr 135

M e h d i O g u z s o y (v): Ordförande, fullmäktige, åhörare! För oss vänsterpartister som sitter i den här salen är en bostad en självklar rättighet till skillnad från högeralliansen där tjockleken på plånboken ska avgöra om man ska få tillgång till en bostad eller inte.

Ordförande, fullmäktige! Det verkar som om högeralliansen har börjat vakna i elfte timmen och insett att den bostadspolitik som de hittills har stått för kanske inte är så lysande som de maniskt hävdade i alla lägen, det vill säga att om man äger sin bostad kommer allting att lösa sig och om man låter marknaden sköta det här kommer att bli bra till slut. Resultatet är väldigt magert. Det ser vi. Vi övertar de projekt som de privata värdarna inte lyckas genomföra. Jag undrar vad det här kommer att få för effekt. Kommer de privata byggherrarna att vilja bygga och begära markanvisning?

Ordförande, fullmäktige! Marknaden styr när det finns tillräcklig efterfrågan. När efterfrågan dalar bygger de inte, men behovet kvarstår ändå. Därför är allmännyttan en garant för att försörja stockholmarna med dagens och morgondagens bostäder.

Anförande nr 136

R o l f K ö n b e r g (m): Ordförande, fullmäktige! Jag hyser inte större hopp än tidigare Joakim Larsson och Petter Lindfors att vi ska tala samma språk här i kväll, Mehdi, men jag måste konstatera att av debatten har det möjligen framgått att vi är några på den här sidan som är lite besjälade av tanken att den kommunala hyresrätten gynnas av ett antal beslut som vi fattar här i kväll. Då går det inte att på samma planet bemöta er text, som är ett angrepp på någon som inte är vi för att stoppa upp bostadsbyggandet och rea ut marken till privata byggbolag. För oss andra här i kväll handlar den här debatten om behovet av fasta spelregler och likabehandling, bland annat därför att det är angeläget med likabehandling eftersom de som inte står för det blir fällda i domstol, och du tillhör dem som blev det under den förra perioden. Därför är vi andra lite upptagna av just den tanken här i kväll, men vi hoppas inte på någon större förståelse för det.

Anförande nr 137

M e h d i O g u z s o y (v): Det är alldeles riktigt att det inte gick att genomdriva detta att gynna allmännyttan under den förra mandatperioden på grund av att det inte var likabehandling av privata och allmännyttiga byggherrar.

Ordförande, fullmäktige! Jag tycker fortfarande att det är viktigt att säga att allmännyttan har en roll att spela för stockholmarnas bostadsförsörjning och privata har en annan. I dag ser vi att allmännyttan är garanten för att fortsätta bygga fast det

är lågkonjunktur. De privata värdarna backar fast det fortfarande finns behov av bostäder.

Anförande nr 138

G u l a n A v c i (fp): Herr ordförande! Jag känner mig lite beklämd över att Mehdi Oguzsoy nästan hela tiden låter som en trasig bandmaskin som ingen kan få stopp på. Det är väl ingen som har undgått att se den globala kris som har spridit sig som en löpeld över hela världen. Sverige har också drabbats. Både statens och stadens finanser har varit under kontroll. Det har funnits pengar för att vidta olika stimulansåtgärder och hålla konsumtionen uppe i hela samhället. Det är en ansvarsfull politik.

Men man ska också komma ihåg att varken finanskriser eller lågkonjunkturer hindrar människor från att vilja flytta till Stockholm. De hindrar inte människor från att vilja föda barn. Det hindrar inte stockholmarna från att vilja ha olika boendeformer. Detta är väldigt viktigt att slå fast. Stockholm kommer tvärtom att fortsätta att växa. Vi i det här blocket har en vision om att vi vill ha ett Stockholm som kan vara motorn för hela landet där det skapas nya arbetstillfällen och där det byggs fler bostäder så att människor som har en dröm får möjlighet att flytta till storstaden. Det är därför som vi i alliansen här i staden vill se till att bostadsbyggandet upprätthålls med vissa tillfälliga stimulansåtgärder.

Herr ordförande! Jag tror faktiskt inte att vi är så oeniga mellan blocken, bortsett från Vänsterpartiet. Vi vill alla ha ett fortsatt bostadsbyggande. Vi vill att Stockholm ska växa. Det som skiljer oss är att vi på den här sidan är för mångfald. Ganska många av de inlägg som har kommit från den här sidan i kväll verkar ge en klar och tydlig signal om att ni är för enfald. Jag tror inte att det är det stockholmarna vill ha. Jag tror att stockholmarna vill ha hyresrätter, bostadsrätter och andra boendeformer. Därför vill vi, men detta ärende, klart och tydligt säga att vi i alliansen kommer att stimulera nyproduktionen av just hyresrätter i staden genom att man under en treårsperiod kommer att sänka tomträttsavgälden.

Herr ordförande! Med detta vill jag yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 139

Borgarrådet R u w a i d a (mp): Jag blev förvånad när jag hörde finansborgarrådet Sten Nordin i talarstolen. Det här ärendet är en konsekvens av att Moderaterna här i Stockholm har haft en hyresrättsfientlig politik. Ni kryper till korset och inser att ni behöver göra något. Tyvärr gör ni inte tillräckligt mycket, men vi är glada att någonting händer.

Vem säger att ni har en hyresrättsfientlig politik? Det gjorde Svenska Bostäder i ett ärende 2007. Där sade man att ett stort antal markanvisningar ej kommer till utförande beroende på att det finns resursbrist på exploaterings- och stadsbyggnadskontoret, att staden har för höga direktavkastningskrav, att Stockholms stad vill ha en annan upplåtelseform än hyresrätten och att Stockholms stad säljer mark till exploatör i stället för att upplåta mark med tomträtt. De uteblivna bidragen kritiserar

också, men det beror kanske också på en del av rikspolitiken. Sedan redovisar Svenska Bostäder hur hälften av de planerade hyresrättsbyggena behöver skjutas upp och inte kommer att kunna genomföras 2008.

Det här var före krisen, finansborgarrådet. Före krisen fick ni skarp kritik av ert eget bolag, Svenska Bostäder, för att ni förhindrade byggandet av hyresrätter. Därför är det bra att ni i dag kryper till korset, men det behövs mer i Stockholm för att vi ska kunna få fler hyresrätter.

Anförande nr 140

Finansborgarrådet N o r d i n (m): Herr ordförande! Hyresrättens verkliga fiende är de politiker som ständigt bromsar bostadsbyggandet. Det är hyresrättens verkliga fiender. De som fördyrar hela bostadsbyggandet är hyresrättens verkliga fiender.

Jag tänker inte ha ett enskilt tjänsteutlåtande från något av våra bolag i staden som min bibel, Yvonne Ruwaida. Jag kan nog leta fram tjänsteutlåtandet där Miljöpartiet får sig slängar för sin politik. Jag är inte säker på att Yvonne Ruwaida skulle tycka att det var sanningens dokument.

Jag tycker inte alls att det stämmer. Vi hade en klar deklARATION i vår plattform om vår ambition när det gäller byggande av hyresrätter. Vi stöttade markanvisningar till hyresrätter när vi hade majoriteten 1998–2003, vi stöttade markanvisningar till hyresrätter när vi var i opposition och vi genomför markanvisningar till hyresrätter när vi är i majoritet igen, och dessutom sänker vi tomträttsavgälderna.

Ditt problem, Yvonne Ruwaida, är att den politik du vill driva har du inte majoritet för ens inom den rödgröna oppositionen.

Anförande nr 141

Borgarrådet R u w a i d a (mp): Både vi och Socialdemokraterna är väldigt överens om att det behövs en ny markanvisningspolitik i Stockholm, att vi ska ha en variation av upplåtelseformer, att vi ska se till att det blir en mångfald av aktörer, att vi ska bygga miljövänligt och att vi, till exempel genom olika tävlingar och på annat sätt som man gjorde under den förra mandatperioden, ska stimulera byggandet av hyresrätter med låga hyror i Stockholm. Vi är faktiskt väldigt mycket mer överens än vad du tror. Det är inget problem. Miljöpartiet är ingen broms när det gäller att bygga hyresrätter i Stockholm. Det som tvärtom har varit en broms för byggande av hyresrätter är den hyresrättsfientliga politiken från Sten Nordin.

Anförande nr 142

Borgarrådet M o g e r t (s): Ordförande, fullmäktige! Jag hade inte heller tänkt gå upp i den här debatten, men jag känner att det finns en del detaljer som jag brinner av iver att få förklara. Ni verkar ha glömt en del till höger och faktiskt också delvis till vänster.

Ni på högern drev linjen: Sälj allt till högstbjudande! Det gjorde ni 1998–2001. Det kanske ni minns. Sedan havererade den linjen. Då började ni en ny policy. Då

gav ni faktiskt tomträtt till hyresrätter, men sålde till bostadsrätter. Kan ni minnas det? I praktiken innebar det att bostadsrättsproducenterna fick betala ett högre pris än vad hyresrättsproducenterna fick göra. Det tyckte ni var rimligt då. Det tyckte vi också var rimligt då.

Vad vi sedan gjorde var inte, som några har sagt, att gynna allmännyttan före privata producenter. Tvärtom ökade antalet privata hyresrättsproducenter kraftigt under vår period. Det fyrdubblades faktiskt. Vi hittade en modell som ungefär motsvarade det högre pris som bostadsrättsproducenterna redan betalade när de betalade full pris för marken. Det var delvis en önskan att inte nödvändigtvis behöva sälja all mark som låg bakom, men det var också en önskan från små bostadsrättsproducenter som hade upptäckt att det var ganska svårt att gå till banken och få stora lån för att köpa dyr mark i Stockholm för att bygga någonting som de kanske kunde få intäkter från om två tre år. Det gjorde i sin tur att vi fick in fler små bostadsproducenter i Stockholm.

Efter valet har ni gått tillbaka till den gamla politiken att sälja allt till högstbjudande. Det har gjort att vi har fått färre producenter. Det har blivit färre som har lagt bud. Därmed har cirkeln slutits. Vi är tillbaka i ungefär samma sits som 2001. Samma politik, och man frestas att säga samma politiker, ställs inför samma problem och tvingas backa på ungefär samma sätt.

§ 17 Åtgärdsprogram mot buller enligt förordningen (SFS 2004:675) om omgivningsbuller (utl. 2009:6)

Anförande nr 143

Borgarrådet H a m i l t o n (m): Ordförande, fullmäktige! Det här är ett åtgärdsprogram mot buller som baserar sig på ett EU-direktiv som säger att vi i kommuner som har mer än 250 000 invånare ska ha bullerprogram. EU-direktivet ger inga som helst nivåer, men vi har tagit fram ett program som baserar sig på det arbete som har pågått under väldigt lång tid i Stockholm. Ända sedan 1970 har staden och olika trafikansvariga jobbat med bullerdämpande åtgärder i Stockholms stad. År 1970 fanns det ungefär 230 000 hushåll som var bullerstörda, och i dag är det ungefär 30 000 hushåll. Då menar jag hushåll som har över 35 decibel i inomhusmiljön.

Det är ett systematiskt arbete från Vägverket, som är vägghållare, från SL, som är en väldigt viktig aktör i Stockholm, från trafikkontoret, som också är en viktig aktör, och från Banverket, som har att se till att tågen inte bullrar så mycket. Det handlar väldigt mycket om att använda de nya material som har kommit fram under senare tid. Tyst asfalt testas. Den fordonsutveckling som sker innebär också att vi kan dämpa bullret vid källan, vilket är precis det som det här programmet baserar sig på. Man fokuserar på att dämpa bullernivåerna vid källan. Bullret i innerstaden har blivit betydligt mycket lägre än det har varit tidigare.

Herr ordförande! Det här åtgärdsprogrammet fokuserar på verksamhetsutövarnas möjligheter att påverka bullernivån. Det är inte en lösning här och nu. Vi i staden är väldigt tydliga och säger att här handlar det om att Banverket, Vägverket, SL och trafikkontoret själva ska ta fram förslag till hur man ska jobba vidare med att minska antalet bullerstörda miljöer i Stockholmsregionen. Det handlar väldigt mycket om att man är fokuserad på att se hur bullernivåerna är inomhus i fastigheterna, och framför galler det boendemiljön.

Jag vet att Banverket redan har gått vidare och tagit fram ett program som är på gång. Trafikkontoret jobbar med detta, och SL och Vägverket är också på god väg. Jag är övertygad om att det här åtgärdsprogrammet kommer att följas upp av nya program som kommer att kunna hanteras under den här femårsperioden, vilket också kommer att innebära att färre stockholmare kommer att ha en bullerstörd inomhusmiljö.

Med detta, herr ordförande, vill jag yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 144

U l f F r i d e b ä c k (fp): Herr ordförande, fullmäktige! Mänsklig verksamhet skapar buller. All trafik på mark, på vatten och i luften genererar buller. Stockholm måste kunna utvecklas samtidigt som människor tillförsäkras en god miljö. Staden har en hög standard på bostadsbebyggelsen, och bostadsmiljöerna upplevs i allmänhet som mycket trivsamma.

Vid nybyggnation av bostäder finns det bestämmelser för bullernivåer inomhus och vid fasad. Dagens byggteknik gör det möjligt att med god isolering bygga tysta inomhusmiljöer. Men en storstad som Stockholm möter en stor utmaning när det gäller att klara riktvärden för buller vid fasader. En normalt trafikerad stadsgata är ofta tillräcklig för att ljudnivåerna ska överskridas.

För att möta utmaningen med en växande storstad och en god ljudmiljö har Stockholm länge arbetat med olika tekniska åtgärder vid byggandet för att skärma av utomhusbuller. Den så kallade Stockholmsmodellen innebär att byggnaderna byggs med en tyst sida mot vilken sovrummen i en lägenhet kan lokaliseras. På så sätt kan en bra boendemiljö uppnås. Undersökningar visar att andelen boende som upplever sig störda i den här typen av lägenheter är väldigt låg.

Stadens arbete med bulleråtgärder framöver kommer, utöver bostäder, också att omfatta kartläggning av buller samt förslag på åtgärder för skolor, förskolor, lekplatser, vårdlokaler och äldreboenden. Allteftersom denna kartläggning av buller och förslag på åtgärder arbetas fram är det viktigt att åtgärdsprogrammet kompletteras. Åtgärdsprogrammets strategi, att i första hand åtgärda buller vid källan, är positiv eftersom det ger större samhällsekonomiska vinster i en tätbebyggd stad när fler människor omfattas av åtgärden jämfört med att vidta skyddsåtgärder som exempelvis isolering av fönster.

Ordförande! Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 145

J a n V a l e s k o g (s): Ordförande, fullmäktige! Det här förslaget till åtgärdsprogram tycker vi i stort sett är bra, men det finns ett viktigt undantag som jag återkommer till. Bullerfrågorna var under den förra mandatperioden föremål för en hel del diskussioner, och förståelsen för allvarliga hälsoeffekter som långvariga bullerstörningar för med sig i form av bland annat hjärt- och kärlsjukdomar var låg hos den dåvarande oppositionen. Många hade också samma nonchalanta syn på frågan om industribuller när det diskuterades. Industribuller är också svårare att skärma av än vanligt trafikbuller.

Sedan dess har mer kunskap på området tagits fram, och de flesta förstår i dag att långvariga bullerstörningar är en allvarlig hälsorisk. Väldigt många stockholmare får en för tidig död på grund av detta.

Problemet med det här programmet, som vi ser det, rör bullernivåer på den så kallade tysta sidan av byggnader där majoriteten gör en annan bedömning av nivåerna för hälsovådligt buller. Man accepterar i praktiken dubbelt så högt buller på den tysta sidan som statens experter i form av Boverket gör. Den tysta sidan kan till exempel vara innergårdar där barn leker och där man ska kunna öppna fönster i sovrummen utan att bli allvarligt bullerstörd. Det riktvärde som gäller i Stockholm enligt det här programmet är 55 decibel A. Men enligt Boverket och stadens medicinska experter bör det vara 45 decibel A på den tysta sidan, möjligtvis 50 i vissa undantagsfall. I praktiken tillåts i Stockholm en bullernivå på den så kallade tysta sidan som är dubbelt så hög som den staten accepterar.

Än mer märkligt kommer det att bli när planärenden som rör just buller över 55 decibel A på den tysta sidan kommer att dyka upp hos regeringen när de har överklagats dit. Då kommer Stockholm att hänvisa till en modell som man har satt upp utan att ha någon medicinsk grund. Det blir intressant att se hur regeringen kommer att hantera detta, om man gör en politisk bedömning eller om man kommer att gå på sina myndigheters bestämda uppfattning.

Vi anser att Stockholm ska utgå från samma medicinskt vetenskapliga material som Boverket har använt för sina riktlinjer och att allt annat är oansvarigt. De här riktlinjerna ligger alltså på max 55 decibel A på den tysta sidan.

Med detta yrkar jag bifall till Socialdemokraternas reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 146

A n d e r s B r o b e r g (kd): Ordförande, fullmäktige! Jag skulle kunna börja med att instämma i allt det borgarrådet sade om detta. Jag tycker att det är väldigt bra att det finns åtgärdsprogram som blir en del av miljöprogrammet och därmed regelbundet följs upp. Jag vill verkligen stryka under att det är jätteviktigt att minska bullret och få ned det på olika sätt.

Sedan måste man också se till att man kan fortsätta att hålla en hyggligt hög byggtakt i den här staden för att möta den inflyttning som ändå sker. Vi kan hänvisa till tidigare debatter. Det är angeläget att kunna fortsätta att bygga. Det är egentligen här vi skiljer oss lite åt. Jag är lite tveksam till att oppositionens krav verkligen kommer att möjliggöra den byggtakt som den här staden kräver. Det förslag som kommunstyrelsen har lagt fram tror jag är en bra avvägning för att ändå kunna bygga någorlunda i den takt som behövs. Därmed inte sagt att vi ska slå oss till ro, utan vi måste fortsätta att jobba för att få ned bullernivåerna i byggnader.

Med det yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 147

J a n V a l e s k o g (s): Detta är en fråga till er alla i majoriteten. Hur ser ni på detta som gäller den tysta sidan? I en storstad som Stockholm är det svårt att hålla de riktvärden som finns när det gäller den trafikerade sidan. Då blir det ännu viktigare, vilket också Boverket estimerar, att man verkligen klarar nivåerna på den tysta sidan. Som tur är går det oftast att skärma av trafikbuller med byggnader. Varför kan inte vi ha samma regler som Sverige i övrigt har och som Boverket rekommenderar?

Anförande nr 148

S t e l l a n H a m r i n (v): Ordförande, fullmäktige! Vi kommer med tiden att få ännu fler miljö kvalitetsnormer, även om kd verkar vara tveksamma om nyttan med det. Det är bindande regler som måste följas, annars kan det bli ganska dyrt. Det tycker vi i Vänsterpartiet är alldeles utmärkt, även om det råkar vara EU som har drivit igenom detta. Men det är synd att direktivet inte innehåller klart angivet mått, för vi vet av erfarenhet att sådant behövs, för buller är farligt. Det har nyligen visats i undersökningar, som Jan sade, att det är ganska många blir sjuka som är utsatta av

långvarig exponering. Man kan till och med dö av det. Det är självklart inte acceptabelt.

Det har länge funnits en ganska tydlig inställning hos högeralliansen om att bor man i storstäder får man skylla sig själv. Där ska buller på något sätt vara en del av vardagen. Det hörde vi nyligen här ett utslag av. Det kom också fram i trafiknämndens remissvar. Man säger att ett åtgärdsprogram som detta riskerar att få allvarliga konsekvenser för dagens positiva utveckling, det vill säga att Stockholm växer så att det knakar.

Självklart tycker vi att man ska vidta åtgärder så att Boverkets normer uppfylls. Det är bra att borgarrådet inte tycks dela det gamla synsättet.

Det framgår i alliansens remissvar på många sätt att man tycker att det blir för dyrt och att det förhindrar stadens utveckling. Vi delar som sagt inte den synen. Stadens utveckling måste genomsyras av invånarnas krav på en bra livsmiljö i alla avseenden. Om det här innebär att stadens expansion måste stoppas, för det måste den någon gång, får man väl göra det. Frågan är väl mest när.

Det framgår av redovisningen att biltrafiken är det stora problemet. Det är ganska bra, för det finns många skäl för att minska biltrafiken, från klimatskäl till privatekonomiska skäl. Att sänka hastigheten eller begränsa trafiken rent fysiskt, eller främst privatbilismen, är faktiskt varken dyrt eller svårt. Det handlar mest om politisk vilja. Att då bygga ut kollektivtrafik och prioritera den yrkestrafik som behövs är viktigt. En bilfri innerstad utan privatbilism löser vi nog ganska enkelt om vi vill eller om vi måste.

Vi tycker att förslaget i grunden är bra, men vill komplettera det med ett konkret åtgärdsprogram med årlig återredovisning och med krav på en tyst sida med högst 50 dBA.

Det förs diskussioner om att det skulle vara ganska nyttigt med en redovisning av hur staden ser ut om tio år när vi har 100 000, borgarna tror till och med 150 000, nya invånare. Var ska de bo? Hur kommer luftkvaliteten, bullernormer och andra gränsvärden att se ut när dessa 100 000—150 000 har fått plats? Jag tror att det kan vara värt att fundera en del kring det innan man nöjer sig med att säga att det är jättebra att staden växer så att det knakar, och det ska den fortsätta att göra. Det tror vi inte går.

Stöd till Vänsterpartiets reservation.

Anförande nr 149

U l f F r i d e b ä c k (fp): Fru ordförande! Om Stellan Hamrin och Vänsterpartiet skulle då bestämma skulle vi inte stå här i dag. Med de regler som finns skulle vi inte kunna ha en stad. Det skulle vara fullständigt omöjligt att bygga Stockholm på det sätt som görs i dag.

Jag sade i mitt inledningsanförande att den mängd bilar som en normal dag trafikerar stadens gator är ofta tillräcklig för att ljudnivåerna ska överskridas. Så är verklighet-

en, men folk står i kö för att bo i innerstaden. Man älskar sin stad, man älskar Stockholm. De åtgärder som du förespråkar är att begränsa trafiken och öka kollektivtrafiken. Jag vill också öka kollektivtrafiken, och vi har ett förslag som går ut på att vid nybyggnation se till att människor kan ha en bra och dräglig inomhusmiljö.

Anförande nr 150

Stellan Hamrin (v): Jag trodde och hade hoppats att den här inställningen hade försvunnit, men är hade jag tydligen helt fel.

Vi accepterar inte att bara för att man säger att utvecklingen ska fortsätta ska folk bli sjuka och dö för att det är för hög bullernivå. Man bör åtminstone se till att den på gårdarna går ned på en rimlig nivå. Där vistas massor med barn och tyvärr fortfarande fler kvinnor än män.

Det är väldigt märkligt att man från Folkpartiets sida accepterar att folk blir sjuka på grund av att det är för bullrigt. Det är ingenting vi har hittat på. Ibland får man intrycket när man hänvisar till undersökningar att det är någonting som illvilliga vänsterpartister har tagit fram någonstans. Men det är vetenskapliga undersökningar publicerade i helt vanliga vetenskapliga tidskrifter som har visat det. Vi vill göra någonting åt det. Det är synd att inte Folkpartiet vill det också.

Anförande nr 151

Yildiz Kafkas (mp): Ordförande, fullmäktige! Det är inte ansvarsfullt av Stockholms kommun att anta ett åtgärdsprogram som inte är färdigt, och göra det utan förbehåll. Enligt miljöförvaltningens tjänsteutlåtande ska åtgärdsprogrammet mot omgivningsbuller anses vara enbart en strategi, inte ett program. Detta dokument ska senare kompletteras när Vägverket, Banverket och Luftfartsverket tar fram mer detaljerade åtgärdsprogram. Läs andra stycket på sidan 96 i förslaget! Det är en märklig ursäkt från en kommun för att inte ta fram ett åtgärdsprogram som är värt namnet.

I förordningen ställs inte krav på ett strategiskt dokument, däremot ett konkret åtgärdsprogram som vi i dag inte har. Samtidigt står det tydligt i förordningen, det är bara att läsa, att Vägverket, Banverket och Luftfartsverket ska vara klara med sina antagna åtgärdsprogram senast den 18 juli 2008. Alltså borde de ha varit klara för ett drygt halvår sedan. Vad är det som Stockholms kommun ska vänta på?

Samråd är nödvändigt. Men har inte dessa statliga verk kommit in med sina åtgärdsprogram i tid för diskussion får de finna sig i att följa det som sägs i kommunens eget åtgärdsprogram, som vi saknar.

Planmonopol innebär att Stockholms kommun själv bestämmer vad som är bäst för kommunens invånare. Inom lagens ramar sätter du gränserna. Om dessa gränser inte kan hållas får så kallade berörda aktörer som Vägverket, Banverket och Luftfartsverket inte bedriva verksamhet inom Stockholm. Så enkelt är det.

Förslaget till Stockholms åtgärdsprogram mot omgivningsbuller är så häpnadsväckande defensivt och bristfälligt att vi inte med gott samvete kan godkänna det utan ändringar. Varken Naturvårdsverket eller länsstyrelsen är i sina remissvar positiva till det.

Jag vill faktiskt rikta uppmärksamhet på Stellan Hamrins anförande i denna fråga, och jag yrkar bifall till Miljöpartiets reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 152

Borgarrådet H a m i l t o n (m): Fru ordförande! Åtgärdsprogrammet baserar sig på den enkla filosofin som även miljöbalken bygger på, det vill säga att verksamhetsutövaren har ansvaret att hantera miljöeffekterna av sin verksamhet. Det är därför vi ställer krav på att Vägverket, Banverket, SL och trafikkontoret ska definiera vad de tänker göra för att minska bullret. Svårare än så är det inte.

Anförande nr 153

Y i l d i z K a f k a s (mp): Ordförande, fullmäktige! Risker med att man antar det här utan förbehåll från majoritetens sida här i kväll är att det som står i förslaget, innehållet i förslaget, också ska ingå i stadens miljöprogram som en del av det. Men vi vet inte hela innehållet i kväll. Man säger att det ska kompletteras med Vägverkets, Luftfartverkets och Banverkets egna åtgärdsprogram, som vi inte har sett. Det kan alltså vara så att det blir dessa verk som styr miljöprogrammet i Stockholm.

Anförande nr 154

Borgarrådet R u w a i d a (mp): Jag vill fortsätta och ta vid där Yildiz slutade med. Vi har i Miljöpartiet den kritiken mot det här åtgärdsprogrammet att det faktiskt mer är en strategi än ett åtgärdsprogram. Det finns mycket i texten som vi kan hålla med om, men det är tyvärr inget åtgärdsprogram. Och det säger även Vägverket som skriver att det inte finns några närmare definitioner av åtgärder, omfattning och kostnader. Vad programmet ger för resultat är därför oklart.

Vi kan säga att vi har en liknande kritik mot det här så kallade åtgärdsprogrammet och tycker att det är otillräckligt. Vi behöver ha krav på uppföljning, krav på tidsplaner och vi behöver ha tydliga åtgärder. Vi saknar i synnerhet en diskussion kring de åtgärder som faktiskt Stockholms stad själv skulle kunna göra för att minska bilismen, som är en viktig åtgärd vid källan.

Här hänvisar majoriteten enbart till vad man kan göra nationellt och internationellt. Sedan säger man att en av de saker man vill göra nationellt och internationellt är att man vill ha en större möjlighet att differentiera parkeringsavgifterna med avseende på miljöprestanda. Jag tycker att det är ganska knepigt att här prata om att differentiera parkeringsavgifterna när det var en differentiering av dem som man precis nyligen tog bort.

Vi tycker att det är oerhört allvarligt att man inte har tydliga åtgärder för att motverka bullret i Stockholm, för vi menar att i en attraktiv stad behöver vi verkligen

ta itu med och minska bullret. Där är just åtgärderna för att minska bilismen en väldigt viktig del som man duckar för från majoriteten.

Anförande nr 155

U l f F r i d e b ä c k (fp): Fru ordförande! Till Yvonne Ruwaida och Miljöpartiet vill jag säga att det naturligtvis är så att det här arbetet inte kommer att sluta med att vi fattar beslut i dag i fullmäktige, utan arbetet med bulleråtgärder kommer att fortsätta framöver. Det kommer att fortsättas med en kartläggning, och det kommer också förslag på åtgärder, och då är det inte bara buller mot bostäder som ska kartläggas och åtgärdas. Det gäller även åtgärder för skolor, förskolor, lekplatser, vårdlokaler och äldreboenden.

Allt det här framgår i ärendet. Läs det, Yvonne!

Anförande nr 156

Borgarrådet R u w a i d a (mp): Då tycker jag att det känns väldigt tråkigt att man inte har kommit längre i det arbetet. Det är det vi kritiserar. Vi tycker att man redan i dag skulle kunna peka på ett antal åtgärder för att till exempel minska bilismen, en fråga som man verkar inte vilja ta tag i. Vi har inte samma syn som majoriteten att man rejält tar krafttag för att minska bullret. Man har en ganska vag strategi där man lägger ett stort ansvar på andra aktörer, där det finns en del skrivningar som är bra, men väldigt mycket saknas, speciellt uppföljning och tidsplaner.

Jag tror att alla förstår att har man inte uppföljning och tidsplaner i sin politik brukar det väldigt sällan vara den politiken som får genomslag i Stockholms stads utövning. Det behövs för att politik ska bli verklighet. Fina dokument som Stadshuset skriver under, utan uppföljning eller tidsplan, brukar sällan bli verklighet.

Anförande nr 157

Borgarrådet J ä m t i n (s): Fru ordförande, åhörare, fullmäktige! Det är kanske så att vi som tycker om att bo i Stockholm tycker det därför att det är många sorters ljud här. Men emellanåt tycker vi kanske att det är lite för högt. Men vad vi tycker är ett högt ljud är faktiskt individuellt. Vad vi pratar om är vad som är ett trevligt ljud och vad som är ett otrevligt ljud. Det är svårt att mäta, så det är decibel vi mäter.

Vi tycker som vi tidigare sagt att programmet i huvudsak är bra. Det är så klart bra att det kommit. Men det vi inte tycker är bra är att majoritetens förslag innebär en passivitet och en ambitionssänkning vad gäller bullret på den tysta sidan. Jag vill stryka under just tysta sidan, eftersom det flera gånger från majoritetens sida har pratats om buller på gatan. Vi pratar om den tysta sidan och den låga ambitionsnivån.

Det är nämligen så att vi tycker att man ska kunna sätta upp riktvärden som gör att vi lever upp till de normer och den lagstiftning som finns. På det sättet riskerar vi inte onödiga överklaganden vid nybyggnation. Vi riskerar alltså inte långa processer och försenade byggen i onödan. Men den aspekten verkar inte majoriteten ha diskuterat i det här ärendet.

Det är också så att majoriteten genom ärendet är beredd att exponera stockholmarna för faktiskt dubbelt så höga bullernivåer i deras sovrum som andra svenskar utsätts för. Det är detta det handlar om, en ökning från 50 till 55 dBA. Det är en dubblering av ljudnivån, och det leder till ohälsa. Det vet forskarna, det vet forskarna mycket om.

Vi vill att vi ska ha riktvärden och målsättningar som stimulerar genom morötter, delvis blir det också piskor, och ytterligare nya sätt att använda material, kanske ibland gamla material – att bygga mer i trä, att använda vägbeläggningar på ett annat sätt än vad vi har gjort tidigare och att jobba ännu mer med räls- och andra spårbeläggningar. Det kan vi göra genom att sätta tydliga och hårda riktlinjer.

Genom att avfärda den socialdemokratiska reservationen tolkar jag majoritetens linje som att man bagatelliserar frågan om buller som hälsofara. Det tycker jag är trist, och det gör att flera stockholmare i onödan behöver utsättas för buller.

Stockholm kommer alltid att vara bullrigt. Stockholm är en storstad, och det är därför vi tycker om att bo här, men det behöver inte bullra i onödan. Det är det vår reservation handlar om.

Jag yrkar bifall till den socialdemokratiska reservationen.

Anförande nr 158

Borgarrådet Hamilton (m): Fru ordförande! Jag är väldigt fascinerad av att Socialdemokraterna uppenbarligen totalt har bytt strategi när det gäller bostadsbyggandet och det täta byggande som jag trodde att vi i Stockholm tidigare varit överens om. Ert förslag innebär 50 decibel vid fasad. Jag skulle vilja illustrera skillnaden mellan 55 och 50 genom att spela upp ljud.

I dag har vi 55 som norm. Det är en accepterad nivå, den så kallade Stockholmsmodellen, som är accepterad av Boverket, som är accepterad av länsstyrelsen, som är accepterad av regeringen, och det är denna som Socialdemokraterna nu vill frångå genom att säga 50 i stället. Vad innebär skillnaden? Nu talar vi inte om inomhusutan om utomhusmiljön. Det skulle jag vilja illustrera som sagt genom ljuduppspelning. (*Ljud spelas upp, 55 decibel*) Så låter det som gäller i dag vid fasad.

Sanningen är att om man frångår från 55, som är Stockholmsmodellen, vid tyst sida kommer ungefär hälften av de bostadsprojekt som är på gång i Stockholm att bli tvungna att avbrytas eller omarbetas.

Nu lyssnar vi på hur det låter vid 50 decibel. (*Ljud spelas upp, 50 decibel*)

Det innebär att vi inte skulle kunna bygga Norra Stationsområdet, Tobaksbolaget skulle inte kunna bygga, Danvikslösen skulle inte kunna byggas, nordvästra Kungsholmen skulle inte kunna byggas samt Mariehäll, Älvsjö Centrum med flera. På Luxområdet, där man har arbetat med en metod som gör att det kan finnas en fastighet precis bredvid Essingeleden och där för övrigt de som bor i fastigheten är väldigt nöjda, har man kunnat minska bullret för även de andra fastigheterna och

kunnat bygga många fler bostäder på området. Det skulle man inte heller kunna göra om Carin Jämtin fick som hon ville.

Jag förstår inte hur ni kan föreslå det. Vi pratar hela tiden om att vi ska bygga en tät stad, att vi ska bygga på redan exploaterad mark, att vi ska se till att värna grönområdena i Stockholm. Det skulle bli helt omöjligt om ert förslag skulle gå igenom.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 159

Borgarrådet R u w a i d a (mp): Det var en intressant övning. Jag vet inte riktigt vad den ville säga. Jag tycker att det är ganska beklagligt att man från majoritetens sida verkar strunta i de hälsoeffekter som faktiskt buller har. Buller påverkar barnens utveckling och lärande. Buller är skadligt för oss, ökar risken för stress, högt blodtryck, kärlkramp, hjärtinfarkt. Man kan få sömnstörningar, hörselskador, koncentrationssvårigheter och nedsatt prestationsförmåga. Det är oerhört viktigt att bygga staden så att den fortsatt är attraktiv och hälsosam. Den utmaningen klarar vi av. Jag förstår inte varför man ser motsättningar.

Det finns städer i Europa där innerstaden är oattraktiv därför att den är för bullrig. Innerstaden blir reservat för kontor och fattiga människor därför att miljön är för bullrig och oattraktiv och är dålig för hälsan.

Anförande nr 160

Borgarrådet H a m i l t o n (m): Som jag sade i mitt inledningsanförande har vi minskat antalet bullerstörda lägenheter i Stockholm när det gäller inomhusmiljön. I dag är de ungefär 30 000, och vi ska fortsätta att jobba med det, för det är väldigt viktigt. Men det är en sak.

En helt annan sak är att säga att vi ska ha 50 decibel vid fasad. Det är utomhus, det är inte inomhusmiljö. Skilj på dessa i debatten!

Anförande nr 161

J a n V a l e s k o g (s): Jag måste säga att jag blir oerhört förvånad över ansvarigt borgarråds anförande. Det har i debatten flera gånger sagts att det är skillnad på buller vid fasad och på den tysta sidan. Jag är fullt medveten om att det vid fasad är 55 och mycket mer i en storstad som Stockholm.

Vad vi pratar om är nybyggnation där man ska se till att det finns en tyst sida, det vill säga en gård där man ser till att man har avskärmade delar, att man ser till att man på den tysta sidan kommer ned till 50. Det här ljudet som vi hörde, 55, är det som du anser att man ska få ha in i sovrummet. Om man ska ha öppet fönster i sovrummet får man höra det här höga ljudet på 55 decibel, som ni förespråkar.

Boverket har inte accepterat det. Regeringen har inte accepterat det. Det är till och med så att det är hårdare skrivningar i Boverkets regler efter det att den nya

regeringen kom till än under förra mandatperioden. Det är hårdare skrivningar avseende den tysta sidan.

Anförande nr 162

Borgarrådet H a m i l t o n (m): Jan Valeskog har helt fel. Miljöförvaltningens tjänstemän har diskuterat med Boverket, och Boverket säger att 55 decibel helt faller inom ramen för undantagsfall b i deras nya riktlinjer.

Anförande nr 163

Borgarrådet J ä m t i n (s): Jag kan bara konstatera tre saker.

Borgarrådet Hamilton avfärdar forskarstudier om hälsoeffekter av buller och de effekter som det har på människor.

Borgarrådet Hamilton tar inte in i sina överväganden hur mycket man kan göra genom att bygga ojämna fasader, bygga höga hus i trä eller använda beläggningar på olika sätt för att minska bullret.

Framför allt kan jag konstatera att miljöborgarrådet nonchalerar ohälsofrågorna i samband med buller. Det tycker jag åter är otroligt tråkigt för stockholmarna.

Anförande nr 164

Borgarrådet H a m i l t o n (m): I så fall har Carin Jämtin över huvud taget inte lyssnat på vad jag har sagt för någonting. Jag har sagt att vi ska jobba med bullerfrågorna. Men det förslag som ni vill genomföra, där ni vill göra Boverkets riktlinjer till norm i Stockholm, kommer att innebära att en mängd lägenheter, bostäder, inte kommer att kunna byggas i Stockholm på grund av att ni har satt en sådan nivå. Det är stadsbyggnadskontorets synpunkter på de rådande bostadsprojekt vi har i staden i dag.

Då finns det två alternativ – antingen att inte bygga någonting alls eller att bygga på områden där man kan vara säker på att man inte har en bullrig miljö, det vill säga på grönområden. Vi sprider staden ut mycket mer. Vi kan inte ha strategin för en tätare stad med det förslag som ni har om 50 decibel vid fasad, även om det är på innergården.

Anförande nr 165

S t e l l a n H a m r i n (v): Jag blir väldigt förvånad över Ulla Hamiltons frenetiska försvar för den här linjen. Jag tyckte att texten i förslaget var ganska bra. Det senaste var inte lika bra.

Vi kan inte bygga om vi behåller normen. Det är klart att vi kan. Jag sade innan att vi i Vänsterpartiet också är för teknisk utveckling som vi tror kan lösa lite grann av problemen. Men sedan finns som sagt andra åtgärder som vi kan vidta. Vi kan minska trafiken, vi kan använda andra vägbeläggningar, vi kan begränsa trafiken på olika sätt.

Visst kan man om man vill. Det är bara att vidta de åtgärder som behövs.

Anförande nr 166

Borgarrådet H a m i l t o n (m): Det är helt korrekt, Stellan. Visst kan man stänga av hela innerstaden från trafik, för då ryker kollektivtrafiken med. Bussarna går nämligen också i innerstaden. Då kan man bygga bostäder i innerstaden, det går alldeles utmärkt.

Men min poäng är att politiken – som jag trodde att i varje fall Socialdemokraterna och vi var överens om – att bygga en tät stad, att se till att minska bullret vid källorna och att se till att bygga så bra som möjligt, blir omöjlig om Socialdemokraterna ska hålla fast vid strategin att ha 50 decibel vid fasad.

Anförande nr 167

Y i l d i z K a f k a s (mp): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag har reagerat på två talarers anförande. Ulla Hamilton får mig att bli orolig. Jag hade mina förningar, men var inte säker. Hon uttalade sig så här: Det är fråga om verksamhetsutövarens möjlighet att påverka. Stockholms stads åtgärdsprogram är alltså beroende av Vägverkets, Banverkets och Luftfartsverkets förslag. Det är det som oroar. Nu vet vi inte hur det blir. Dessa verk har inte tagit fram sina åtgärdsprogram. De skulle ha kommit senast den 18 juli. Det här är separata saker, man ska inte blanda ihop dem. När förordningen togs fram ställdes det krav på att kommuner med mer än 250 000 invånare senast den 30 juni 2007 skulle ha kartlagt bullret, redan då. Samtidigt säger Ulf Fridebäck att man nu ska kartlägga och komplettera åtgärdsprogrammet, som vi inte har.

I kravet på innehåll i åtgärdsprogram står det bland annat kartläggning av buller. Om man inte kartlägger det och om det inte finns aktuella kartläggningar och åtgärdsförslag för att reducera störningarna har vi inte något åtgärdsprogram i dag.

Jag vill gärna veta om det egentligen är Vägverket eller andra statliga myndigheter som bestämmer över Stockholms kommun? Har ni kapitulerat i majoriteten? Svara på det!

Anförande nr 168

Borgarrådet H a m i l t o n (m): Men snälla Yildiz Kafkas, jag inledde med att tala om att vi sedan 1970 i Stockholms stad jobbat med bullerdämpande åtgärder. Det finns löpande program för detta hos Vägverket, Banverket och trafikkontoret och SL. De har jobbat med detta sedan 1970. Det de håller på med nu är att ta fram ett nytt program som baseras på det här direktivet. Det är inte någonting nytt.

Det faktum att vi har bullerdämpat så kraftigt i Stockholms stad sedan 1970 är resultatet av att man har jobbat med de här frågorna kontinuerligt.

Anförande nr 169

Yildiz Kafkas (mp): Det är inte det som direktivet handlar om. Man har inte frågat om 1970-talets åtgärder. Man frågar vad man ska göras härnäst, och där har vi inga åtgärdsförslag.

Anförande nr 170

Ulf Friedebäck (fp): Fru ordförande! När vi har klubbat det här ärendet i kväll är det inte färdigt med det, utan arbetet med åtgärder och kartläggning av buller kommer att fortsätta även i framtiden. Vi tar bullerproblemen på allvar från den här sidan. Det kommer inte bara att omfatta kartläggning av bostäder utan även lekplatser, äldreboenden och allt sådant. Arbetet fortsätter hela tiden och pågår sedan 1970, som miljöborgarrådet sade. Det kommer att fortsätta även framöver, för staden utvecklas hela tiden.

Anförande nr 171

Yildiz Kafkas (mp): Det vore konstigt om allt annat arbete stannade just nu. Det är inte fråga om det. Det är fråga om vilka konkreta förslag till åtgärder vi har fått. Till exempel har Luftfartsverket inte svarat på remissen. Är det inte märkligt?

Nu väntar Stockholms kommun att de ska komma med ett eget åtgärdsprogram. Det är separata saker från varandra. Om de inte kommer med ett eget åtgärdsprogram behöver inte kommunen vänta på dem heller. Kommunen kan anta sitt eget åtgärdsprogram och beklaga att Vägverket och andra inte kommit med sina förslag.

Anförande nr 172

Jan Valeskog (s): Eftersom jag uppfattade att det finns en viss begreppsförvirring här, medvetet eller omedvetet, från borgarrådet Hamiltons sida vill jag än en gång tydliggöra att när det gäller buller vid fasad, på trafiksidan, är det naturligtvis omöjligt att i en storstad som Stockholm komma ned under 55, eller till och med högre tal. Det är viktigt att man har bra fönsterisolering och annat så att man slipper ljudet inomhus. Det finns program för det.

Jag pratar hela tiden om nybyggnation och den tysta sidan. Där pratar Boverket om 45 dBA som riktlinje, och där pratar majoriteten om det dubbla. Det var väldigt bra att Ulla Hamilton spelade upp ljudet så att vi fick höra. Det var precis så som man från den borgerliga sidan anser att det ska låta i sovrummen vid öppet fönster.

Det märkliga är att när man har ett åtgärdsprogram sätter man en gräns som inte har någon vetenskaplig grund för alls. Man sätter 55 dBA i stället för att göra som Boverket föreslår, 45, och så prata om undantag i vissa fall. Har man en målsättning på den nivån kommer byggherrar och andra att göra det ganska enkelt för sig. Det kommer att bli en icke-fråga, för det kommer att bullra så mycket i sovrummet vid öppet fönster. Vi har byggteknik så att vi kan bygga med avskärmningar och annat som gör att vi klarar 45 och 50 dBA. Det vill ni inte, utan ni sätter en gräns där ni struntar i detta. Det är det vi irriteras över. Det är ganska märkligt att ni håller fast vid det synsättet.

Anförande nr 173

Borgarrådet H a m i l t o n (m): Fru ordförande! Jag kan bara konstatera att jag fortfarande inte har fått något svar från Socialdemokraterna när det gäller hur ni har tänkt lösa den här ekvationen. Ni sätter upp ett mycket tuffare mål för gränsvärden än vad vi har i Stockholm i dag. Värdet 55 decibel på den tysta sidan i Stockholm i dag är accepterat av Boverket.

I remissvaren ser ni ingen som helst synpunkt från länsstyrelsens sida på att vi ska minska från 55. De har också accepterat Stockholmsmodellen, regeringen har vid olika tillfällen accepterat den. När ni vill sänka med ytterligare 55 decibelekvivalenter innebär det, om man ska tro våra experter på stadsbyggnadskontoret, att hälften av alla de bostadsbyggnadsprojekt som vi i staden inte har slutföras. Jag tycker att det är lite bekymmersamt.

Anförande nr 174

J a n V a l e s k o g (s): Jag tycker inte att det är seriöst med muntliga besked, att en tjänsteman ringer från miljöförvaltningen och frågar Boverket vad de tycker. Jag vill att Ulla Hamilton visar papperen i så fall och visar gärna också vad regeringen har fattat för beslut i dessa frågor. Såvitt jag vet finns det inget överklagande alls i sådant här ärende. Dessutom har skrivningarna till Boverket blivit hårdare sedan den nya regeringen tillträdde.

Jag kan citera Boverkets text som också speciellt är kopplat till storstaden och som låter så här: Om bostäders ena sida exponeras för mycket höga ljudnivåer är det särskilt viktigt med mycket låga nivåer på den tysta sidan.

Det visar en typisk Stockholmssituation. Att då sätta 55 och inte ha några högre ambitioner på det här området är en mycket dålig signal till byggherrar och andra.

Anförande nr 175

Borgarrådet H a m i l t o n (m): Fru ordförande! Jag skulle vilja upprepa det som jag har sagt tidigare. Det är efter det att Boverkets nya rekommendationer har kommit som stadens både stadsbyggnadsdirektör och miljöförvaltningschef har haft möte med Boverket. Boverket säger att man anser att Stockholmsmodellen, 55 decibel på tyst sida, är förenligt med avstegsfall b. Det gör att det som Jan Valeskog säger inte är korrekt.

Anförande nr 176

J a n V a l e s k o g (s): Det är mycket märkligt att åter hänvisa till muntliga samtal per telefon i denna fråga. Det tycker jag inte alls är seriöst. Jag tycker att det vore bra att ha bevis om regeringen haft något sådant ärende. Det har man inte haft, helt klart.

Åter säger jag: Det rimliga hade varit att sätta upp som mål 55 dBA och sedan möjligtvis göra vissa undantag.

§ 20 Motion om Stockholm som filmhuvudstad (utl. 2008:76)

Anförande nr 177

Borgarrådet S j ö s t e d t (fp): Fru ordförande! Det är inte första gången vi diskuterar film i denna sal. Det är alltid spännande därför att film är en konstform som också är en näring och en marknadsföringsinsats för staden. Det är viktigt att komma ihåg när vi diskuterar film att försöka hålla i sär de här tre sakerna.

Inom det kulturpolitiska filmområdet, vilket jag tycker är intressantast att diskutera här i min kapacitet av kulturborgarråd, har det hänt oerhört mycket under senare år. Stockholms filmfestival slår rekord efter rekord år efter år, och staden har kontinuerligt följt med i stödet till filmfestivalen. Landstinget å sin sida stöder projekt för att skapa ny film framför allt i förorten till glädje för många människor att skapa filmer och uttrycka sig så.

Kulturhuset har inrättat en digital biograf så att man ska kunna se film på bio med den allra bästa tekniken. Folkets Hus och Parker har tagit över kvartersbion vid Hornstull och har stora planer på att utrusta den. Folkets bio har en väldigt bra filmpedagogisk verksamhet, som får allt fler besökare och därmed större stöd från staden.

Man kan säga att stockholmarnas tillgång till kvalitetsfilm ökar hela tiden, och det ska vi vara väldigt glada för. Samtidigt ser vi naturligtvis den monopolisering som sker på filmmarknaden av den mer kommersiella filmen, något som är väldigt problematiskt men kanske något som ligger långt borta från den verklighet vi har här, om vi nu inte vill börja bevilja branschstöd, branschkonkurrerande stöd. Men det brukar vi inte ägna oss åt i den här salen.

Den filmpedagogiska verksamheten är också någonting som blir bättre och bättre och som når fler och fler.

Men det finns problem kring filmen, och ett av dem är att det är väldigt svårt att få film inspelad i Stockholm. Jag fick det beskrivet för mig på ett möte förra veckan där även Roger Mogert var. Filmproducenterna beskrev hur svårt det var att få spela in i Stockholm. På ett litet ställe eller en kommun är det oftast bara en herre som leder, och så kan kommunen ordna allting på en kvart.

Så funkar det inte i Stockholm, och vi kanske kan vara glada för att det inte är några höga herrar som bara lyfter på luren och ringer till varandra. Vi har tillståndsgivning och vi har lite formella regler för hur saker och ting ska fungera.

Däremot finns det mycket vi kan göra för att underlätta för den näringsverksamhet det här handlar om. Därför har Stockholms stad stöd till de filmkommissionärer som finns och som ska hjälpa till att spela in film här. Vi har inrättat i alliansen två lotsfunktioner som ska hjälpa den här näringen.

Sedan finns det ett annat problem, och det handlar om alla de filmare som vill bo i Stockholm och gärna vill spela in här och därmed ha produktionsstöd för sin film när

den spelas in här. Västra Götalandsregionen satsar mellan 100 och 200 miljoner för att man ska spela in film i just deras region. Vi har inte känt att vi har kunnat vilja göra den prioritering av skattebetalarnas pengar. Däremot kan vi stödja den filmkommission som har kommit till tack vare arbetet i framför Botkyrka och Solna. Vi har kunnat stödja den filmverksamheten både genom den kommissionärsverksamhet vi har och genom det kontantstöd som vi gav förra året med 2 miljoner kronor.

Däremot beklagar jag att den konstruktion som har inrättats för filmkommissionen har bedömts av i stort sett alla kommuner som inte överensstämmande med deras önskemål. Filmkommissionen har inte växt, den består i dag av tre parter – Örebro län, Botkyrka och Solna kommuner. Det är inte bara Stockholm som har gjort den bedömningen. Det är mycket olyckligt, jag hade gärna sett en annan konstruktion av filmpoolen. Vi för nu en långtgående diskussion om det är möjligt att ändra konstruktionen för filmpoolen så att även Stockholm kan gå med utan att behöva betala 4 kronor per invånare i ett slags in blanco-check till den här organisationen.

Det händer alltså mycket inom filmen. Det finns all anledning för Stockholm att fortsätta vara den filmhuvudstad som den redan är. Jag tror att kommunen kan ha en stor roll, dock inte som bidragsgivare till näringslivet utan som en aktiv partner när det gäller kvalitetsfilmen.

Anförande nr 178

K e r s t i n W i c k m a n (mp): Vi har kämpat tillsammans med Roger för att väcka intresset för film i den här staden. När MoMA invigdes 1929 förkunnade dess första chef att museet skulle bli till för de nya konstformerna, 1900-talets nya konstformer. Det var film, arkitektur och design.

Det har gått 80 år sedan dess. Vi i oppositionen har i ett antal år utmanat alliansen att komma till skott för att förverkliga Stockholm som filmhuvudstad. Alliansen har varit tvehågsen, ibland till och med räddhågsen. I stället har man lappat och lagat lite lagom. 2 miljoner till en film som har mycket lite med Stockholm att göra. Man verkar rädd att fatta beslut som påverkar långsiktigt, kan man läsa i skrivningarna. Men det är just det som behövs, en strategi som långsiktigt leder till en bra utveckling.

Film är ju både kultur och näring. Den rörliga bilden, som man konstaterade 1929 i MoMA, är vår tids konstform. Alla de näringar som filmproduktion innebär skulle Stockholm verkligen behöva just nu.

Den tvehågsna inställning som alliansen visat innebär att andra delar av det här landet som har varit mer handlingskraftiga har tagit rodret. Jag kan för en gångs skull citera vad Stockholm Business Region skriver. Man beklagar utvecklingen och där refererar till andra filmproduktioner i olika regioner: I dess kölvatten har dock filmproduktionen i Stockholms län utarmats, vilket fått kännbara effekter för företagandet och sysselsättningen inom filmbranschen och dess kringnäringar. Det faktum att regionen allt med sällan skildras på film gör också att marknadsföringen av regionen minskar, vilket drabbar inte minst besöksnäringen.

Kom till skott, manar vi.

Anförande nr 179

Borgarrådet M o g e r t (s): Jag tänkte säga något om den första att-satsen i motionen, det fjärde produktionscentret, Filmpool Stockholm. Det är någonting som vi var överens om före valet, bland annat i det gemensamma anslag vi gjorde i den här salen ihop med Stockholms handelskammare på ett antal punkter hur vi skulle stärka näringslivet i Stockholm och förbättra villkoren för företagen i Stockholm. Där var vi överens.

Det var till och med så att den 12 september 2006, bara några dagar före valet, sade vårt nuvarande kulturborgarråd strax efter det att vi arbetat fram ett gemensamt underlag för att starta upp film i Stockholm och Mälardalen och var klara med konstruktionen: Hade jag styrt hade det här redan varit i gång. Jag har 3 miljoner kronor i min oppositionsbudget. Så sade hon då.

Det är två år fyra månader och två veckor sedan om jag räknar någorlunda rätt. Sedan dess har ingenting hänt från Stockholms stads sida. Det finns inga pengar i den här budgeten, men arbetet är ändå i gång. Den här poolen arbetar. Den drivs av stora starka kommuner Solna och Botkyrka. De gör det, precis som borgarrådet sade, ihop med Örebro. Det är landsändar och kommuner som anser sig ha råd att satsa på de kreativa näringarna. De har bidragit till ett tiotal produktioner som har kommit i gång i vår region, allt från lågbudgettrysare som Vampyrer till högbudgettrysare som Stieg Larsson-filmer.

Orsaken till att vi inte är med, eller inte redan är med, som borgarrådet sade en vecka före valet, är att det är oklart vilka förutsättningarna för medlemskap är. Det är en spännande förklaring. Sedan det här skrevs har Nynäshamn gått med, och Sörmland är på väg in. Så där riktigt oklart hur man går med kan det väl inte vara. Jag tror att det är ungefär så att man ansöker, man betalar medlemsavgift och sedan blir man medlem, ungefär som Frimärksklubben i Högdalen för övrigt.

Det har också framförts att det skulle handla om för mycket pengar. 4 kronor per invånare är avgiften, hörde jag alldeles nyss. Förra året lade Stockholms stad 3,5 kronor per medborgare på den här verksamheten. Det är alltså den sista 50-öringen som vi inte har råd med för att komma upp i de här 3 miljonerna. Som jämförelse kan jag säga att ni prioriterade att lägga 33 miljoner på marknadsföringen av ombildningar till bostadsrätt, bara för att nämna något som ni anser er ha råd med.

Då kan vi undra: Varför har vi satsat de här pengarna men sparat den sista 50-öringen för att inte vara medlem, inte sitta vid bordet utan bara vara passiv betalare i stället för att poola våra resurser och gemensamt med andra kommuner i regionen stärka filmproduktionen i vårt län? Det undrar jag.

Anförande nr 180

Borgarrådet S j ö s t e d t (fp): Fru ordförande! Det var ett väldigt glädjande anförande, Roger Mogert. Det är sällan man hör en socialdemokrat prata med en sådan värme om en kommersiell näringslivsverksamhet. Det gläder mig oerhört, och

jag hoppas att du tar med den entusiasmen när vi diskuterar annat företagande så småningom.

Vi pratade om det fjärde produktionscentret och att vi var överens om det. Ja, det var vi absolut, men det som togs fram, den struktur som präglar filmpoolen var någonting som vi aldrig var överens under förra perioden. Inte ens Roger Mogert tyckte att det var en bra lösning. Men sedan visade det sig att inget är lättare än att spendera andra människors pengar. 4 kronor av skattebetalarnas pengar kan man naturligtvis ta varje år utan några som helst problem om man är socialdemokrat. Jag tycker att det är ett problem att in blanco skriva ut en check på så mycket pengar.

Stockholm är den största enskilda bidragsgivaren till Filmpool Stockholm-Mälardalen. Det är jag stolt över, men vi ska inte gå in med några in blanco-checkar.

Anförande nr 181

Borgarrådet M o g e r t (s): Fru ordförande! Jag sprider ofta glädje. Jag spred tidigare i kväll tillsammans med er glädje över byggbranschen. Där spreds det ut ganska stora belopp, och ni betonade det viktiga i att också ge till de privata företagen. Det klingar lite annorlunda för filmbranschen än för byggbranschen. Skulle jag använda samma retorik som borgarrådet skulle jag kanske säga att det är mer gubbar där och mer riktigt näringsliv och för många tanter i kultursektorn. Men det är bara spekulation från min sida.

Jag vill lägga till att det vi gör är att vi lägger ungefär lika mycket pengar, men i stället för att låta det vara en professionell bedömning har vi låtit finansborgarrådet bedöma vilken film vi ska gå in i. Det är, utan att på något sätt klanka ned föregående borgarråd, en oprofessionell och en någorlunda godtycklig bedömning av filmens kvalitet och kulturella och kommersiella värde att inte låta proffsen bestämma.

Anförande nr 182

K a r i n R å g s j ö (v): Film är underbart, och Stockholm skulle kunna göra mycket mer, precis som Roger Mogert så väl beskrev här i salen när det gäller just Filmpool Stockholm. Kan Västra Götaland och Nynäshamn borde vi också kunna.

Man kan också titta på några andra käcka idéer. Var ska man gå på bio någonstans? Som du sade, Madeleine, är det monopol, och det är lite trist. Jag tänkte ge lite pigga idéer på initiativ. Det första kommer från Norge. Där har man kommunala biografer sedan länge. Hur vore det med en kommunal biograf i Stockholm, kanske i Ingmar Bergmans anda, exempelvis Astoria på Nybrogatan? Det vore väl inte helt fel. Det borde ni kunna vara stolta över.

Man kanske skulle kunna titta på Folkets bio, Zita, och hjälpa dem att öppna ytterligare en biograf. Det är alltid fullt på Zita. Det vet vi som går dit.

Film i förort: Ja, de biografer som finns är Filmstaden Kista, Filmstaden Vällingby, Heron City som visar väldigt mycket amerikansk film. Det är inte helt fel, för det finns mycket bra amerikansk film. Många som bor där kommer från länder där man

producerar väldigt mycket alternativ film, eller film som aldrig kommer till Sverige, som film i Latinamerika, Egypten, Afrika, Iran, Turkiet. Det finns massor av filmländer, också Indien. Tänk om vi kunde få visa dessa filmer lite bredare i förort? Vore inte det himla bra att folk slapp åka så långa sträckor in till stan för att se på hjältarna i Hollywood? Det vore väl lite kul.

Det finns väldigt mycket vi skulle kunna göra. Vi skulle kunna arbeta med festivaler, alltså lite mer systematiskt arbete för att sprida film och framför allt att få människor att se film som inte bara är producerad i USA.

Jag tror starkt på en kommunal biograf i Ingmar Bergmans anda.

Jag yrkar bifall till Roger Mogerts motion.

Anförande nr 183

M a t s B e r g l u n d (mp): Ordförande, fullmäktige! Jag vill göra som Karin Rågsjö och yrka bifall till motionen. Jag vill göra det därför att jag tror mer på den typen av filmpolitik som förespråkas i motionen än den filmpolitik som förs i dag i Stockholm och som kulturborgarrådet försvarade i sitt anförande här och i sitt yttrande i kommunstyrelsen.

Vi behöver en ny politik på filmområdet, en politik som är mer aktiv än den vi har i dag. Det har hänt väldigt mycket inom filmområdet bara under de senaste åren. Det är ganska talande att många av oss här i salen förmodligen går omkring med en filmkamera i fickan i form av en mobiltelefon. Det blir kanske inte världens trevligaste upplevelse att smälla upp en sådan på den stora vita duken, men det säger väldigt mycket om filmskapande i dag och möjligheterna. Det är talande för att väldigt många hinder för filmproduktion och distribution och konsumtion av film har undanröjts bara under de senaste åren. Därför behöver vi en ny politik på det här området.

Förr krävdes det en stor organisation och dyr teknik. I dag kan i princip vem som helst göra en film och distribuera den. Det är en ny situation i politiken.

Jag vill stödja den här motionen, alltså möjligheten att stödja det breda engagemang för film som konstform som den nya tekniken genererar och på så vis skapa nödvändiga förutsättningar för en bred filmproduktion av hög kvalitet i Stockholmsområdet.

Film har en kommersiell potential, absolut. Men det ska dock inte överdrivas. Svensk film har aldrig riktigt byggt på de stora mastodonproduktionerna. Jag ska inte uppehålla mig vid det. Men det staden bör stödja i första hand är kanske inte de stora produktionerna i form av enstaka och av politiker utvalda projekt utan i stället skapa strukturer för att stödja och uppmuntra alla delar i filmproduktionen i Stockholm.

Jag tycker att vi ska bli medlemmar i Filmpool Stockholm-Mälardalen. Vi måste arbeta för att skapa större möjlighet att visa smala filmer i Stockholm, möjligen genom en stadsbiograf i analogi med en stadsteater. Samtidigt motverkar man

monopoliseringen, som borgarrådet också pratar om, av biografen men också av distribution av film.

Anförande nr 184

C e c i l i a B r i n c k (m): Ordförande, fullmäktige! Jag delar väldigt många av de synpunkter som finns både i motionen och som har kommit fram här i debatten. Jag tycker också att det är tråkigt att filmbranschen upplever det som besvärligt att spela in film i Stockholm. Jag tycker att det är tråkigt att andra delar av landet syns mer än vi.

Däremot har jag en helt annan uppfattning om lösningen på de här problemen. Roger Mogert försöker blanda bort korten lite grann när han hävdar att vårt främsta argument för att säga nej till medlemskap i Filmpoolen var pengarna. Så var det ju inte, utan det är ett formellt problem för staden att gå in i en organisation med något slags in blanco-inbetalning på 4 kronor per medborgare.

Sedan säger Roger Mogert att detta är för att filmverksamhet ska hanteras professionellt, och det är det säkert, men det är inte helt enkelt för staden att gå in i den typen av åtaganden. Det handlar inte om pengarna, utan det handlade faktiskt om formen, precis som det står i ärendet och precis som kulturborgarrådet sade i den här talarstolen.

Jag måste också erkänna att jag tycker att själva tanken på en kommunal biograf känns otroligt förlegad, och på vilket sätt en biograf som drivs av Stockholms stad skulle kunna motverka monopoliseringen i filmbranschen är jag faktiskt inte människa att begripa. Men jag ser fram emot att någon kommer att förklara det för mig på ett sätt som inte bara är politiskt och polemiskt utan också begripligt. Det kommer man nämligen att vara tvungen att göra sedan i debatten.

Det dök upp en del rätt intressanta små nyckelfraser i diskussionen, och det är det här med att anse sig ha råd att göra saker. Jovisst – men kommunala biografen är inte kommunal kärnverksamhet, och i ett läge där vi hela tiden måste prioritera, oavsett hur mycket pengar vi än har, är det väldigt svårt att hävda att detta tillhör det vi måste göra, på bekostnad av något annat.

Jag kan inte låta bli att ta tillfället i akt och upplysa fullmäktige om något som jag läste på nätet alldeles för en liten stund sedan, nämligen att i Oxelösunds kommun där Socialdemokraterna har haft egen majoritet – det har man inte längre, utan nu styr man ihop med Vänsterpartiet – har man i dag beslutat att lägga ned kultur- och fritidsnämnden för att på det sättet spara ungefär 9 miljoner i den kommunala budgeten.

För att komma tillbaka till det här med pengarna ondgjorde sig Roger Mogert också över de 30 miljoner i informationsinsatser om ombildningen. Såvitt jag minns kostade informationen om trängselskatteförsöket också rätt mycket pengar!

Anförande nr 185

Borgarrådet M o g e r t (s): Ordförande, fullmäktige! Du säger att jag blandar bort korten genom att säga att ni har sagt att det är pengar det handlar om. Men det stämmer faktiskt inte. Jag började med att säga att när man läser motionssvaret så ser man att det stora argumentet är att det skulle vara svårt att bli medlem och att förutsättningarna för medlemskap var oklara. Sedan ironiserade jag förvisso över det, det erkänner jag mig skyldig till.

Men sedan var det ni från er sida som tog upp pengafrågan. Då tog jag mig friheten att ironisera även över det, för inte heller där är ni särskilt konsekventa. Medlemskapet är ju så svårt och komplicerat att i stort sett alla kommuner i Sverige utom dem i Stockholm och Mälardalen är medlemmar i någon form av filmpool. Så svårt och komplicerat är det. Det är till och med juridiskt prövat och hanterat. Så svårt och komplicerat är det att det är bara Stockholm och kommunerna runt omkring som inte klarar av det.

Anförande nr 186

C e c i l i a B r i n c k (m): Den kan vara lite olika uppfattning om vikten av att utreda konsekvenserna av de beslut vi fattar innan vi fattar dem.

Roger Mogert missuppfattade fullkomligt vad jag sade – möjligen med avsikt, men jag tror inte det. Jag sade nämligen just precis motsatsen mot det du nu påstod att jag sade. Jag sade att det är *inte* pengarna det handlar om utan formen – precis som borgarrådet sade, precis som det står i ärendet. Det är inte 4 kronor per invånare i penningssumma som är bekymret.

Anförande nr 187

K a r i n R å g s j ö (v): Cecilia! Jag pratade inte om att vi skulle öppna en kedja. Jag pratade om en kommunal biograf, exempelvis till Ingmar Bergmans minne. Jag tror att han skulle tycka att det vore roligare än att få en staty. Skulle inte vi ha råd med det i samproduktion med andra?

Ni fnissar lite här på första raden, men det får ni gärna göra, *as usual*.

När det gäller film i förort är det oerhört filmfattigt. Det är ingenting man kan lösa med kommunala biografier, men i samverkan med SF som har ett monopol eller med Folkets hus-rörelsen skulle man kanske kunna föra ut lite mer film i något slags samproduktion. Då handlar det inte om att hosta upp så mycket pengar utan om att vara lite mer kreativ för att få loss filmer från de länder som producerar film, till exempel från Egypten och Latinamerika och så vidare. Det kanske finns ett antal personer som vill se sådana filmer – filmer som aldrig kommer till de biografier som finns här ute. Vore det inte himla bra? Det tycker vi.

Anförande nr 188

C e c i l i a B r i n c k (m): Nej, det vore inte himla bra om biografen ägs och drivs av kommunen. Kommunen ska inte driva biografier. Jag bryr mig inte om ifall

det kostar 10 kronor om året eller 10 miljoner om året. Det är principen det handlar om.

Anförande nr 189

Mats Berglund (mp): Cecilia Brinck! Gäller den principen inte bara stadsbiograf utan också till exempel stadsteater som är en motsvarande verksamhet? Du sade att tanken på en stadsbiograf är förlegad och att det inte löser monopoliseringen. Men förlegad – det är väl snarare ett nytänk? Det är så man måste se det. Det finns problem med en kommunal biograf, det håller jag med om, men nog kan det vara ett kort i att, kanske inte lösa monopoliseringen, men ändå hjälpa till att motverka den lite. Jag tycker att parallellen mellan stadsbiograf och stadsteater ändå är ganska talande. Stadsteatern är det få som ifrågasätter.

Innan min tid är slut vill jag också fråga dig: Vad vill du göra för att möta den nya verkligheten? Jag tyckte nämligen att ditt inlägg var ganska defensivt.

Anförande nr 190

Cecilia Brinck (m): Jag måste återkomma till det jag sade för en liten stund sedan: Vår beredvillighet att använda skattepengar för olika saker som vi tycker är roliga är rätt olika. Ni är väldigt mycket mer beredda att göra det än vad jag och vi är. Jag tycker inte att det är rimligt att använda skattepengar till att driva biografverksamhet i kommunal regi. Jag tycker faktiskt inte det.

Att dessutom använda antimonopolargumentet i den diskussionen blir faktiskt helt bisarrt, för hur ska en kommunal biograf – vilket vi har blivit upplysta av Karin Rågsjö att det rör sig om, alltså inte en kedja – på något rimligt sätt kunna motverka SF:s monopolisering av filmutbudet? Jag får inte ihop det.

Anförande nr 191

Borgarrådet Sjöstedt (fp): Det engagemang för filmen som hörs här är jättebra. Däremot måste jag säga att jag blev lite förvånad över den sista replikväxlingen, och jag hoppas att inte hela oppositionen anser att inrättandet av en stadsbiograf är lösningen på alla problem i den här staden vad gäller film. Vi har ju ett enormt och fritt kulturliv! Jag tror vi har fem filmfestivaler: en arabisk, en judisk, en indisk, en afrikansk och så vidare. Dem ska vi naturligtvis stödja. Vi ska stödja Zitas verksamhet, Folkets hus och parkers verksamhet, men vad vi framför allt pratar om i dag handlar om Filmpool Stockholm Mälardalen. Det är faktiskt något helt annat. Jag kan försäkra Karin Rågsjö om att det inte är några egyptiska filmer som importeras till Sverige som ska finansieras med de pengarna.

Jag noterar också att det finns ett väldigt engagemang för att ge pengar till filmen. Då förutsätter jag att ni är väldigt nöjda och glada med vad alliansen har gjort, eftersom vi är den enskilt största stödjaren för filmkommissionen och Filmpool Stockholm Mälardalen. Det är vi som har fått filmkommissionärsverksamheten att ta fart. Det är vi som förhoppningsvis kommer att utgöra grundplåten, om våra 2 miljoner går med vinst, för att Filmpoolen ska fortsätta leva.

Jag vidhåller att jag ser fram emot att vi hittar en lösning vad gäller Stockholms engagemang i filmfrågorna och att vi också kan bli medlem i filmpoolen så småningom. Däremot har jag väldigt mycket emot att hitta på hybrider, där man skapar en enorm överbyggnad av pengar från kommunala medborgare och framför allt från Stockholms medborgare utan att veta exakt vad de ska gå till, och det kommer jag att fortsätta vara. Jag tycker att det är sorgligt att Roger Mogert inte höll emot bättre under sin sluttid som kulturborgarråd och såg till att vi fick en konstruktion som faktiskt fungerade. Det finns nämligen inget som är lättare att göra av med än Stockholms medborgares pengar, och det tycker jag att vi här har som uppgift att hålla emot.

Anförande nr 192

K e r s t i n W i c k m a n (mp): Det är inte enbart pengar det handlar om, utan till att börja med handlar det om att utveckla en strategi, ett slags långsiktighet, som skulle kunna gagna stockholmarna. Det känns lite sorgligt att ni inte riktigt vet vad ni ska göra. Man undrar varför ni inte har börjat lägga fast en plan för hur man skulle kunna utveckla filmen. Vi är alla eniga om att detta är ett område som har en oerhörd potential, både som kulturyttring och faktiskt också som näring. Det skulle kunna innebära att massor med kreativa näringar i den här staden skulle kunna utvecklas. Det är lite sorgligt att detta nu enbart sker på andra ställen i landet.

Jag tror att detta skulle betyda oerhört mycket också för Stockholms identitet. Vad man saknar är helt enkelt en plan för hur filmen skulle kunna utvecklas i Stockholm tillsammans med filmpoolen.

Anförande nr 193

Borgarrådet S j ö s t e d t (fp): Det var en sådan plan jag försökte förklara att vi hade. Den planen är att man stöder den kulturpolitiska filmverksamheten, vilket vi gör i kulturnämnden, och själva är med och hanterar dessa ärenden. Det gjordes senast för en månad sedan. Det är den viktigaste delen för att stödja produktionen och bedömandet av kvalitetsfilm.

Vi tycker också att det är väldigt viktigt med kommissionärsverksamheten. För att göra det lättare att filma i Stockholm har vi dragit igång den. Det är en väldigt tydlig politik.

Däremot tycker vi att den konstruktion, den stora hydra, som Roger Mogert satte i sjön, det vill säga att vi skulle ge en klumpsumma pengar till en filmkommission med 4 kronor per medborgare, är felaktig. Jag beklagar att detta infördes innan vi kunde säga något om det, för det är det som nu stoppar vårt medlemskap. Men jag hoppas att vi hittar en lösning även på detta som är godtagbar för Stockholms medborgare.

Det finns alltså en ganska klar linje, fast den överensstämmer inte riktigt med er.

Anförande nr 194

K a r i n R å g s j ö (v): Madeleine! Jag tog ett lite bredare grepp. Filmpoolen har ju de andra kamraterna pratat om, även om ni tyvärr har misslyckats med den. Jag går därför vidare med film i förort.

Många stockholmare med rötter i andra kulturer som bor i de här delarna av staden, alltså i förort, får inte se vissa filmer. De har ingen möjlighet att gå på bio. Det finns nämligen inga biografier i förorten. De festivaler du pratar om har man inne i staden. Jag går gärna på den judiska filmfestivalen – men inte sjuttsingen är den i förorten. Den är i innerstaden.

Det finns anledning för staden att i samverkan med landstinget eller vissa kranskommuner diskutera problemet med SF Bio och överväga insatser för att bättre få till stånd att få ut bio till människor i förort. Det är inte så konstigt. Jag är så pass gammal, så när jag växte upp fanns det biografier i Hammarbyhöjden, i Gubbängen och så vidare. De är väck nu! Biograferna finns i innerstaden. Det skulle vara fantastiskt om man kunde hitta sådana möjligheter, och då pratar vi inte om kedjor och kommunala biografier utan om något helt annat, nämligen samarbete.

Anförande nr 195

Borgarrådet S j ö s t e d t (fp): Om du säger att det inte handlar om kedjor och kommunala biografier och sedan räknar upp alla förorter där det ska vara filmverksamhet hänger det inte riktigt ihop.

Men jag delar din uppfattning på många punkter, och därför har kulturnämnden ett smörgåsbord av sätt på vilka vi stöder människor som vill producera film, som vill föreläsa om film, som vill se på film och som vill visa film för andra. Det finns ett helt smörgåsbord av olika sätt – arrangörstöd, fria grupper och så – men skillnaden mellan dig och mig är att jag vet att det finns en enorm kraft i det fria kulturlivet att skapa de här möjligheterna, och det gör de hela tiden, medan du tror att det krävs en kommunalt anställd tjänsteman för att ordna någonting som människor efterfrågar i förorten. Jag vet inte riktigt vad jag tycker, men jag vet att människorna i förorten har lite större kapacitet än så. Det sker jättemycket, och det ska vi stödja!

Anförande nr 196

Borgarrådet M o g e r t (s): Ordförande, fullmäktige! Mina barn har en film från den faktiskt mer eller mindre statliga tv-kanalen SVT. Det är en kortfilm om några figurer som slår världsrekord i missförstånd, och vinnaren är en elefant som tror hon är med i en skridskotävling.

Det är möjligt att jag spelade i den divisionen tillsammans med Cecilia Brinck, om vi missförstod varandra så grovt som det föreföll. Men jag försöker igen.

Jag sade inte att det handlar om pengar. Jag sade att det borde inte kunna handla om pengar, men ni lyfte upp den frågan. Tvärtom sade jag att argumentet som finns i motionssvaret är att det är oklart med medlemskapet. Är ni med?

Däremot tycker inte jag att det på något sätt kan sägas vara oklart. Det är ju juridiskt prövat. Nästan alla kommuner i vårt land är med i liknande pooler. Då kan man tycka att det är otur att sådana som Film i väst inte har, för att citera kulturborgarrådet, hållit emot och stoppat detta att vi ger stöd till svensk film och ökar svensk filmproduktion.

Jag kan också tycka att det är lite lustigt när kulturborgarrådet, som i alla andra sammanhang har jobbat för att ta bort politiska styrgrupper från kulturella medel, nu står och säger att hon omöjligt kan stödja filmproduktion om det inte är en film som hon har godkänt. Det får ju faktiskt Staël von Holsteins inlägg i Kulturrådet att framstå som en ganska opolitisk händelse.

Cecilia Brinck sade att det där med en kommunal biograf skulle vara otroligt förlegat, och hon ville gärna att någon skulle förklara det för henne. Då vill jag bara upplysa Cecilia Brinck om att hon sitter i styrelsen för en kommunal biograf. Hon sitter i styrelsen för Klarabiografen som hennes borgarråd skröt om i sitt inledningsanförande. Även den kan väl möjligen sägas ha kommit till för att jag inte höll emot tillräckligt.

Anförande nr 197

Borgarrådet S j ö s t e d t (fp): Jag förstod helt plötsligt liknelsen där i början. Jag vet inte vem av oss som är elefanten, men någon av oss är det.

Jag måste säga, Roger, att jag alltid tycker att du är sjyst, men när du säger att jag inte kan tänka mig att ge pengar till film som jag själv inte har godkänt så är du inte sjyst. Jag tyckte att det var ett övertramp. Jag har aldrig sagt så, jag tycker inte så och jag skulle aldrig vilja tycka så. Det är en åsikt som jag med kraft tar avstånd från.

Anförande nr 198

Borgarrådet M o g e r t (s): Det var ju jättebra, men det förklarar i så fall fortfarande inte vad du menar när du säger att vi inte kan betala till någonting som vi inte vet vad det är. Vilka är då dessa ”vi” som måste veta vad det är ”vi” får innan ”vi” kan betala ut pengarna? Den frågan kvarstår. Om det inte var du som inte kan se till att pengarna kommer ut från din budget, vem är det då som är ”vi” som måste veta innan?

Anförande nr 199

C e c i l i a B r i n c k (m): I denna sena timme och i denna fortfarande väldigt kylslagna sal ska jag villigt erkänna att jag gärna intar tättplatsen i den här tävlingen med Roger. Vi har nog förtjänat varsin plats där, tror jag. Vi har å andra sidan i sann demokratisk blocköverskridande anda missförstått varandra en lång stund, så det kanske kan gå på ett ut. Därmed tänker jag faktiskt inte återkomma till den delen av diskussionen mer.

Ja – jag är fullt medveten om att det bedrivs biografverksamhet i form av Klarabiografen. Det är en viktig del av den verksamhet som bedrivs i Kulturhuset, och varken Roger Mogert, jag, Madeleine Sjöstedt eller någon annan ledamot i kulturnämnden

sitter på sammanträden och bestämmer vilka filmer som ska visas där, vilka som ska släppas in eller vilken inriktning verksamheten ska ha. Och precis lika lite som vi lägger oss i vad våra verksamhetschefer i andra delar av stadens verksamhet gör med den penningpåse de får av oss skulle jag drömma om att lägga mig i vad Kulturhuschefen Eric Sjöström gör med sin penningpåse. Han har ett uppdrag och en summa pengar som ska redovisas en gång om året. Det tycker jag är en bra ordning. Det är en sak. Att öppna en kommunal biograf är en helt annan sak.

Anförande nr 200

Borgarrådet M o g e r t (s): Men det är ju en kommunal biograf som har öppnats. Det är väl ingen av oss som tycker att vi ska styra innehållet och säga att den här filmen ska ni visa, *or else!* Så gjorde i alla fall inte vi med Stadsteatern. Jag hoppas att ni inte gör så nu heller.

Någonstans måste ni förklara för mig varför det är en jättebra, klok och framsiktig kulturpolitik att ha en kommunal biograf i det kommunala Kulturhuset med 65 platser men fullständigt otänkbart, förkastligt och ondsint gammaldags socialism att ha en med 250 platser.

§ 21 Motion om förbättring av romers situation (utl. 2008:80)

Anförande nr 201

Borgarrådet R u w a i d a (mp): Det här en motion som handlar om romernas situation i Stockholm. Romerna är den grupp i samhället som är mest diskriminerad av alla. I Stockholm visar det sig att 70-80 procent av den romska befolkningen står utanför den reguljära arbetsmarknaden. Romska högstadielävers frånvaro är 40 procent. På mellanstadiet är siffran ungefär 27 procent.

Vi har ett arv i Sverige när det gäller romerna som vi är ganska omedvetna om. Jag tror att vi i Sverige vet mer om situationen för de svarta i USA och deras historia än vad vi känner till om situationen för romer i Sverige och den kränkning och den diskriminering som romerna har utsatts för i det svenska samhället. De siffror jag nämnde är ett resultat av hur samhället har misslyckats med att garantera lika rättigheter för romerna.

Vi vill att Stockholms stad tar fram en minoritetspolicy för bland annat romer och alla andra minoriteter. Vi vill också att de insatser som staden gör för romer görs mer långsiktiga och inte sker som projektverksamhet. Vi tycker att staden bör ta fram ett antal tydliga policier när det gäller romer, till exempel att man ska anställa romska lärare, att kunskaper i romska språk ska prioriteras vid tillsättning av vissa lärar- och elevassistenttjänster, att vi inrättar fler praktikplatser för romer samt att företrädare för den romska minoriteten erbjuds möjlighet till regelbundna möten med stadens politiker.

Borgarrådet framhåller att det på arbetsmarknaden alltid måste vara kompetens och inte etnisk bakgrund som styr tillsättningen av tjänster. Där är vi överens, men det förslag som vi har lagt om att prioritera kunskaper i romska språk vid tillsättningen av vissa lärar- och elevassistenttjänster handlar inte om att genomföra en inkvotering av romer. Det är inte heller en fråga om att säga att man har lägre kompetenskrav.

Däremot kan man genom att göra kunskaper i romani meriterande finna vägar för att uppmärksamma de behov som finns av stöd till elever med romsk bakgrund och att motverka den diskriminering som finns. Vi tycker i likhet med utbildningsförvaltningen att man ska återkomma med ett tydligt beslut från staden att romani ska bli meriterande vid vissa tjänster i staden, till exempel elevassistenter, assistenter och annat.

Borgarrådet påstår att man har haft rundabordssamtal dit samtliga minoriteter har inbjudits. Man säger inte vilka som har närvarat. Vi har samtalat med de fyra största organisationerna för romer i Stockholm, och ingen har hört talas om en sådan inbjudan eller har deltagit vid något sådant rundabordssamtal. Jag har alltså en fråga: Vad var det för rundabordssamtal och på vilket sätt har man kontaktat organisationerna? Den erfarenhet jag har när det gäller romer är att det ofta är personlig kontakt med romska föreningar som är avgörande för att de ska delta vid möten. Det räcker inte bara att skicka brev. Hur kommer man att göra i framtiden?

I dagens Stockholm har vi verkligen misslyckats. Staden anställer inte de romska elevassistenter som har fått utbildning vid Sundbybergs folkhögskola, och därför har den kurs som fanns där lagts ned. Man utbildar ju inte folk ut i arbetslöshet.

Vi har i Stockholm bara en modersmåls lärare som undervisar i romani, vilket är alldeles för lite. Det visar sig i en rapport från Diskrimineringsombudsmannen hur otroligt dåliga vi är när det gäller att se till att romer får de rättigheter de har, till exempel modersmålsundervisning. Vi är dåliga även när det gäller de andra minoriteterna, men nu är det i första hand romerna vi pratar om.

Med tanke på den nya rapport som har kommit från Diskrimineringsombudsmannen när det gäller situationen för minoriteterna tycker jag verkligen att behöver en minoritetspolicy i Stockholm. Vi behöver i synnerhet genomföra åtgärder i likhet med dem som vi har lagt fram i det här förslaget.

Jag vill fråga hur ni avser att ha regelbundna möten och kontakt med romerna i Stockholm.

Anförande nr 202

M i r j a R ä i h ä J ä r v i n e n (s): Ordförande, fullmäktige! Jag yrkar med emfas bifall till Miljöpartiets motion. Jag skulle vilja illustrera detta utifrån det jag har erfarenhet av när det handlar om att arbeta med språk som merit. Visserligen handlar det inte om någon minoritetsgrupp, men jag jobbade tre år på BB och tog hand om hela familjer, föräldrar och de nyfödda. Ibland kunde jag komma till en avdelning där vi hade BB-platser för kvinnor förlösta med kejsarsnitt. Inte en endaste mamma kunde vare sig finska eller svenska, som är mina språk. Under de här åttatimmarspassen kunde inte dessa mödrar få hjälp med amningsråd, hjälp med hur man sköter barnen, hur man sköter operationssåret och så vidare.

Vi gick vidare med att aktivt rekrytera barnmorskor, sjuksköterskor och undersköterskor med yrkeskompetens men också med en annan språkbakgrund. Det var kurdiska, turkiska, arabiska, persiska. Följden blev att helt plötsligt hade alla patienter likvärdig vård.

Det är det vi är ute efter. Vi är inte ute efter att kvotera in en viss grupp, utan det handlar om att man i vissa yrken utöver kompetens också behöver ha en språkkompetens för att, som till exempel i det här fallet med skolan, de romska eleverna ska kunna få en lika bra utbildning som de svenska barnen får. Det är det vi menar. Vi menar inte, som stadsledningskontoret påstår, att man ska kvotera in en viss etnicitet eller ett visst språk, utan det handlar om ytterligare kompetens. Det här är en viktig fråga, och jag hoppas att majoriteten lyssnar på den. När man gör så här får man nämligen helt plötsligt en mycket bättre kvalitet i verksamheten.

Bifall till motionen!

Anförande nr 203

G u l a n A v c i (fp): Jag vill börja med att säga att Yvonne Ruwaidas motion angående romers situation förtjänar en saklig diskussion, eftersom den lyfter upp ett

antal viktiga frågor. Om sanningen ska fram har nämligen romernas historia från 1500-talet fram till i dag präglats av fördrivning, tvångsförflyttning, näringsförbud, invandringsstopp, tvångsassimilering och tvångssterilisering.

Tyvärr kränks också romer i en del EU-medlemsländer än i dag. Även i Sverige har romerna levt i utanförskap under långa perioder. Givetvis har detta lett till att människor känt misstro och till att en del även har vänt samhället ryggen.

Sedan 60-talet har satsningar gjorts för att komma till rätta med dessa kränkningar och förbättra romers situation i det svenska samhället. Men jag vill också betona att förändringar tar tid, herr ordförande. Mirakel sker inte över en natt. Därför är allas gemensamma insatser viktiga. Politiker, myndigheter, organisationer och företrädare framför allt för den romska gruppen behövs i detta förändringsarbete. Det handlar bland annat om att bekämpa diskriminering, förändra attityder och att bryta såväl det ekonomisk-sociala som det politiska utanförskapet.

Jag vill dock betona att stadens arbete ska främja alla grupper som står utanför samhällets ramar. Jag tror inte på kortsiktiga lösningar eller den enkla vägen för att lösa utanförskapsproblemen. Jag tror nämligen att positiv särbehandling och kvotering är en form av diskriminering som utmålar människor som mindre bra och som tyvärr också stämplar framtida generationer som avvikande eller annorlunda. Och även om Yvonne Ruwaida klart och tydligt i inledningen av sin motion sade att det inte handlar om detta, så tror jag att vi med sådana metoder också får en sådan utveckling. Därför tror jag på att vi måste lösa de här problemen långsiktigt och i samverkan med många aktörer.

Därför, herr ordförande, vill jag än en gång betona hur viktigt det är med de gemensamma ansträngningarna. Även om vi i Sverige har gjort upp med en del oförrätter finns det väldigt mycket arbete kvar. Ett sådant exempel är arvet från det arbete som faktiskt den socialdemokratiska regeringen inledde och som förvaltas vidare av den borgerliga alliansen, där till exempel demokratiambassadören Maria Leissner leder delegationen för romska frågor vidare och där man också ska presentera ett arbete senast den 31 december 2009. Jag tycker alltså att det är viktigt att staden fortsätter med satsningarna för att generellt bryta utanförskapet, men man ska inte tro att man gör någon grupp en tjänst genom att tillämpa särbehandling.

Med detta vill jag yrka bifall till kommunstyrelsens förslag, herr ordförande!

Anförande nr 204

Borgarrådet R u w a i d a (mp): På riksplanet finns en delegation för romska frågor. Men vad finns i Stockholm, undrar jag. Vi har föreslagit en minoritetspolicy i Stockholm där romska frågor skulle vara en del, men där man kan ta upp olika minoritetsfrågor. Det är någonting som verkligen skulle kunna behövas.

Här pratar majoriteten om att de vill att romerna ska vara delaktiga och att de är jätteviktiga i det här förändringsarbetet – och det är helt rätt. Utan ett aktivt deltagande från romerna själva kommer man inte att hitta några lösningar. Det har gått två år sedan majoriteten tog över, och vi har pratat med de största romska organisationerna i Stockholm: É Romani Glinda, Romskt kulturcentrum, Nevo

Drom, Romano Paso. Ingen av dem har hört talas om att Stockholms stad ens vill prata med dem, så på vilket sätt ser ni till att de här föreningarna deltar i arbetet?

Anförande nr 205

G u l a n A v c i (fp): Yvonne Ruwaida, som är ett av flera oppositionsborgarråd här i staden, vet ju att både stadens bolagsstyrelser och våra nämnder har en mångfaldspolicy som tas fram varje år. I den ingår också den romska gruppen, för man vill ha en heltäckande policy för hur man ska arbeta för att bryta utanförskapet.

Samtidigt är det också viktigt att man genom satsningar på jobbtorgen och på coachning når människor som är i utanförskap. Där handlar det om att se till att skapa förutsättningar för att också romer kommer in i arbete. I skolan har det genomförts en massa reformer för att se till att svaga elever i god tid fångas upp så att de ska kunna få hjälp i god tid innan de lämnar grundskolan. Det är så många andra reformer som har trätt i kraft som gynnar alla människor som lever i utanförskap i dag, och det är med den politiken, herr ordförande, som jag tror att man bäst kan uppnå resultat. Det är genom långsiktigt arbete.

Anförande nr 206

Borgarrådet S a m u e l s s o n (kd): Ordförande, fullmäktige! Vi kan nog alla vara överens om att utav våra minoritetsgrupper är det romerna som har det största utanförskapet och också att det i vårt svenska samhälle fortfarande finns många fördomar mot romer. Jag kan berätta att jag senast häromdagen i ett sammanhang där jag samtalade med en journalist fick frågor där man ville utpeka just den här gruppen, vilket jag naturligtvis beklagar och inte ställde upp på.

Men utgångspunkten för att romer ska kunna komma in i samhället på ett bättre sätt är naturligtvis utbildning – att vi säkerställer romska barns skolgång. Vi har exempel på grupper av romska barn ute i skolor där vi också har företrädare för romerna som undervisar i dessa grupper. Men vi har tyvärr också sett att det inte alltid är så enkelt att se till att frånvaron minskar på ett sätt som vi skulle önska. Det finns mer att göra även där. Med en förbättrad utbildning ökar dock naturligtvis kompetenskraven och möjligheten att få jobb är förstås också mycket större.

Staden har ett ansvar att se till att mångfalden bland de anställda ökar. Inte minst gäller detta chefsbefattningar så att vi får förebilder ute i samhället för många olika grupper. En mångkulturell personalsammansättning är naturligtvis en förutsättning för att ingen ska känna utanförskap.

När det gäller anställningar ska givetvis kunskaper i romani kunna ses som en merit. Det har vi sett när det gäller till exempel behandlingsassistenter som just har utbildats vid den folkhögskola i Sundbyberg, vilket nämndes här tidigare. Också när det gäller personliga assistenter och vårdbiträden har språkkompetensen varit viktig.

För min del har jag i äldreomsorgen verkligen fått se vikten av att språkkompetensen finns, och vi har också avdelningar där man kan tillgodose specifika språkgrupper. Jag har vid något tillfälle fått en förfrågan även från romer om äldreboende, men man har inte gått vidare när det gäller det behovet. Vi får väl se vad framtiden utvisar.

Alla stadens verksamheter har också krav på att upprätta jämställdhets- och mångfaldsplaner. I dessa understryks allas lika värde, oavsett kön, ålder, utbildning, kompetens, kulturell bakgrund eller funktionshinder. Naturligtvis finns minoritetsgrupperna också med i dessa planer, men det är möjligt att vi behöver bli ännu tydligare när vi utvärderar hur dessa planer skrivs.

De romska kulturcentrum som bildades under den förrförra mandatperioden har varit till stor glädje. Där har man haft möjlighet till en mötesplats som inte fanns tidigare. Det är en del i att minska utanförskapet, men jag vill understryka vikten av just skolan och utbildningen för att få kompetens till framtida jobb.

Bifall kommunstyrelsen!

Anförande nr 207

Borgarrådet R u w a i d a (mp): Jag tycker att det är väldigt bra att ordföranden i personalutskottet säger att kunskaper i språk är en merit och ska kunna användas vid tillsättningen av tjänster. Det talar lite grann emot vad den folkpartistiska representanten sade tidigare. Utbildningsförvaltningen säger att det skulle kunna vara en möjlighet att öka närvaron bland romska elever i grundskolan om man anställer fler lärare och elevassistenter med romsk bakgrund. Tyvärr biföll inte majoriteten detta. Det var ju utbildningsförvaltningens skrivning. Flera av de andra remissinstanserna sade också att staden skulle behöva inrätta fler praktikplatser för romer. Men det är inte heller ett förslag man har valt att gå vidare med.

Jag tycker alltså att det vore väldigt bra om man uttalat skulle kunna säga och vara tydlig med var majoriteten står gemensamt. Är det möjligt att aktivt använda kunskaper i romani som en merit för bland annat lärare och elevassistenter? Jag tycker också att det är problematiskt att vi i staden bara har en enda modersmålslärare som undervisar i romani. Hur ser ordföranden i personalutskottet på detta?

Anförande nr 208

Borgarrådet S a m u e l s s o n (kd): Inga romer hjälps av om vi skulle sänka kompetenskraven. Att språkkunskapen i romani är en extra merit är däremot naturligtvis något som vi ska väga in när vi anställer personal i till exempel den romska grupp som vi har i Nytorpsskolan sedan många år tillbaka. Men tyvärr kan vi också där se att frånvaron är ganska stor, så det behövs ytterligare stöd till de här barnen och också de vuxna så att de inser vikten av utbildning och att det är grunden för att man i framtiden ska kunna få ett jobb.

Då kan praktikplatser, precis som du nämner, vara en del i det hela, men också där måste man ha inriktningen klar. Vi kan inte bara säga att ett antal praktikplatser skulle lösa detta, utan inriktningen på dessa praktikplatser måste bygga på det dessa elever fått med sig från skolan sedan tidigare.

Anförande nr 209

M i r j a R ä i h ä J ä r v i n e n (s): Ordförande, fullmäktige! Syftet med den utbildning av elevassistenter som fanns både på Sundbybergs folkhögskola och på Axevallas folkhögskola för de finska romerna var just att utbilda romer som skulle fungera som förebilder, framför allt i de stadsdelar där det de facto är ett problem med dålig eller obefintlig närvaro av romska elever i skolan.

Men det blir ju något slags moment 22 när man sedan inte anställer dem som är utbildade för detta på våra skolor. I stället läggs utbildningen ned eftersom skolorna inte vill utbilda till arbetslöshet. Då har vi ju inte nått någonstans. Jobbet måste vara långsiktigt – att till exempel ändra mönstret hos de romska eleverna så att de ser att skolan faktiskt är viktig. I det arbetet är elevassistenter och lärare med kunskaper i romani och romsk kultur oerhört viktiga.

Anförande nr 210

Borgarrådet S a m u e l s o n (kd): Jag tror inte att någon ifrågasätter detta. Det är en kompetens som ska tillgodoses, och de som har gått en utbildning har denna kompetens. Har de dessutom språkkunskapen så är det ytterligare en merit.

Anförande nr 211

Borgarrådet L i v h (v): Ordförande, fullmäktige! Den här motionen är ganska gammal. De är lite tråkigt att det dröjer så lång tid innan viktiga motioner kommer upp. Samtidigt har den tyvärr en väldigt skrämmande aktualitet. Jag har romska vänner som har kommit tillbaka från Italien, och det pågår en fullkomlig jakt på romer som vi inte har sett sedan andra världskriget. Det sker i Rumänien, Bulgarien och i flera andra EU-länder. Att diskutera romernas situation tycker jag därför är högaktuellt.

Men jag tycker att svaret på motionen är lite vagt och inte så starkt. Jag tror ju att man måste ta ett ordentligt helhetsgrepp på hela situationen med romerna. Då handlar det inte om att man ge vissa grupper mer, utan om vissa grupper har det speciellt svårt måste den gruppen få mer för att det ska bli jämlikt.

Jag tror att man måste börja redan i förskolan. Man måste börja driva uppsökande verksamhet och ha personal i förskolan som pratar romani. Man måste ha uppsökande verksamhet bland romska kvinnor, och man måste stödja kvinnoprojekt. Det finns en stor grupp romska kvinnor, både finska romer och romer från andra europeiska länder, som är analfabeter.

Man måste också satsa på jobb, och jag vill verkligen fråga ansvarigt borgarråd: Vad gör jobbtorgen för romer? Så fort vi har ett problem kommer ni dragande med jobbtorgen. Vad jag vet har jobbtorgen inte gjort en enda insats för romer.

Jag tycker också att det är skandalöst att vi inte fortsätter satsningen med lärarassistenter. Självklart ska det vara en merit att kunna romani om du ska jobba i en skola med många romska barn! Det är självklart. Det är ingen kvotering, utan det är en självklar merit som dessa människor har.

Med det vill jag yrka bifall till den här motionen som jag tycker är mycket viktig och mycket bra.

Anförande nr 212

A n n - K a t r i n Å s l u n d (fp): Ordförande, fullmäktige! Jag vill börja med att yrka bifall till kommunstyrelsens förslag, men jag känner med samma emfas som Ann-Margarethe Livh för den här frågan. Det handlar inte bara om hur det ser ut i Sverige, utan det handlar om hela världen just nu. Det är också så att detta har funnits i många hundratals år, och vi har någonting att skämmas för i Sverige och någonting som vi behöver rätta till. Vi behöver bli bättre allihop, oavsett vilken majoritet det har varit i den här staden. Vi har gjort insatser, men tyvärr har de inte lett så långt som vi skulle ha velat.

När det är sagt och när vi har diskuterat skolan, utan att slå oss för bröstet eftersom ingen av oss har hunnit hela vägen fram, är det så att de här klasserna i Nytorpsskolan finns kvar. Men det som är viktigt är att samtidigt som man har språkkompetensen så får man ju inte göra avkall på kvaliteten. Romska elever har ju rätt att få samma bra undervisning som andra elever. Det kommer man att få, eftersom man satsar på kvalitet och de lärare som har funnits där går på utbildning på Södertörns högskola som staden också betalar. Det är en liten del.

När det handlar om språket och att det ska ses som en merit ska det så klart ses som en merit om man jobbar med romska elever, med romska äldre personer eller med romska personer på ett jobbtorg, precis som det är väldigt bra att man kan somaliska om man jobbar med somaliska äldre eller somaliska barn.

Jag skulle vilja understryka att visst är det viktigt att man ser på en helhet, men jag tror inte att det är så enkelt som att börja ens i förskolan. Jag tror att det är på barnavårdscentraler och tidigare som vi ska börja, för många av våra romska barn går inte i förskolan. Det gäller alltså att komma igång med det här tidigare. Men det är ett långsiktigt arbete, och jag tror inte att någon av oss kan slå oss för bröstet och påstå att vi är bra på det här, utan vi måste fortsätta arbetet tillsammans.

Bifall kommunstyrelsen!

Anförande nr 213

A b e b e H a i l u (s): Ordförande, kommunfullmäktige! Jag tycker att man ska satsa extra på just den här gruppen. Alla grupper behöver stöd. Alla minoriteter, alla som är invandrare behöver stöd. Det vet vi. I just den här gruppen vet vi att många bor på Järvafältet. Om 40-50 procent av barnen inte kommer till skolan i tid eller inte kommer till grundskolan alls är det ett stort problem för staden och för landet Sverige. Man måste rädda nästa generation, inte bara med lärare som är utbildade, inte bara med förskollärare. Man måste även medvetet anställa assistenter som är utbildade i sex månader eller ett år på folkhögskola så att de ser till att barnen kommer till skolan, att de går hem till föräldrarna och hämtar dem. Att satsa medvetet är inget fel, och det är inte heller partipolitik!

Anförande nr 214

A n n - K a t r i n Å s l u n d (fp): Nej, Abebe, det ska inte vara partipolitik, och det är klart att man ska stödja. Men det är precis som jag sade: När det är relevant med språkkunskaper är de viktiga. När man jobbar med romska elever är romani viktigt, och när man jobbar med somaliska elever eller äldre är det bra att man kan somaliska. Det är det som är den viktiga delen.

Jag skulle också vilja understryka något viktigt. Du säger att alla invandrare behöver stöd. Men alla invandrare behöver inte stöd. En del behöver inte stöd längre. Det är väl också viktigt, att vi ser varandra som individer?

Anförande nr 215

E i v o r K a r l s s o n (mp): Ordförande, ledamöter! Av alla minoritetsgrupper är förmodligen romerna en av de mest utsatta och har så varit under lång tid. Kompetens och inte etnisk bakgrund bör avgöra tillsättandet av tjänster, men man kan göra kunskaper i det romska språket meriterande och på så sätt stödja elever med romsk bakgrund. Det behövs goda förebilder med romsk bakgrund. Romska elever har hög frånvaro i skolan. I motionen står det om en frånvaro på 40 procent på högstadiet och 27 procent på mellanstadiet.

Agenda tog senast hösten 2008 upp romernas situation i Malmö. Där hade man tagit fram en rapport, och av den rapporten kan vi lära oss en hel del. När många romska barn inte kom till skolan anställde kommunen en så kallad brobyggare. Det var en person med romsk bakgrund som de unga kunde identifiera sig med och som också var en länk mellan hemmet och skolan. Genom att anställa honom ökade närvaron markant. Men speciella satsningar på romska barn är ett undantag, och nu har brobyggaren i Rosengårdsskolan tagits bort av ekonomiska skäl.

Romska elever känner sig utanför. Det står inget i läromedlen om vad romer är. Modersmåls lärare och handledning i romani chib, romernas minoritetsspråk, finns inte. Just bristen på utbildning anses vara ett skäl till att bara var tionde av Malmös 3 500 romer i arbetsför ålder har arbete. Utbildning är viktigt, men inte ens utbildning hjälper. Vi måste också kunna bekämpa fördomar. Vid ett besök som Agenda gjorde i höstas på den romska vuxenskolans IRIS ville delar av eleverna inte bli filmade. De ville inte avslöja sin identitet som romer. De ansåg att arbetsgivare inte ger romer en chans till arbete, och därför ville många inte visa sitt ansikte.

Skolverket tror inte att läget är lika illa för romer i hela landet. Romsk skolpersonal är nyckeln, enligt Skolverket. Viktigast på lång sikt är att få in behörig romsk personal i skolan, romska lärare som är tillsvidareanställda och inte bara projektanställda, säger ett undervisningsråd på Skolverket.

Svenska FN-förbundet kräver fler romska lärare i skolan. Det skulle vara en av många insatser för att säkra romska barns möjlighet och rätt till utbildning.

Vad Stockholms stad och skolor skulle behöva göra är att sätta in långsiktiga insatser inom såväl utbildningsområdet som arbetsmarknaden och se till att romska elever känner sig trygga i skolan. Skolgång, utbildning, boende och bekämpande av fördomar ingår i det som kallas integration.

Bifall till motionen!

Anförande nr 216

A n n - K a t r i n Å s l u n d (fp): Jag vill verkligen inte att vi ska slå oss för bröstet, men jag vill komma med ytterligare information. Det är så att staden har gjort ett utbildningsmaterial om nationella minoriteter som man ska kunna använda i undervisningen, och det är för att man ska jobba mot diskriminering. Det räcker verkligen inte, men det är ytterligare ett steg på vägen, och jag vill ändå understryka att vi har satsat på lärarna. Den enda meriten får inte vara att man kan språket och kommer från den språkgruppen. Man måste ju ha den formella kompetensen också. Det är viktigt att de här barnen får samma chanser som andra barn och rätt till samma kunskaper.

Anförande nr 217

M a r g a r e t a J o h a n s s o n (v): Ordförande, ledamöter, stockholmare! På 70-talet när jag själv var anställd av det som då kallades för skolförvaltningen fanns det en konsulent anställd för att enbart arbeta med de romska familjerna och barnens skolsituation. Hon gjorde enligt min mening ett fantastiskt arbete och hade ett stort förtroendekapital bland föräldrarna.

För att alla elever ska få samma möjlighet att avsluta sin skolgång är det oerhört viktigt att man tar fram de resurser som behövs. Några behöver faktiskt mer och andra mindre. För de romska barnen handlar det även om jämställdhet. När vi ser frånvarosiffrorna för grundskolan finner man att det är fler flickor än pojkar som är frånvarande.

Jag yrkar bifall till motionen!

Anförande nr 218

Borgarrådet K r i s t e r s s o n (m): Först och främst håller jag givetvis med dem som har antytt att det har tagit beklagligt lång tid att komma fram till den här diskussionen över huvud taget. Motionen är skriven för två år sedan, och debatten kommer först i kväll. Om det beror på fullmäktiges debattlystnad vissa kvällar som gör att motionerna förskjuts framåt eller på att vi har slarvat i våra rotelskiften av just de här frågorna kan jag inte svara på, men i den mån det beror på oss ber jag om ursäkt för det.

Jag tycker att debatten pekar på rätt problem, förvisso rätt välkända för de flesta av oss. Det gör dem inte mindre besvärliga att bita i. Jag tror att vi i grund och botten är ganska eniga om att det här är ett omfattande problem och har så varit under en väldigt lång tid. Till detta kommer att vi upptäcker problem för och med romer på ett helt nytt sätt i dag. Det senaste året har vi upptäckt en alltmer ökande andel hemlösa i Stockholm med utländsk härkomst som inte bor i Sverige över huvud taget. En betydande andel av dem är just romer från östra Europa som far väldigt illa i sina ursprungsländer och som far lika illa när de kommer hit. Jag vill bara understryka att vi också får nya dimensioner i det problem vi pratar om.

Jag tror att det i grund och botten är möten och samtal, både i opinionsbildande syfte och i mera personliga bemärkelser som är den enda vägen till framgång när det gäller detta. Jag vill ändå lite grann försvara mina båda företrädare på just det här ansvarsområdet. Både Joakim och Kristina har haft åtskilliga diskussioner och samtal med företrädare för den romska communityn. Nevo Drom nämndes tidigare. Musikfestivalen nämndes också, och det är flera sådana möten som har ägt rum. Det är alltså inte så att borgarrådskollegerna inte har brytt sig om den här frågan – snarare tvärtom.

Vi har också gjort andra saker. Vi har en diskrimineringslagstiftning i Sverige som har skärpts de senaste åren. Det finns i dag större legala möjligheter än tidigare för människor som blir diskriminerade att också gå till domstol. Vi har, som också Ann-Katrin nämnde, ett utbildningsmaterial för och om etniska minoriteter i Stockholm.

Däremot delar jag kommunstyrelsemajoritetens uppfattning i att vi inte tror på särskilda eller särriktade åtgärder för just romer, allra minst sådana som tydliggörs i motionen och tar sikte på anställningar. Jag förstår att syftet inte alls är något slags favorisering eller att särbehandla, men att ändå uttryckligen anställa människor på denna grund tror vi är problematiskt även om syftet är gott. Vi får nog därför finna oss i ett mer långsiktigt och kanske därmed också mer ödmjukt arbete än att lösa det med anställningar.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 219

Borgarrådet R u w a i d a (mp): Jag tycker också att det är bra att vi har den här diskussionen. Jag hoppas att den kommer att leda till att det blir mer politik i framtiden. Jag känner av ett äkta engagemang här i fullmäktigesalen.

Jag är personligen väldigt nöjd med det svar som utbildningsförvaltningen gav, och jag önskar att majoriteten skulle lyssna lite mer på utbildningsförvaltningen. Till exempel säger man att om vi hade en minoritetspolicy skulle rektorerna i Stockholm faktiskt mer aktivt använda romani som ett språk som är en kunskap och kanske anställa fler med en utbildning.

På Sundbybergs högskola har jättemånga romer utbildats till lärarassistenter, barnskötare, barn- och ungdomsledare och behandlingsassistenter. Här har funnits ett samarbete mellan Stockholms stad och högskolan. Men en stor del av dem är nu arbetslösa, för de har inte fått de här jobben. Stockholms stad har inte sökt med romani som kunskapsmerit, och det tycker jag är en brist. Jag önskar att vi kan ändra på det. Jag hoppas att man kan ta till sig den här frågan.

Jag kan förstås inte säga vilka möten ni har haft med den romska gruppen. Vi har pratat med ganska många i den romska gruppen och de fyra stora organisationerna, och de känner inte att de har varit inbjudna till någon dialog som handlar om deras situation i staden och om hur staden och de kan samverka för att diskutera vilka åtgärder som skulle vara bäst för att minska utanförskapet i skolan och på arbetsmarknaden. Jag tycker att det är problematiskt, och jag hoppas att man från majoriteten tar till sig detta och kanske ordnar rundabordssamtal där alla politiska

partier och de stora romaniorganisationerna skulle kunna delta för en öppen och bra diskussion. Jag tror att den typen av delaktighet är oerhört viktig, och jag vet eftersom jag själv har jobbat mycket med romanigruppen, att där är det väldigt mycket den personliga kontakten, telefonsamtalet och mötet viktigt. Det räcker inte alltid med att skicka en inbjudan till ett möte, utan man måste ringa upp och säga att vi ska ha ett möte och det ska handla om det här.

Anförande nr 220

Borgarrådet **L i v h** (v): Jag vill vända mig till Ulf. Jag förstår inte er rädsla för särlösningar. I synnerhet ni pratar väldigt mycket om individuella lösningar och att man ska ta hänsyn till individen. Här har vi nu en grupp individer som har det väldigt svårt och som kräver speciella lösningar. En särlösning står inte i motsats till en långsiktig lösning. Om man till exempel startar, vilket ju bör ske på stadsdelsnämnds nivå, uppsökande verksamhet för att försöka få romska barn att börja i förskolan är det så klart en särlösning, men det är också en långsiktig lösning.

Jag skulle också vilja veta, Ulf, och jag frågade förut: Vad gör jobbtorgen för den romska gruppen? Vad gör jobbtorgen speciellt för dem? Jag vill också veta om det här med satsningar på romska kvinnor, för vi vet ju, som jag sade i mitt förra anförande, att analfabetismen är hög. Finns det några speciella satsningar för romska kvinnor? Det vill jag veta.

Anförande nr 221

Borgarrådet **K r i s t e r s s o n** (m): Att individualism i den enkla meningen försöker utgå från människors egna förutsättningar är väl alldeles självklart. Det görs inte minst inom ramen för jobbtorgen och inte minst många sociala stödinsatser. Men det är inte samma sak som att ha den etniska tillhörigheten som utgångspunkt för speciella anställningar. Det var bara det jag ville poängtera, och det tror jag att även kommunstyrelsemajoriteten har poängterat.

Anförande nr 222

M i r j a R ä i h ä J ä r v i n e n (s): Ordförande, fullmäktige och borgarrådet! Jag tycker att det är märkligt att borgarrådet använder ordet "favorisering" av en viss grupp. Den grupp vi pratar om råkar vara en nationell minoritet, skyddad av lagen. Det finns några grupper till. Vad det handlar om för att lagen ska få full kraft är att kommunen måste ta ett ansvar. Varför ska man då envist säga nej till att ta fram en minoritetspolicy? Jag förstår mig inte på det. Är det så farligt?

Anförande nr 223

Borgarrådet **K r i s t e r s s o n** (m): "Favorisering" var ett dåligt ordval av mig. Vad jag menar var naturligtvis att det vi normalt sett menar med kvotering eller med särbehandling i diskussionen kring anställningar och yrken inte är lösningen på det här problemet. "Favorisering" var ett dåligt ordval.

Anförande nr 224

Borgarrådet M o g e r t (s): Jag hade från början en väldigt specifik fråga angående yrkesutbildningen för romer. Jag tolkade nog borgarrådet som att han svarade på det när han sade att han inte tror på särskilda utbildningar för romer, om jag hörde rätt. Då måste jag ändra min fråga lite. Ni lovade faktiskt just det här i valrörelsen. Ni stod tillsammans med mig på scenen i Kungsträdgården framför flera hundra romer, en procentuellt sett väldigt stor del av den romska communityn, och lovade att det här skulle fortsätta. På en rak fråga om ni skulle komma att fortsätta med det här projektet sade ni ja! Ja, det här är bra! Vi kommer att fortsätta med det.

Nu, 2 ½ år senare, säger ni att ni principiellt inte tror på särskilda utbildningar för romer.

Min fråga blir, även om det här kanske är ett futtigt löftesbrott jämfört med en del andra: Varför lovade ni det här om ni på principiell grund är emot särskilda utbildningar för romer?

Anförande nr 225

Borgarrådet K r i s t e r s s o n (m): Det finns alldeles säkert insatser, till exempel i skolan – vi pratade om närvaro och frånvaro och saker man kan göra gentemot enskilda barn – där man vet att en del av problematiken ursprungligen har att göra med det faktum att de är romer. Men att vi skulle ägna oss åt utbildningssatsningar uteslutande på etnisk grund i Stockholm har jag svårt att se framför mig, och det var det jag menade när jag sade att vi inte ska göra sådant.

Anförande nr 226

Borgarrådet M o g e r t (s): Men det var just en sådan utbildning som ni lovade som nämns i det här dokumentet – yrkesutbildning för romer. Det fick du också en interpellation om, som du kanske kommer ihåg. Det var hösten 2006. I interpellationen påpekades att ni hade lovat detta. Den gången snöt du fram pengar och sade: Oj då, vi hade lovat, du har rätt, vi ser till att finansiera det här.

Era löften har tydligen en ganska kort bäst före-tid.